

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Тези доповідей

74-ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

19 листопада 2020 року

м. Київ, Україна

Концептуальні засади розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів: тези доповідей 74-ї науково-практичної студентської конференції (м. Київ, 19 листопада 2020 року), НУБіП України - 193 с.

Науково-редакційна колегія: д.е.н., проф. Давиденко Н.М., к.е.н., доц. Скрипник Г.О.

Відповідальність за достовірність та якість
поданого матеріалу несуть учасники конференції
ті їх наукові керівники

Секція 2

**ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
АГРАРНОЇ СФЕРИ**

ЗМІСТ

Musii A., Dolzhenko I. IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND TAXATION OF CALCULATIONS FOR PAYMENTS TO EMPLOYEES.....	8
Pedoryaka A., Sova O. STATE BANKS AS GUARANTEES OF NATIONAL WELL-BEING.....	10
Андрущенко Т.В., Давиденко Н.М. ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	15
Базильчук Б.В., Буряк А.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ.....	17
Баковський О.В., Лемішко О.О. УПРАВЛІННЯ РОЗМІЩЕННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	20
Блажевич А.М., Лемішко О.О. ОБҐРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	22
Богаєвська А.М., Шевченко Н.Ю. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	25
Бондар Д.П., Мрачковська Н.К. СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	28
Боровик Д.В., Шевченко Н.Ю. СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ.....	30
Василець Є.В., Тітенко З.М. ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ.....	33
Веремій Я.С., Мрачковська Н.К. НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	35
Гайдученко Т.М., Долженко І.І. РЕФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ.....	38
Гаркуша-Омельченко К.С., Лемішко О.О. РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	40
Голець А.Ю., Буряк А.В. ОБМЕЖЕННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
Гречко А.В., Євченко Т.І. ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАСТИКОВИХ КАРТОК.....	45
Давидюк М.Г., Скрипник Г.О. УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	47
Делейчук З.М., Євченко Т.І. РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ.....	50
Денисюк А.П., Сова О.Ю. СТАН РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	52

<i>Завальнюк Т.І., Алескерова Ю.В.</i> НОРМАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	55
<i>Задирака О.О., Давиденко Н.М.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД В СФЕРІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	58
<i>Замула О.В., Шевченко Н.Ю.</i> ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ.....	61
<i>Зотько О.Ю., Алескерова Ю.В.</i> БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ.....	64
<i>Клименко О.А., Біляк Ю.В.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГО-СПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	67
<i>Кобилинська К.О., Лемішко О.О.</i> СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	70
<i>Ковальчук К.О., Сова О.Ю.</i> ПРОБЛЕМАТИКА НОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПОКАЗНИКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	73
<i>Костик К.Ю., Сова О.Ю.</i> ВПЛИВ СВІТОВИХ КРИЗ НА СТАН АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	77
<i>Коцюруба О.М., Тітенко З.М.</i> РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОФШОРНИХ КОМПАНІЙ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО ОПОДАТКУВАННЯ.....	80
<i>Кочубей О.М., Скрипник Г.О.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	82
<i>Лось В.А., Березовська Л.О.</i> ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	86
<i>Максюта К.С., Мрачковська Н.К.</i> БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	89
<i>Мищенко Д. Г., Тітенко З.М.</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	91
<i>Мошенець О.О., Біляк Ю.В.</i> ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	93
<i>Нагорна В.С., Тітенко З.М.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР ТА ОЦІНКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	97
<i>Оліфер Д.О., Тітенко З.М.</i> ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ НА ОСНОВІ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТИВАННЯ.....	100
<i>Охріменко О.В., Біляк Ю.В.</i> ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА.....	102
<i>Охрімець Б.О., Буряк А.В.</i> ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ.....	105

<i>Пастушенко А.В., Сова О.Ю.</i>	
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	107
<i>Пільчевська В.О., Шевченко Н. Ю.</i>	
ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТА ЇЇ СТРУКТУРА.....	111
<i>Пінчук А.С., Лемішко О.О.</i>	
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ.....	114
<i>Погорілий Я.В., Біляк Ю.В.</i>	
ЗАГРОЗИ ТА ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	117
<i>Полякова Т.В., Долженко І.І.</i>	
РЕЄСТРАЦІЯ АКЦИЗНИХ СКЛАДІВ У РАЗІ ЗБЕРІГАННЯ ПАЛЬНОГО ПОНАД ВСТАНОВЛЕНІ ОБСЯГИ.....	120
<i>Пучка Ю.І., Шевченко Н.Ю.</i>	
ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПО-ДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	122
<i>Редзюк А.В., Буряк А.В.</i>	
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	126
<i>Савіцька О.О., Буряк А.В.</i>	
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ.....	129
<i>Скіданова Д.О., Сова О.Ю.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ.....	131
<i>Сукач І.П., Тітенко З.М.</i>	
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	134
<i>Терещенко А.Ю., Євенко Т.І.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ І СФЕРА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ФІНАНСОВО - ГОСПОДАРСЬКОМУ ОБОРОТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	136
<i>Ткач Д.Е., Сова О.Ю.</i>	
ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ.....	139
<i>Триняк І.Ю., Шевченко Н.Ю.</i>	
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ.....	142
<i>Туренок Л.В., Скрипник Г.О.</i>	
ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	147
<i>Турчак С. Г., Алескерова Ю.В.</i>	
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	150
<i>Турчак Я.В., Мулик Я.І.</i>	
СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ» ТА ПІДХОДИ ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ.....	153
<i>Фурделяс Ю.В., Олійник Л.А.</i>	
ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	157

<i>Фурчак Е.А., Березовська Л.О.</i>	
НЕДОЛІКИ В ОПОДАТКУВАННІ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ.....	161
<i>Халіцький Д.О., Біляк Ю.В.</i>	
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК БАЗИС РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	164
<i>Циліурик М.І., Давиденко Н.М.</i>	
АНТИКРИЗОВИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	166
<i>Чередніченко А.Ю., Шевченко Н.Ю.</i>	
СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	168
<i>Шнайдер А.В., Тітенко З.М.</i>	
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	172
<i>Шохіна Ю.С., Шевченко Н.Ю.</i>	
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ.....	175
<i>Щегельська Д.Р., Шевченко Н.Ю.</i>	
ЗАВДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	179
<i>Ямчинська Л.В., Євченко Т.І.</i>	
РОЛЬ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКОВИХ ВІДНОСИН.....	181
<i>Коваленко Д.О., Кабашико М.С., Шевченко Н.Ю.</i>	
ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	184
<i>Десятник Н.О., Лабенко О.М.</i>	
ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА.....	188
<i>Кульпач Х.М., Мрачковська Н.К.</i>	
СКЛАДОВІ ТА ІНДИКАТОРИ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	190

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND TAXATION OF CALCULATIONS FOR PAYMENTS TO EMPLOYEES

Musii A., applicant of educational degree «Master»

Dolzhenko I., PhD in Economics, Associate Professor

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

High-quality selection and creation of appropriate working conditions for staff, their social security - an important component of the success of any enterprise, institution, or organization. Moreover, it should be borne in mind that the accounting system for payroll plays in this matter is not the last role. Creating an effective system and methods of accounting and taxation of payroll is the main task of the chief accountant at each company.

The main tasks of the organization of the account of work and a salary: maintenance of the control over observance of the quantitative structure of workers, use of working hours and observance of labor discipline; settlements with employees of the enterprise in relation to wages, the budget for withholding taxes and the Pension Fund in relation to the accrual of a single social contribution, ensuring control over the costs of the payroll, reporting, etc.

The organization of labor and wage accounting should help increase productivity, full use of working time, proper and timely settlement with staff, as well as the collection of information and grouping of remuneration indicators needed for current and subsequent planning, monitoring, and analysis. To do this, the company must have a clear division of accounting functions between departments. Improving the accounting of wages in enterprises should be based on the optimization of tariff regulation of wages, it includes:

- improvement of the tariff system by establishing the ratios of tariff rates depending on the level of qualification of workers;
- introduction of flexible forms and systems of remuneration, including contract and non-tariff;

- development of internal production tariff conditions for wages as factors in increasing the motivating and stimulating role of tariff systems in enterprises;
- improving the motivational mechanism for regulating inter-salary salaries, inter-qualification levels of remuneration [1];
- improvement of rationing as a means of regulating the measure of labor and its payment;
- justification for choosing the most effective forms and systems of wages;
- collective regulation of wages.

Carrying out construction or improvement of the organization of the account of payment of work, the enterprises should approach this question reasonably, considering expediency, using results of scientific researches, best practices. When developing internal documents (provisions on remuneration, bonuses, etc.), it is necessary:

- expand the practice of personalization of rates and salaries to the most skilled workers, focused on improving work efficiency;
- consider industry specifics, in particular when creating an incentive system, establish special, specific performance appraisal factors for the bonus system, for each category of staff, strengthening the regulatory and incentive functions of wages;
- the list of factors and criteria for evaluating the conditions of bonuses include the level of qualification, degree of responsibility of work performed, level of professionalism, initiative, work experience, results of qualification certification of workers, etc., which correspond to modern realities, tactics, and strategies of enterprise management.

Regarding the taxation of payments for employees, the proposal to accrue personal income tax on a progressive scale at a non-taxable minimum is being discussed quite actively. Using this algorithm, the following results can be achieved: first, private enterprises will begin to show real wages (wages will increase, and deductions from wages and contributions to the fund will decrease or remain unchanged). Second, enterprises will not reduce their gross income to such an extent

by increasing gross costs in terms of increasing the wage bill, because both insurance premiums and personal income tax are levied on wages of any size [2].

In addition, one of the socially important measures in overcoming the problems of accounting and taxation of employee benefits is to increase social benefits above the minimum wage. The minimum wage is a wage that can not provide a decent standard of living for employees, so it is advisable to abolish the taxation of the minimum wage.

Introduction of the developed directions of improvement of the account and taxation of calculations on payments to employees will allow to eliminate discrepancies of the legislation, to increase the efficiency of the account, to reduce expenses of time for conducting accounting and tax accounting of calculations on payments to employees.

References

1. Kesarchuk H. S. (2013), "Improvement of the organization of accounting for payments for employee benefits", *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Ser: Ekonomika*, vol. 4, pp. 240 – 246.

2. Ocheretko, L. M. and Khokhlova, I. A. (2018), "Problems of accounting and taxation of payments for employee payments and ways to solve them", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6616> (Accessed 13 Nov 2020).

UDK 336.711

STATE BANKS AS GUARANTEES OF NATIONAL WELL-BEING

Pedoryaka A., student

Sova O., Ph.D. in Economics, Associate Professor

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

In Ukraine, as in most countries of the world, there is a two-tier banking system, where the first level is the central bank – the National Bank of Ukraine, the second – commercial banks. The National Bank is a special, independent of the government, public administration body of Ukraine, whose main functions are the formation of monetary policy of the country, the issuance and stability of the national currency – the hryvnia, the management of state gold and foreign exchange reserves.

There are currently four banks with state capital in Ukraine. Oschadbank and Ukreximbank have been state-owned since the beginning. Ukrgasbank became state-owned as a result of the recapitalization. And PrivatBank became state-owned in December 2016 due to nationalization and recapitalization in order to avoid a systemic threat to the country's economy and minimize state losses [1].

According to the results of 2019, public sector banks received a profit of UAH 35.2 billion (2.4 times more than in 2018) (UAH 14.6 billion), of which the profit of PrivatBank amounted to UAH 32.6 billion [2]. In the last quarter of 2019, there was an increase in the size of assets of public sector banks due to an increase in cash and cash equivalents (by 63%, or UAH 31.5 billion), funds in the NBU (2.1 times, or 27, UAH 0 billion) and interbank loans (by 41%, or by UAH 25.1 billion).

Table 1

Report on economic results for the first quarter of 2020, thousand UAH [3]

Name	Net interest income	Net commission income	Trading result	Other operating income
PrivatBank	15847591	13001830	12511045	651543
Oschadbank	5668737	3235635	4281107	248958
Ukrgasbank	2150652	868697	309940	459255
Ukreximbank	751241	576779	-472333	262371
Total	24418221	17682941	16629759	1622127

Economic crisis, decline in business activity management and consumer spending of the population naturally provoke a deterioration in payment discipline of borrowers, and hence deterioration of the quality of banks' loan portfolios. Next, we would like to show in more detail their financial results according (Table 1).

The most profitable are PrivatBank with a total income of more than 42 million hryvnias and Oschadbank with more than 13 million hryvnias [3] (Fig.1).

Ukrainian banks earned a total of UAH 37.6 billion in July-September 2020. At the same time, according to the data of the National Bank of Ukraine, the state-owned Ukreximbank turned out to be the most unprofitable, having received a negative financial result of UAH 2.25 billion [1].

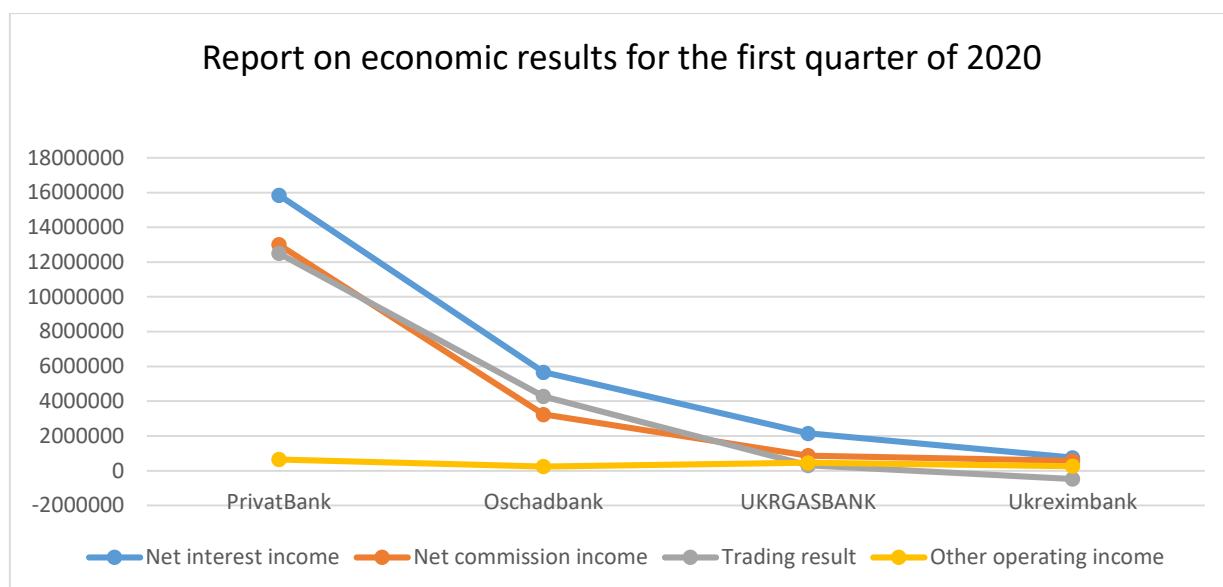

Fig. 1. Report on economic results of state banks, the first quarter of 2020, thousand UAH [3]

In Ukraine, the share of state-owned banks grew, as a rule, during economic and financial crises. The most common reason for the nationalization of private banks or the increase of state participation in their capital is the rescue of systemically important players (too big to fail), whose problems can cause significant damage to the entire economy and financial system. The Ukrainian example of rescuing a systemically important bank is the nationalization of Privatbank, the bankruptcy or improper operation of which could have caused a crisis in the entire banking system.

State-owned banks can also perform social functions. Because the main purpose of private banks is to make a profit, they may not work in places where it is unprofitable - for example, in rural areas and in remote areas. But people there also need financial services. State-owned banks can fill this gap. For example, Oschadbank, in addition to stationary branches, has 5 mobile branches, two of which provide services along the demarcation line in Donbass.

Commercial banks lend to businesses and individuals more cyclically than state-owned ones: they increase lending during economic growth, decrease during recessions. Procyclical lending can exacerbate financial crises and make them more difficult to overcome. State-owned banks tend to lend less cyclically, or even countercyclically, which can contribute to greater stability of the financial system.

However, this happens mainly in countries with high quality governance. In addition, the question arises as to how effectively these loans are distributed – they go to those who need them most – that is, small and medium-sized enterprises, or large politically connected players, who already have better access to external financing [1].

In order to guarantee a secure future for Ukrainian business, on April 29, 2020, the Cabinet of Ministers of Ukraine supported legislative changes that provide small and medium-sized businesses affected by the COVID-19 pandemic with access to financial resources by obtaining loans with a partial state guarantee [2]. The Prime Minister explained that even if the entrepreneur could not show income because he did not work during the quarantine, he would still be able to receive funds.

Guarantees will be provided by the Ministry of Finance on a pool of loans to businesses that will be issued by lending banks. After the Parliament approves the relevant amendments to the Budget Code of Ukraine and the law on the state budget for 2020, the Government will determine the conditions of selection of banks and the procedure for providing such guarantees by separate decisions. Repayment of loans will be guaranteed through the provision of appropriate security for the fulfillment of obligations to the lending bank.

The provision of partial state guarantees on a portfolio basis is a tool to help businesses that will support the Ukrainian economy in a difficult period, enable businesses to develop and citizens to work.

Many programs and projects involving state-owned banks are implemented to improve the lives of citizens in general and for business. During a pandemic, such support is very important. On February 1, 2020, the state program "Affordable Loans 5-7-9%" was launched, which aims to simplify micro and small businesses to bank lending. According to preliminary estimates, the program will help create more than 90 thousand new jobs [2]. The leaders in the number of transactions under the program "Affordable loans 5-7-9%" are state-owned banks – in the first place Privatbank (1160 loans for UAH 818 million); in second place Ukrgasbank (783 loans for UAH 1.6 billion); and on the third – Oschadbank (717 loans for UAH 959 million).

To achieve the best results, a stable and efficient financial system must be created, which is trusted by citizens and businesses, a necessary condition for economic development.

The National Bank should promote financial stability by helping the financial system to perform its functions effectively and be resilient to crises. Also important are the steps [3]:

1. Providing the population with a reliable financial instrument for long-term and guaranteed savings.
2. Supporting the economic development of the state by providing modern banking services.
3. Introduction of modern banking technologies and products.
4. Providing banking services with the best quality of service on transparent and fair terms to all residents and companies of the country.

Such a policy is aimed at identifying and eliminating risks to financial stability in order to take measures to minimize risks.

References

1. Аналітична платформа VoxUkraine. URL: <https://voxukraine.org/uk/vid-oshhadu-do-privatu-yak-krayina-otrimala-svoyi-derzhavni-banki-i-chomu-hoche-yih-prodati/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/pributok-bankiv-derzhavnogo-sektoru-u-2019-roci-stanoviv-59-pributku-vsiyeyi-sistemi-bankiv-ukrayini>
3. Український портал про фінанси і інвестиції «Minfin.com.ua». URL: <https://minfin.com.ua/company/privatbank/rating/>
<https://minfin.com.ua/company/oschadbank/rating/>
<https://minfin.com.ua/company/ukrgasbank/rating/>
<https://minfin.com.ua/company/ukreximbank/rating/>
4. The End of Banking: Money, Credit, and the Digital Revolution 1st Edition by Jonathan McMillan Publisher: Zero/One Economics; 2st edition (November 21, 2017). 246 p.

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Андрущенко Т.В., магістр

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ефективним інструментом перспективного управління інвестиційним процесом як окремих аграрних підприємств, так і аграрного сектора економіки в цілому виступає інвестиційна стратегія, яка дозволяє досягти цілей загального розвитку об'єктів, розподілити ресурси та адаптуватися до умов зовнішнього інвестиційного середовища в умовах мінливості макроекономічного середовища, системи державного впливу на економічні процеси, кон'юнктури інвестиційного ринку та пов'язаною з нею невизначеністю [1].

Можна стверджувати, що проблема залучення інвестиційних вкладень не є найголовнішою. Дієвість інвестиційної діяльності, як на мікро-, так і на макрорівні, визначається ефективністю використання інвестиційних ресурсів. У цьому плані вирішальне значення мають результати господарської діяльності підгалузей, які забезпечують інвестиційний процес, їх технічний рівень, організація виробництва, розвиток підприємницької активності, здатність до освоєння інновацій суттєво впливають на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів [2].

Розробка інвестиційних програм аграрного сектора економіки на галузевому рівні має передбачати регіональний аспект. "Регіоналізація" могла б здійснюватися шляхом розробки програм структурних змін в економіці регіонів, потенційно небезпечних щодо безробіття, створення більш сприятливого інвестиційного клімату в цих регіонах, розвитку інститутів, що сприяють структурно-інвестиційній діяльності і концентрації на пріоритетних напрямках регіональних інвестиційних ресурсів.

В умовах браку коштів державного бюджету аграрна економіка має враховувати нестачу державних капітальних вкладень. Необхідно чітко визначити основну функцію державного інвестування. Воно має слугувати своєрідним каталізатором зростання приватних інвестицій і інвестицій приватного сектору. Державні капітальні вкладення полегшують і стимулюють приватні інвестиції. Такий зв'язок є у всіх країнах.

В процесі підготовки і прийняття стратегічних інвестиційних рішень при розробці інвестиційної стратегії враховують наступні принципи:

- аграрний сектор економіки розглядається як відкрита соціально-економічна система;
- обов'язково враховуються базові стратегії розвитку;
- в процесі управління інвестиційною діяльністю переважає підприємницький стиль;
- забезпечується своєчасність адаптування інвестиційної стратегії до змін у зовнішньому інвестиційному середовищі;
- передбачається альтернативність варіантів стратегічного інвестиційного вибору;
- постійно використовуються результати технологічного прогресу;
- враховується рівень інвестиційного ризику в процесі прийняття стратегічних інвестиційних рішень [2].

Глобалізація продовольчої проблеми в світі визначає стратегічні цілі і провідних (промислово розвинутих) країн, і України в тому числі. Вони полягають у нарощуванні виробництва продовольчих ресурсів і забезпеченні відповідного місця на ринку продовольства. Політика України по відношенню до розвитку аграрного сектору має бути адекватною саме до такої ситуації.

Список використаних джерел

1. Бондар І. Р. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну на сучасному етапі. // Регіональна економіка. – 2009. – № 4. – С. 62–71.
2. Худавердієва В.А. Стратегія залучення іноземних інвестицій у економіку України. // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 62–71.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Базильчук Б.В., магістр

Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Управління грошовими потоками — одна з найголовніших функцій фінансового менеджменту підприємства. Для ефективного управління фінансами менеджери повинні розуміти функціональні особливості бізнесу компанії.

Актуальність даного питання полягає в тому що, розвиток ринкових відносин в Україні та посилення конкуренції на внутрішньому вітчизняному ринку ставить перед підприємствами проблему підвищення ефективності діяльності та забезпечення фінансової рівноваги в довгостроковій перспективі.

Разом з тим, грошові потоки підприємства у всіх їхніх формах і видах, а відповідно і сукупний його грошовий потік, безсумнівно є найважливішим самостійним об'єктом фінансового менеджменту, що вимагає поглиблення теоретичних основ і розширення практичних рекомендацій. Це визначається тією роллю, що її управління грошовими потоками відіграє у розвитку підприємства і формуванні кінцевих результатів його фінансової діяльності. [4]

Брігхем Ю. та Гапенські Л. визначають грошовий потік як чисті грошові кошти, які надходять до підприємства або витрачаються ним в процесі операційної діяльності. Тобто грошовий потік розраховується шляхом збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на суму амортизаційних відрахувань [1].

Грошові потоки, які формуються на підприємстві у процесі його господарської діяльності, є важливим самостійним об'єктом управління. Управління грошовими потоками підприємств — це складний неперервний циклічний процес [2].

Управління грошовими потоками передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів, їх витрачання та перерозподіл з метою збалансування фінансово-господарської діяльності підприємства.

Метою аналізу грошових потоків підприємства є прискорення руху грошових коштів і підвищення на цій основі оборотності активів і капіталу, а також забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Грошовий потік як результативний показник є одним з найважливіших показників ефективності діяльності підприємства. У зв'язку з цим дослідження різного роду факторів, що мають на нього вплив, набуває виключної актуальності [3].

Характерні риси практики управління грошовими потоками відображають принципи управління, тобто основні правила діяльності, якими керуються органи управління, враховуючи соціально-економічні умови, що склалися.

Процес управління грошовими потоками підприємства базується на певних принципах, які відображено на рис. 1.

Зростання чистого грошового потоку забезпечує підвищення темпів економічного розвитку підприємства на принципах самофінансування, знижує залежність цього розвитку від зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів, забезпечує приріст ринкової вартості підприємства.

Отже, розглянувши як теоретичний, так і практичний аспекти питання управління грошовими потоками можна зробити висновки, що грошові надходження підприємств відіграють значну роль у процесі кругообігу коштів. Враховуючи важливість вивчення та актуальність ефективної оптимізації руху грошових потоків підприємства в сучасній економічній ситуації необхідно постійно підтримувати рівновагу потоків виплат та надходжень з урахуванням резервів платіжних засобів для забезпечення ефективної діяльності підприємства як у поточному, так і перспективному періоді.

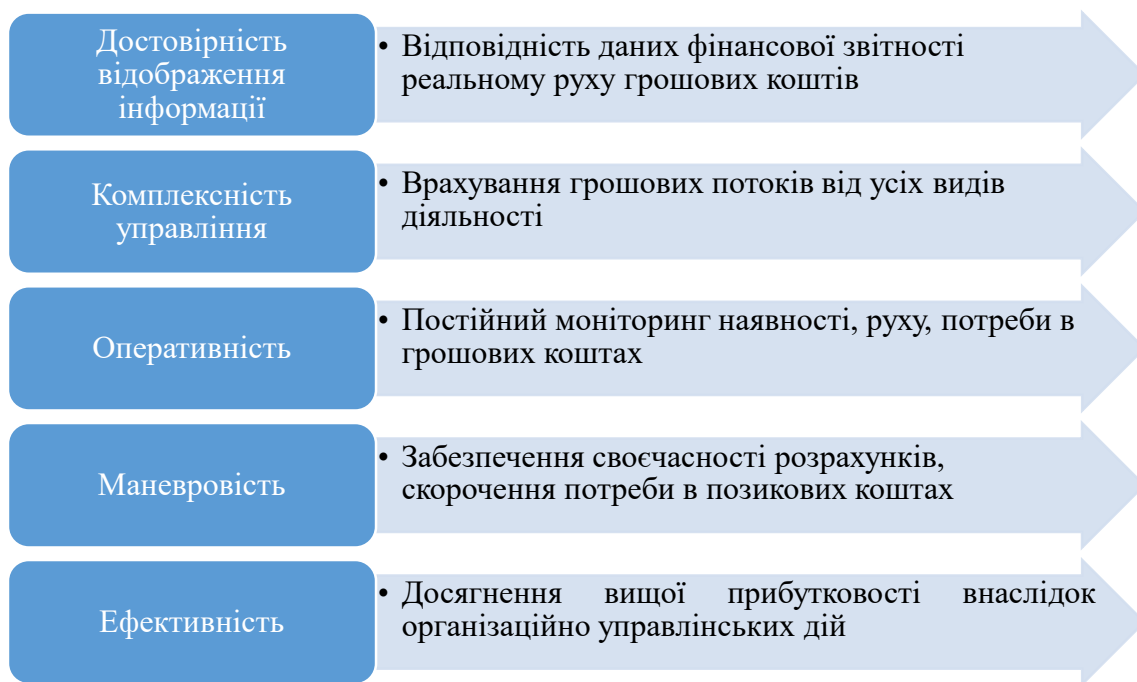

Рис. 1. Принципи управління грошовими потоками та їх зміст

У цьому процесі досягається оптимізація грошових потоків, тобто знаходження такого співвідношення між вхідними та вихідними грошовими потоками, між напрямками й умовами залучення та використання грошових потоків, яке дає змогу досягти найкращих результатів діяльності, а саме максимізації прибутку.

Список використаних джерел

1. Брігхем Ю., Гапенські Л. Фінансовий менеджмент. Санкт-Петербург: Інститут «Економічна школа», 2004. – 669 с.
2. Макаренко О.В. Аналіз нормативно-правового регулювання обліку та аналізу грошових коштів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/konfer42/28.pdf>
3. Терещенко О.О., Бабяк Н.Д. Фінансовий контролінг: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2013. – 408 с.
4. Барабаш Н.С., Никонович М.О. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства. //Вісник Хмельницького національного університету. 2010. – № 2. – Т. 2. – 275 с.

УПРАВЛІННЯ РОЗМІЩЕННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Баковський О.В., студент

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Для нормального функціонування підприємств необхідні постійні потоки фінансових ресурсів, які забезпечують безперервну та ефективну господарську діяльність. Від надходження грошових ресурсів на пряму залежить розвиток та модернізація господарства, що є важливим аспектом в ефективності виробництва. Для забезпечення цих процесів необхідно вистроїти правильну фінансову тактику та чітко дотримуватись її.

Поняття «фінансові ресурси» досліджується вже не одне століття, і існує безліч думок, які трактують це визначення, ось наприклад, О.Д. Василик стверджує, що фінансові ресурси - це грошові накопичення і доходи, що створюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб [1].

Вивчення точок зору фахівців щодо визначення економічної природи “фінансових ресурсів” дозволяє виділити такі основні характеристики фінансових ресурсів підприємств:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають відношення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;

Від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів.

Проаналізувавши вищезазначені аспекти, ми можемо дати визначення, що фінансові ресурси – це, залучені кошти в фінансово-господарський оборот, з різних джерел надходжень, для отримання економічної вигоди для підприємства.

Для подальшого вивчення цього питання, розподілимо фінансові надходження та визначимо джерела їх формування:

Таблиця 1

Джерела формування фінансових ресурсів

<i>Власні</i>	<i>Позикові</i>
Ресурси, що належать підприємству і утворюються внаслідок його фінансово-господарської діяльності: статутний капітал, резервний капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток.	Ресурси, що знаходяться тимчасово в розпорядженні підприємства і можуть використовуватися з метою досягнення статутних цілей: довгострокові і поточні зобов'язання.

*Розроблено на основі [2]

Фінансовим ресурсам підприємств притаманні такі властивості:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають відношення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування та цілі використання;
- від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів [3].

Робота будь-якого підприємства залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів. Для ефективного та правильного перерозподілу, і подальшого використання ресурсів, необхідно вибрати правильну та надійну стратегію. Правильний та точний розподіл потоків на всі рівні виробництва, забезпечення постійного розвитку підприємства, детальна оцінка матеріальних та фінансових ресурсів.

Отже, фінансові ресурси – це власний, позиковий та залучений грошовий капітал, що використовується підприємствами для формування своїх активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою одержання відповідних доходів і прибутку.

Таким чином, можна стверджувати, що для ефективної не тільки господарської, але й фінансової діяльності підприємства в цілому, кожний суб'єкт господарювання повинен сформувати власну стратегію управління фінансами.

Список використаних джерел

1. Леоненко П.М., Юхименко П.І, Ільєнко А.А. та ін. Теорія фінансів: Навчальний посібник / За загальною ред. О.Д. Василика. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 480 с.
2. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2014/dzherela-formuvannya-ta-napryamy-vykorystannya-finansovyh-resursiv-pidpryjemstva/>
3. Лапа А. Є. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. Серія: Економічні науки. 2013. – № 4. – С. 289 – 297.

УДК 658.14.011.1

ОБҐРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Блажевич А.М., студент

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ефективна реалізація стратегії і тактики управління фінансами є неможливою за відсутності фінансової політики організації. Встановлюючи цілі, завдання, види та способи функціонування господарюючих суб'єктів, фінансова політика повинна визначати перспективи розвитку організації, інноваційні напрямки її діяльності, розроблятися в умовах ризиків та циклічності економічних процесів.

Фінансова політика - це сукупність заходів в області організації фінансових відносин в компанії, які дозволяють забезпечувати вирішення завдань, відображених у стратегії і тактиці розвитку підприємства [3].

До найважливіших напрямків розробки фінансової політики підприємства відносяться:

- аналіз і оцінка фінансово-економічного стану;
- розробка облікової і податкової політики;

- вироблення правил і обмежень в області залучення банківських кредитів інших видів позикових ресурсів;
- політика управління капіталом і амортизаційна політика;
- управління оборотними активами і кредиторською заборгованістю;
- розробка правил бюджетування та планування;
- розробка правил ціноутворення, системи знижок, ціноутворення при проведенні акцій і розпродажів;
- затвердження порядку розрахунку і виплати дивідендів;
- розробка порядку оцінки інвестиційних проектів та управління їх реалізацією [2].

Таким чином, фінансова політика має складну і багатоступеневу структуру.

Нижче наведена укрупнена структура фінансової політики підприємства, яка може бути застосована практично в будь-якій компанії (рис.1).

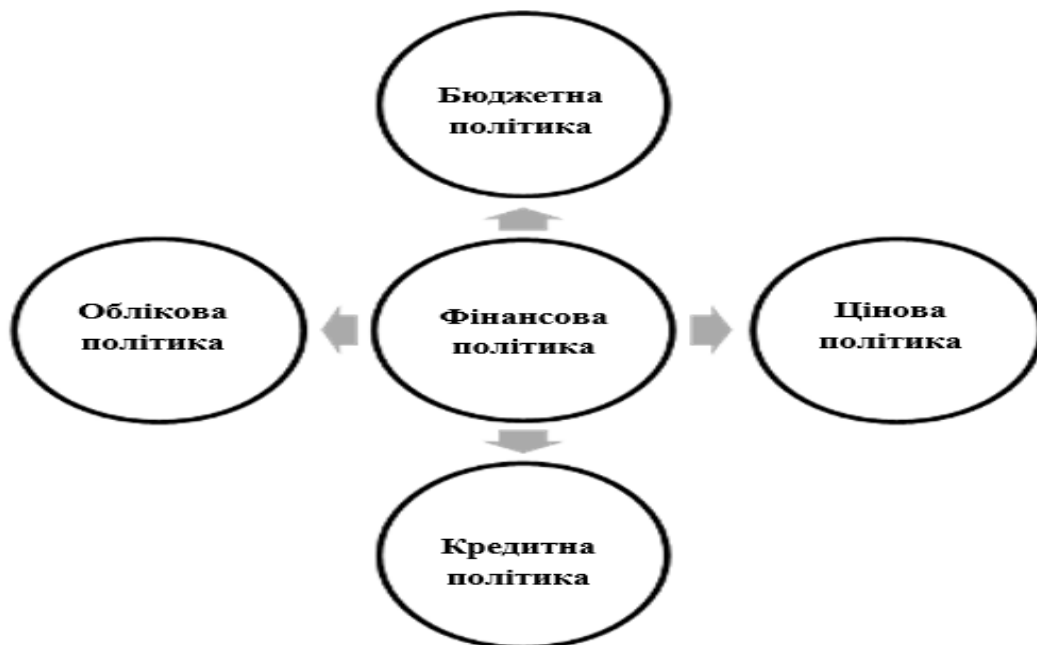

Рис. 1. Структура фінансової політики

Побудовано на основі [1-3]

Фінансову політику господарюючого суб'єкта визначають засновники, власники бізнесу, використовуючи ринкову ідеологію розвитку підприємства в умовах конкуренції. Виконавцями фінансової політики підприємства є фінансові служби, виробничі структури, підрозділи і окремі працівники організації.

Фінансова політика суб'єкта бізнесу задає напрямок фінансової діяльності підприємства і, використовуючи наявні можливості і засоби, впливає на фінансові процеси.

При реалізації фінансової політики підприємства власник бізнесу ставить перед собою дві мети: по-перше, прагнення не випускати зі своїх рук систему управління підприємством, по-друге, прагнення отримання постійного економічного ефекту. Внаслідок чого, в системі корпоративного управління виділяють фінансову довгострокову політику (стратегію) і фінансову короткострокову політику (тактику). Принципи формування короткострокової і довгострокової політики взаємозалежні. Короткострокові рішення в галузі фінансів повинні співвідноситися з довгостроковими цілями і сприяти їх досягненню. Такі співвідношення тісно пов'язані з питаннями стратегії і тактики у фінансовій політиці. Стратегією фінансового управління або фінансової політики називають систему рішень і намічених напрямів діяльності, розрахованих на довгострокову перспективу і передбачають досягнення поставлених цілей і фінансових завдань по забезпеченню оптимальної і стабільної роботи господарської структури, виходячи з поточної ситуації, і планованих результатів. Тактикою фінансового управління називають сукупність прийомів і форм підприємницької діяльності, спрямованих на досягнення того чи іншого етапу фінансової стратегії, що вживаються відповідно до конкретних ситуацій, які виникають при реалізації стратегії [1].

Фінансова політика - важливий аспект у діяльності будь-якої комерційної організації. Її правильна побудова дозволяє досягти зростання ефективності, у тому числі, швидко розвинути обсяг виробництва, розширити діяльність підприємства або надати більше фінансових можливостей. Використання різних елементів фінансового механізму дозволяє отримати якомога більше інформації щодо економічного стану фірми. Отримуючи цю інформацію, підприємець може вибрати відповідну тактику для поліпшення добробуту компанії.

Список використаних джерел

1. Аранчій В.І., Зоря О.П. Фінансова стратегія у системі управління підприємством. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2010. С. 156-159.
2. Богма О.С., Павлова А.С. Особливості управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств. // Вісник Запорізького національного університету, 2012. – С. 195-199.
3. Конєва Т.А. Політика фінансування та фінансова політика підприємства. Наукові праці. Економіка, 2010. – Вип. 113. – С. 55-60.

УДК 330.341.1

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Богаєвська А.М., студентка

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Досвід розвинених країн свідчить, що розвиток підприємств на сьогодні повинен здійснюватися за умови постійного впровадження перспективних технологій та інноваційних проєктів. Ефективна інноваційна діяльність є запорукою їх конкурентоспроможності і прибутковості. Важливою умовою результативної інноваційної діяльності є належний рівень її фінансового забезпечення.

Фінансування інноваційної діяльності приводить до зростання ВВП в співвідношенні 1 до 3, фінансування інформаційно-комунікаційних технологій – в співвідношенні 1 до 2. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності передбачає реалізацію заходів із залучення необхідного обсягу фінансових ресурсів для фінансування нововведень підприємства. При цьому традиційно виділяють три форми фінансового забезпечення: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування [1]. Серед визначальних факторів сприяння інноваційній діяльності є належний рівень фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт. Так, однією з п'яти ключових

цілей європейської стратегії до 2020 р. залишається досягнення частки витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП (інтенсивність R&D) 3% серед країн Європейської співдружності (ЄС-27). У 2011 р. інтенсивність R&D в ЄС-27 досягла 2,03%. Серед держав ЄС-27 лише у Фінляндії (3,78%), Швеції (3,37%) і Данії (3,09%) інтенсивність R&D перевищила мету Стратегії. У 2012 р. інтенсивність R&D України становила 0,75%, що відповідає рівню Хорватії, але є вищою рівня Словаччини, Мальти, Латвії, Болгарії, Кіпру та Румунії 2011 р. [2].

За джерелами фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у 2012 р. розподіл коштів здійснювався за рахунок: 1) коштів бюджету (45,2%); 2) коштів замовників України (23,3%); 3) коштів іноземних замовників (19,4%); 4) власних коштів (10,6%); 5) коштів фондів спеціального призначення (0,2%); 6) коштів інших джерел (1,3%). Порівняно з 2011 р. обсяг фінансування цих витрат за рахунок державного бюджету збільшився на 10,1% і становив 4709,1 млн грн, його частка в загальному обсязі фінансування збільшилась на 4,4 в.п.; обсяг власних коштів – на 20,2% (1121,3 млн грн і 1,8 в.п.); обсяг коштів організацій підприємницького сектора зменшився на 2,6%, коштів іноземних джерел – на 25,5% (2091,9 млн грн і 2045,0 млн грн, їх частка в загальному обсязі фінансування зменшилась на 0,4 в.п. та 6,5 в.п. відповідно) [2].

Фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві здійснювалося передусім за рахунок коштів бюджету (77,0%), власних коштів (15,9%) та коштів замовників (6,3%) й інших джерел (0,8%). При цьому фінансування витрат в галузі сільськогосподарських наук має тенденцію до збільшення – з 283986,3 тис. грн у 2005 р. до 647005,3 тис. грн у 2012 р.

Незначний обсяг залучених власних фінансових ресурсів зумовлюється тим, що значна кількість підприємств працює збитковою. Крім того, діяльність більшості підприємств характеризується нестачею власних фінансових ресурсів навіть для забезпечення поточної діяльності. Саме тому виникає потреба у

зовнішньому фінансуванні (державний і місцевий бюджети, кошти інвесторів) та кредитуванні.

Як зазначає І. Єпіфанова, частка банківського сектора в фінансуванні інновацій є занадто низькою і його необхідно активізувати. Адже, досвід розвинених країн свідчить, що фінансування інноваційного бізнесу можуть здійснювати спеціалізовані банки або ж універсальні банки, які створили спеціалізовані відділи чи департаменти інноваційного фінансування [2].

Частка іноземних інвесторів у фінансуванні інноваційної діяльності зменшується у зв'язку з погіршенням інвестиційного клімату України, недосконалістю законодавства, політичною нестабільністю та ін. В результаті такого фінансування комерціалізація більшості наукових розробок здійснюється за кордоном. Надзвичайно важливим для підтримки інноваційної діяльності є венчурне фінансування, яке в Україні не отримало належного розвитку. При практичній відсутності венчурного капіталу вітчизняного походження, венчурні фонди переважно зарубіжного капіталу не зацікавлені у розвитку конкурентоспроможних технологій і свої інвестиції спрямовують на акції великих підприємств енергетичної, машинобудівної, будівельної та переробної промисловості, а не у сферу високих технологій [3].

Таким чином, з метою активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств та організацій необхідно забезпечити комплекс заходів по нарощуванню власних фінансових ресурсів та здійснювати подальші дослідження щодо оптимального співвідношення різних форм фінансового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Єпіфанова І.Ю. Аналіз фінансового забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств у сучасних умовах / І.Ю. Єпіфанова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/5023/1/284-285.pdf>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Предеін А.М. Сучасний стан та шляхи розвитку національної інноваційної системи України / А.М. Предеін // [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://udpu1805.mybb3.net/viewtopic.php?t=5/>

УДК 338.242

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Бондар Д.П., студентка

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Питання економічної безпеки держави є досить актуальним в умовах масштабної глобалізації, адже без неї неможливо забезпечити розвиток національної економіки та досягти стабільності, тому вирішення даних проблем не є універсальними для різних країн. Економіка України перебуває на стадії глибокої кризи, про що свідчить погіршення стану національного господарства. Фактори уповільнення економічного розвитку чинять негативний вплив на суспільство, що в свою чергу актуалізує дослідження питання забезпечення економічної безпеки держави.

Серед різних видів безпеки відповідно до конституційних норм, важливе місце займає саме економічна безпека, тому, через тісний взаємозв'язок з розвитком національної економіки, її конкурентоспроможністю і ефективністю на внутрішньому та світовому ринках.

На сьогодні проблема економічної безпеки держави є достатньо вивчена, хоча ще не знайдений єдиний підхід до розкриття сутності понять. Ця тема знайшла широке відображення серед багатьох вчених, а саме у наукових працях С. Воронцова, В.О. Гончарова, В. Мунтіяна, В.Шлемка, Б. Губського, А. Ревенко, С. Пирожкова, Г. Пастернака-Таранушенка, В. Косевцова, І. Бінька, Я. Жаліла [1].

Сучасні підходи до визначення поняття «економічна безпека»

№ п/п	Автор	Визначення
1	В.О. Гончарова	«Економічна безпека- це такий стан національної економіки, при якому зберігається стійкість і здатність до несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів.»
2	А. Ревенко	« Економічна безпека – це стан економічної системи, що характеризується стійкістю щодо впливу ендегенних (внутрішніх) та екзогенних (зовнішніх) чинників, які створюють загрозу для суспільства.»
3	В. І. Мунтіян	«Економічна безпека – це загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на постійний та стабільний розвиток економіки держави, що містить механізм протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам.»
4.	Я. Жаліло	«Економічна безпека – це «складна багатофакторна категорія, що характеризує здатність національної економіки до розширеного відтворення з метою задоволення на визначеному рівні потреб і власного населення, і держави, протистояння дестабілізуючій дії чинників, що створюють загрозу стійкому збалансованому розвитку країни; забезпечення кредитоспроможності національної економіки у світовій системі господарювання»

Джерело:[2]

Згідно з «Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України», затвердженими Наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі від 29.10.2013 р. № 1277, складовими економічної безпеки є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпека та ін.[2].

Основними загрозами економічній безпеці України на сучасному етапі є: скорочення ВВП, низька конкурентоспроможність продукції, корупція, низький рівень життя населення як наслідок нерівномірності розвитку територій, витік капіталу за кордон у структурі експорту продукції інноваційного спрямування, неефективна антимонопольна політика, небезпечний стан продовольчої безпеки.

Отже, поняття «економічна безпека» слід розглядати як сукупність елементів, що утворюють певну цілісність і слід зазначити, що головна системна вимога ЕБД полягає у забезпеченні розвитку економіки країни та створенні передумов для її виживання.

Список використаних джерел

1. Груб З. В. Економічна безпека України в сучасних умовах /З. В. Груб // Державне управління. 2018. - №2 – С. 97-101.
2. Про стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

УДК 366

СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ ТА ПЕРЕДУМОВИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Боровик Д.В., студент

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінанси - історична категорія. Висхідним положенням для розкриття сутності фінансів є розуміння того, що фінанси - це одна з конкретних історичних форм економічних відносин, функціонування яких пов'язано з об'єктивною необхідністю розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту. В процесі розподілу формуються та використовуються грошові фонди, призначені для задоволення суспільних та особистих потреб.

Поняття “фінанси” (від латинського “платіж”) спочатку означало завершення розрахунку, платежів у грошових відносинах між населенням і державою, а потім поширилося як на всі платежі на користь держави і різних державних інститутів так і на грошові операції по відкупам і карбуванню монет.

Як економічна категорія фінанси характеризуються рядом ознак, які дозволяють вичленити фінансові відносини із загальної сукупності грошових відносин.

В цьому зв'язку неправомірно відносити до фінансів натуральні відносини, які мали місце в епоху рабовласництва і феодалізму. Наявність фінансових відносин завжди супроводжується реальним рухом грошових коштів. Немає грошей - не може бути і фінансів. Але це не дає приводу для ототожнення категорій "фінанси" і "гроші". За своїм місцем у товарному виробництві й обігу гроші - це специфічний товар, що має властивість обмінюватися на будь-який інший товар, тобто є загальним еквівалентом. На відміну від грошей фінанси не можна реально сприймати і відчувати на дотик [1].

Фінанси - це економічні відносини або між людьми в суспільстві, або між державою і суспільством, що виражаються через рух грошових потоків (готівкових або безготівкових). Отже, у суті фінансів відображається не вся сукупність економічних відносин, а лише такі операції, які можна оцінити у вартісних вимірниках.

Оскільки використання фінансових ресурсів відбувається в основному через фонди цільового призначення, існує також визначення фінансів як економічної категорії, що відображає створення, розподіл і використання фондів фінансових ресурсів для задоволення потреб господарської діяльності, надання різноманітних послуг населенню з боку держави, забезпечення виконання державою її функцій. Або фінанси трактуються як економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом і використанням централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів з метою виконання функцій і завдань держави і забезпечення умов розширеного відтворення [2]. Під централізованими фінансами розуміють економічні відносини, пов'язані з формуванням і використанням фондів грошових коштів держави, що акумулюються в державній бюджетній системі і урядових позабюджетних фондах, під децентралізованими фінансами – грошові відносини, що опосередковують кругообіг грошових фондів підприємств. Отже, як впливає з наведених визначень, фінансовими будуть ті грошові відносини, які опосередковують відносини розподілу і перерозподілу вартості ВВП [3].

Разом з тим існує думка, що “фінанси – сукупність грошових відносин, пов’язаних з формуванням, мобілізацією і розміщенням фінансових ресурсів та з обміном, розподілом і перерозподілом вартості створеного на основі їх використання валового внутрішнього продукту, а за певних умов і національного багатства”.

За своєю економічною сутністю фінанси являють собою сукупність економічних відносин між державою, організаціями, підприємствами і громадянами, які виникають при розподілі і перерозподілі товарів та послуг, вироблених в державі і пов’язаних із системою утворення та використання фондів грошових ресурсів для задоволення потреб розширеного відтворення суспільного виробництва [4].

Фінанси обслуговують кругообіг та обіг виробничих фондів у грошовій, виробничій і товарній формах, а також охоплюють широкий спектр податкових платежів населення, позики, лотереї, вклади в Ощадбанки тимчасово вільних грошей. Через фінансові важелі держава, у свою чергу, надає населенню кредити, регулює індивідуальну трудову діяльність, здійснює управління соціально-економічними процесами, визначає темпи та пропорції суспільного відтворення.

Список використаних джерел

1. Біла О.Г., Чуй І.Р., Фінанси. – «Магнолія 2006», Львів, 2010 р.
2. Бюджетна система України: Навч. Посіб. /С.І Юрій, Й.М. Бескид та ін. – К.: НІОС, 2004 р.
3. Бюджетна система: Навч.-метод. Посіб./ В.М. Опарін, В.І. Малько, С.Я. Кондратюк. – К.: КНЕУ, 2004 р.
4. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії. – К.: Либідь, 2000р.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Василюк Є.В., студентка

Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах управління державним боргом є одним із найбільш важливих елементів економічної політики держави. У перехідній економіці України державний борг усе більше набуває характеру не лише фінансової, а й соціально-політичної проблеми. Він прямо пов'язаний із проблемою економічної безпеки країни.

Державний борг, відповідно до Бюджетного кодексу – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [1].

Запозичення здійснюються з метою покриття дефіциту державного бюджету та рефінансування державного боргу. Право на здійснення державних запозичень в межах, визначених законом про Державний бюджет України, належить державі в особі Міністра фінансів України за дорученням Кабінету Міністрів України. Кабінет Міністрів України визначає основні умови здійснення державних запозичень, у тому числі основні умови кредитних договорів та основні умови випусків і порядок розміщення державних цінних паперів.

За ринковим запозиченням існує два види: внутрішній борг - заборгованість держави власникам державних цінних паперів та іншим кредиторам та зовнішній борг - це боргові зобов'язання держави перед нерезидентами щодо повернення позичених коштів та відсотків за ними.

Відповідно до Бюджетного кодексу України, загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 60 відсотків річного номінального обсягу валового внутрішнього продукту України. Це положення не застосовується у випадках: введення

воєнного стану в Україні (в окремих її місцевостях); введення надзвичайного стану в Україні (в окремих її місцевостях) або проведення на території України антитерористичної операції [1].

Основними цілями управління державним боргом та гарантованим державою боргом є: задоволення потреби держави у залучених фінансових ресурсах; утримання загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу на економічно безпечному рівні; оптимізація структури державного боргу та його динаміки; розвиток внутрішнього ринку державних цінних паперів.

Управління державним боргом та гарантованим державою боргом здійснюється з дотриманням таких принципів: економічної обґрунтованості рішень, що приймаються під час здійснення державних запозичень та надання державних гарантій; оптимального співвідношення ризиків і витрат, пов'язаних з державним боргом та гарантованим державою боргом; узгодження напрямів реалізації політики управління державним боргом з напрямами реалізації фіскальної та грошово-кредитної політики; планування і прогнозування - прийняття рішень щодо управління державним боргом та гарантованим державою боргом на основі обґрунтованих планів і прогнозів потреби держави у фінансових ресурсах та прогнозних основних макропоказників економічного і соціального розвитку України; прозорості та публічності інформації про управління державним боргом та гарантованим державою боргом (умови здійснення державних запозичень, проведені платежі, методологія розрахунків тощо); самостійності - держава не несе відповідальності за борговими зобов'язаннями органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання - резидентів, не забезпечених державною гарантією; обліку і підзвітності операцій з управління державним боргом та гарантованим державою боргом; відповідальності посадових осіб, які беруть участь в управлінні державним боргом та гарантованим державою боргом [2].

Варто зазначити, що важливими заходами удосконалення боргової політики є розробка середньострокової боргової стратегії, використання запозичень для цілей розвитку, діагностика структури боргу, орієнтація на внутрішній ринок та стимулювання ділової активності тощо. Важливим є формування цілісної системи законодавчого забезпечення регулювання витрат з обслуговування та погашення боргу, значна увага має бути приділена розвитку й постійному вдосконаленню питання управління ризиками, здатністю держави виконувати свої боргові зобов'язання.

На нашу думку, найкращим з існуючих методів скорочення державного боргу є зростання обсягів експорту товарів і послуг, які сприяють надходженням грошової маси в країну і як результат надходжень до бюджету.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради. 2010. № 50-51. ст. 572. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Макар О.П. Світовий досвід управління державним боргом та перспективи його застосування в Україні. *Ефективна економіка*. 2016. №10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2435>.

УДК 368.914

НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Веремій Я.С., студентка

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Найважливішим питанням, яке висвітлює проблеми забезпечення громадян достатнім рівнем доходів після досягнення пенсійного віку, являється розбудова системи недержавного пенсійного забезпечення. Для досягнення цієї мети необхідно найближчим часом створити умови для ефективного функціонування багаторівневої системи пенсійного забезпечення, зокрема недержавних

пенсійних фондів, як підсилюючої складової солідарної системи пенсійного забезпечення громадян в Україні.

У сучасному економічному просторі головною метою пенсійної системи є забезпечення гідного рівня життя громадян після виходу на пенсію. Це включає подолання бідності, розвиток та запровадження страхування від ризиків протягом трудової діяльності та у похилому віці.

У цьому періоді громадянину суспільства важливо отримувати дохід з різних джерел: із системи державного пенсійного страхування, що фінансується з поточних доходів (солідарна система – 1-й рівень), з обов'язкової накопичувальної пенсійної системи з визначеними внесками (2-й рівень) та/ або з добровільної накопичувальної системи недержавного пенсійного забезпечення з визначеними внесками (3-й рівень) [1].

Пенсійний дохід в Україні здебільшого залежить від фінансової стабільності солідарної системи. Але, оскільки прогнозується, що коефіцієнт заміщення в солідарній пенсійній системі 1-го рівня після 2030 року зменшуватиметься (через демографічну ситуацію та тенденції на ринку праці), зростатиме питома вага частини пенсійного доходу з додаткових систем добровільного чи обов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення. У майбутніх українських пенсіонерів не залишиться іншого вибору, крім працювати довше, витратити менше та заощаджувати більше.

Недержавні пенсійні фонди працюють в Україні з 2005 року. Але за 15 років діяльності система недержавного пенсійного забезпечення не досягла успіхів. Система недержавного пенсійного забезпечення налічує 855 300 учасників, що становить лише 5% ринку праці в Україні. [1].

Загальні показники діяльності НПФ 3-го рівня залишаються низькими. За 5 років, середньорічний чистий номінальний інвестиційний дохід (за вирахуванням витрат на оплату послуг) становив 9,6%. За той самий період середньорічний рівень інфляції сягнув 19,2%. Отже, учасники НПФ в середньому отримали від'ємний чистий інвестиційний дохід (з вирахуванням витрат на оплату послуг та інфляції) в розмірі - 8,1% на рік.

Низькі показники діяльності НПФ зумовлені багатьма причинами, а саме: несприятливою макроекономічною ситуацією, відсутністю розвинутих ринків капіталу й надійних фінансових інструментів, низьким рівнем доходів населення та нерозумінням необхідності заощаджувати на пенсію, а також недостатнім пропагуванням важливості (навіть відсутністю інформації про існування) недержавних пенсійних схем. Але великою мірою проблема полягає в самих НПФ.

Варто зазначити, що на сучасному етапі економічної розбудови суспільства більшість населення України не заощаджує кошти, або не має змоги заощадити на пенсію, мало знає про недержавні пенсійні фонди, погано орієнтується у фінансових питаннях, не довіряє фінансовим установам. Тому, для зміни ситуації на краще, необхідно вжити ряд заходів:

- зміцнити довіру населення до установ такого типу;
- створити надійні фінансові інструменти для збільшення інвестицій;
- розробити розумні фінансові стимули для розміщення заощаджень. [2].

Система недержавного пенсійного забезпечення в Україні має надзвичайно важливу роль як для громадян так і для всієї фінансової системи держави. Завдяки її запровадженню кожен учасник зможе накопичити грошові кошти на рахунках недержавних пенсійних фондів додатково до державних пенсійних виплат. Це дасть можливість підвищити якість життя громадянам пенсійного віку, уникнути бідності та допоможе прискорити розвиток фінансового ринку завдяки акумуляції грошових коштів на довгостроковий період. Для вирішення існуючих проблем потрібно створювати фінансові стимули, створювати надійні інструменти для інвестування та запроваджувати систему автоматичного зарахування до накопичувальної пенсійної системи.

Список використаних джерел

1. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: оцінка і рекомендації: Київ. Україна. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору», липень 2019 р.
2. Теслюк С.А. Розроблення концептуальних підходів до формування державної політики розвитку НПФ в Україні. Гроші. ФіК т.2018. №26. С 90-95.

РЕФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ

Гайдученко Т.М., студентка

Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Система оподаткування відіграє важливу роль у забезпеченні соціального та економічного розвитку держави. Податки є основним джерелом наповнення місцевих та державного бюджетів, завдяки чому держава та місцеві органи влади мають можливість функціонувати.

Євроінтеграційні процеси, а також потреба у створенні дієвої та ефективної системи оподаткування в Україні спричиняють необхідність проходження процесів її реформування. Успішне реформування податкової сфери сприятиме наповненню бюджету, значному зменшенню тінізації економіки, ефективному функціонуванню суб'єктів господарювання.

Над проблемами, наявними у системі оподаткування України, та над шляхами їх успішного вирішення працювали О. Бойко, В. Борецько, О. Васирик, В. Вишневський, В. Мельникова, І. Чугунов, В. Щербак та ін. вітчизняні вчені. Задля покращення економічних процесів у країні, оскільки система оподаткування має на них прямий вплив, пошуки вирішення наявних проблем мають продовжуватися.

У процесі реформування сфери оподаткування у січні 2020 р. з ціллю усунення неузгодженостей у нормативно-правовому регулюванні податкової системи та задля удосконалення адміністрування податків і зборів були внесені зміни до Податкового кодексу України (надалі – ПКУ) [1].

Внесені до ПКУ зміни сприяють наближенню податкового законодавства України до законодавства ЄС, забезпечують ефективну протидію тінізації економіки, допомагають більш ефективному стягненню податків та зборів, що зміцнює вітчизняну систему оподаткування та, у результаті, позитивно відображається на суспільно-економічному розвитку країни.

Проте, з прийняттям Закону №466-IX, яким були затверджені зміни у ПКУ, система оподаткування не позбавилась від всіх наявних у сфері оподаткування проблем. Основною серед цих проблем є податкова безграмотність більшості населення України (за даними соціопитування, яке проводилось Київським міжнародним інститутом соціології, таке населення становить біля 82% всього населення України) [2] (рис.1, 2).

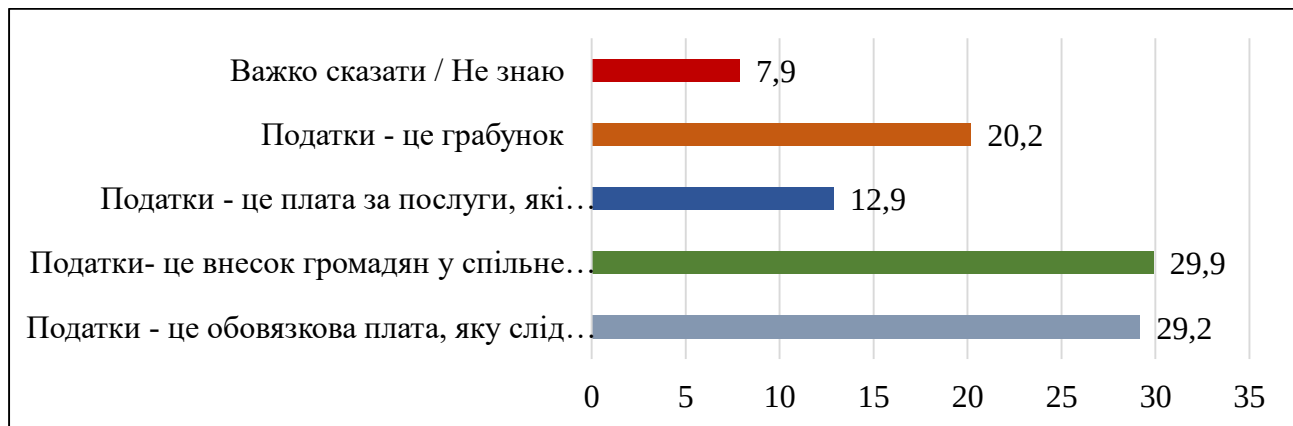

Рис. 1. Із яким визначенням слова «Податки» Ви найбільш згодні? [3]

Тобто, платники податків не знають про свої права та обов'язки, не знають, яким чином формується бюджет та які податки існують у країні. Крім того, певна частина населення не розуміє, для чого платяться податки і на що, у результаті, витрачаються. Це породжує певні зловживання та порушення, які шкодять ефективному функціонуванню системи оподаткування.

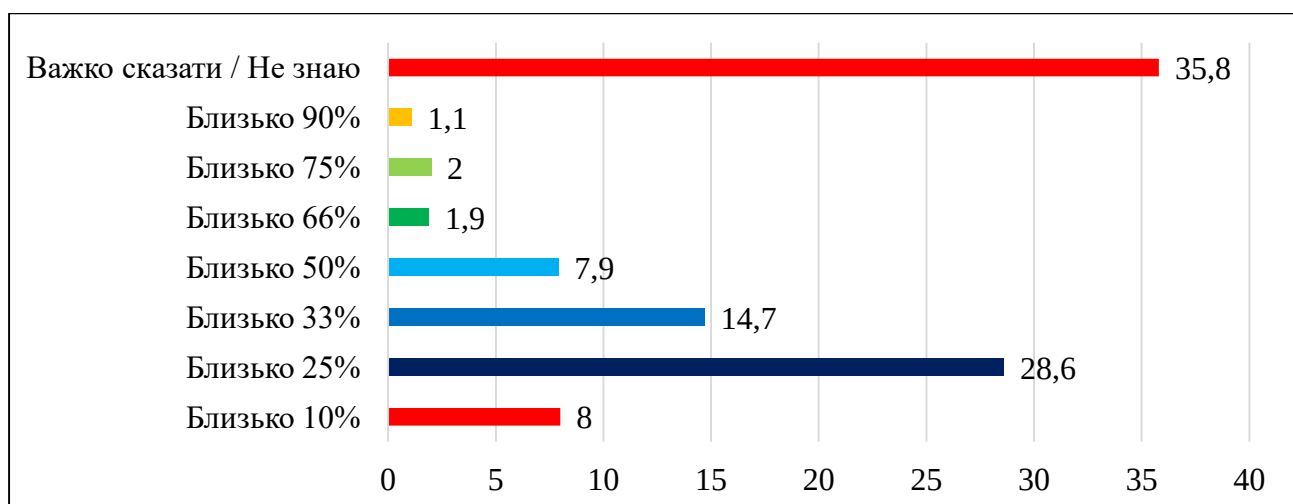

Рис. 2. Яку частку доходів українські працівники оплачують у вигляді податків (із заробітної плати, придбаних товарів і послуг) на утримання держави? (%) [3]

Для вирішення цих проблем державним та місцевим органам влади необхідно напрацювати ряд дієвих заходів. Зокрема, необхідним є проведення інформаційно-просвітницької роботи серед населення. Інформування суспільства з метою подолання податкової безграмотності може відбуватись як у формі зустрічей та зборів, так і за допомогою можливостей інтернету та телебачення. Проведена робота сприятиме значному підвищенню ефективності функціонування системи оподаткування, економічному розвитку країни, зростанню благополуччя населення.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: Закон України від 16 січня 2020 р. №466-IX / Верховна Рада України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>

2. Михайло Пластун: Чому зараз будь-які податкові реформи в Україні приречено на провал. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ua.112.ua/mnenie/mykhailo-plastun-chomu-zaraz-bud-iaki-podatkovii-reformy-v-ukraini-pryrecheni-na-proval-556235.html>

3. Більшість українців недооцінюють обсяг сплачених податків у 2 рази – опитування КМІС. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cost.ua/news/bilshist-ukrayintsiv-nedootsinyuyut-obsyag-splachenih-podatkov-u-2-razi-opituvannya-kmis>

УДК 336.221.4

РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Гаркуша-Омельченко К.С., студентка

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сьогодні податкова система посідає важливе місце в економіці України. Розвиток держави завжди супроводжуються вдосконаленням системи податків, адже вони є платою суспільства за виконання державою її функцій. Держава шляхом встановлення ставок податків та їх видів стимулює чи обмежує розвиток

окремих галузей або сфер економіки. Саме податкова система сприяє постійним, стабільним і повноцінним надходженням коштів до бюджету, тому аналіз функціонування податкової системи набуває великого значення [2].

Податкова система - це сукупність податків, зборів, інших платежів та внесків до бюджету і державних цільових фондів, платників податків та органів, що здійснюють контроль за правильністю обчислення, повнотою і вчасністю сплати їх у встановленому законом порядку [3].

Обов'язковим елементом економічної системи держави є податки. Податки є основним джерелом формування доходної частини бюджету, а це, як відомо, основна фінансова база держави. Тому, на мою думку доцільно розглянути структуру та динаміку податкових надходжень у 2017-2019 роках до Зведеного бюджету України в таблиці 1.

Таблиця 1

**Динаміка та структура податкових надходжень Зведеного бюджету
України в 2017-2019 роках, млн.грн.**

Податкові надходження	Рік			Структура надходжень, %	Зміна надходжень 2017/2019 pp	
	2017	2018	2019		млн.грн	%
Збір ПДВ	434 041	506 168	378 690	35,38	-55 351	- 12,8
Податок на доходи фізичних осіб	185 686	226 771	275458	25,74	89 772	48,3
Акцизний податок	121 449	137 726	137 076	12,81	15 627	12,9
Податок на прибуток підприємств	73 397	91 109	117 317	10,96	43 920	59,8
Місцеві податки і збори	53 282	58 902	73 576	6,87	20 294	38,1
Плата за користування надрами	44979	43 852	44 939	4,20	-40	-0,1
Ввізне мито	23 898	28 077	29 855	2,79	5 957	24,9
Інше	11 487	19 031	13410	1,25	1 923	16,7
Всього	948 219	1 111 636	1 070 322	100,00	122 103	12,9

**Розроблено на основі [1; 4]*

Отже, аналізуючи таблицю, можна зробити наступні висновки, що саме непрямі податки є основним джерелом наповнення зведеного бюджету України, найбільш вагомим серед яких, є саме податок на додану вартість 35,4%. Протягом аналізуючого періоду, податкові надходження зросли на 122 103 млн. грн. або на 12.9%, що вказує нам на розвиток податкової сфери в Україні.

Проте, податкова система України зберігає і низку суттєвих недоліків, які є системними. Тому є надзвичайно актуальним завданням є вирішення питань, пов'язаних з удосконалення податкового механізму.

Основними проблемами в сфері податкової системи залишаються:

- низький рівень податкової культури громадян України;
- недосконалість та нестабільність податкового законодавства;
- високий податковий тиск на деякі групи платників.

Принциповим недоліком податкового законодавства є наявність економічно необґрунтованих розбіжностей щодо визнання та оцінки доходів і витрат для визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток, ПДФО та податком на додану вартість [3].

Отже, виходячи з вищевказаних проблем, ми можемо зробити висновок, що необхідно проводити заходи щодо удосконалення податкової системи в Україні.

Це можна зробити наступними кроками: перш-за все, на мою думку, варто удосконалювати податкову культуру громадян, адже саме від свідомості кожного нас залежить розвиток податкової системи. Наступним кроком може бути нормалізація законодавства та нормативно-правових актів, що використовуються в податковій сфері. Далі - поступово знижувати податкове навантаження на галузі, які цього потребують, наприклад на сільське господарство, поліпшувати адміністрування сфери податків. Обов'язковим пунктом повинно бути зниження тіньового сектору, контроль за надходженням прямих та непрямих податків, що вказує на необхідність розробки сучасних методів обліку і контролю платників

Отже, при здійсненні вищесказаних заходів, щодо поліпшення податкової системи, можна досягти високого рівня розвитку в Україні.

Список використаних джерел

1. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/korisni-posilannya/slovník>
2. Карпів О.В. Паранчук С.В. Теоретичні підходи щодо удосконалення податкової системи країни. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/54132/2/2018_Karpiv_O_V-Teoretychni_pidkhody_shchodo_111-112.pdf
3. Тульчинський Р. В. Податкова система України, її недоліки та шляхи реформування. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://economy.kpi.ua/files/files/83_kpi_2009.pdf
4. Ціна держави [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/#1>

УДК 658.1

ОБМЕЖЕННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Голець А.Ю., студент

Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В сучасних умовах для ефективного функціонування підприємства важливо визначити оптимальну потребу в ресурсах, та забезпечити структуру джерел фінансування. Підприємство будує структуру джерел фінансування, виходячи зі своїх цілей або критеріїв оптимізації. При формуванні оптимальної структури джерел фінансових ресурсів, підприємство стикається з різними обмеженнями, які впливають як на співвідношення різних джерел фінансування безпосередньо, так і на максимально можливі обсяги коштів, які підприємство може залучити з одного джерела. [1]

Плануючи структуру джерел фінансових ресурсів підприємству слід враховувати обмеження з якими воно стикається в процесі своєї діяльності. Обмеження визначаються сукупністю зовнішніх умов, у яких функціонує підприємство. Узагальнення існуючих підходів дає змогу виділити такі типи обмежень на структуру джерел фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів :

– законодавчі;

- галузеві;
- обмеження, висунуті суб'єктами ринку капіталу [3].

Законодавчі обмеження поділяються на: обмеження, пов'язані зі строками залучення і використання різних видів фінансових ресурсів; обмеження, пов'язані з особливостями оподаткування

Галузеві обмеження впливають на структуру фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів та пов'язані з розбіжністю в структурі і тривалості виробничо-збутових циклів, характерних для кожної галузі. Узагальнюючи підходи економістів до характеристики галузевих обмежень, відзначимо: чим більше період, на який заморожуються кошти підприємства у зв'язку з виробничою необхідністю, тим більшою має бути частка довгострокових джерел фінансування; чим вищою є додана вартість, вироблена підприємством, тим меншою має бути частка позикових коштів, які надаються йому кредиторами, тобто тим меншим буде рівень фінансування поточної діяльності підприємства за рахунок поточних зобов'язань; якщо внутрішньогалузева кооперація є досить розвинутою, то підприємству необхідний менший обсяг коштів для фінансування своїх активів [2].

Обмеження, висунуті суб'єктами ринку капіталу, визначають граничну величину певного джерела, тому їх існування впливає на структуру джерел фінансових ресурсів підприємства. Ці обмеження можуть бути такими: на суму виданого кредиту; на строк виданого кредиту; на використання виданого кредиту; на відсоткову ставку; комбінація декількох або всіх зазначених обмежень.

Отже, існуючі загальні обмеження накладають на процес формування структури джерел фінансових ресурсів підприємства певні рамки, які різною мірою є активними для підприємств різних галузей, різних форм власності й різних розмірів.

Список використаних джерел

1. Бражник Л. В., Ралко І.О., Яловега В.О. Джерела фінансування господарської діяльності підприємств. Наукові праці ПДАА. Вип. 1 (6). Т.3. Економічні науки. Полтава. 2013. С. 57-62.

2. Давиденко НМ. Фінансове забезпечення розвитку корпоративного управління в аграрному секторі економіки України: монографія. – Київ, ЦП «Компринт». – 2013.
3. Ребець О.М. Оцінка формування фінансових ресурсів підприємства в умовах ринку / О.М. Ребець // Часопис Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: науковий журнал. - ІваноФранківськ, 2010. – Вип. 2. - С. 187 - 196.

УДК 336.717

ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАСТИКОВИХ КАРТОК

Гречко А.В., студентка

Євєнко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

На сучасному етапі розвитку національної економіки України впровадження фінансовими установами прогресивних інформаційних технологій сприяє підвищенню продуктивності та якості послуг. Водночас перспективи розвитку банківського сектору значною мірою залежать від вдосконалення підходів щодо обслуговування клієнтів банків. Останніми роками в Україні відбувається активний процес автоматизації банківської діяльності із впровадженням у банківську практику технологій карткового (дистанційного) обслуговування. Нині в Україні безготівкові розрахунки і платежі здійснюються переважно за допомогою платіжних карток, які є одним із найдинамічніших сегментів ринку роздрібних платежів.

Платіжна картка — це електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, яку використовують для ініціювання переказу коштів із рахунка платника чи з відповідного рахунка банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів

у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором [1].

Банківські картки бувають різних видів: власні, корпоративні, дебетні та кредитні. За допомогою власної банківської картки можна розпоряджатися власним рахунком, корпоративної – видаються юридичним особам для використання в діяльності фірми, дебетної – допомагає розрахуватися за допомогою тих коштів, що лежать на рахунку у власника карти, а кредитної – дозволяє клієнтові банку використовувати кредит, тобто розрахуватися карткою і погасити борг пізніше.

Банк відкриває підприємству рахунок для виплати заробітної плати, а кожному працівнику – індивідуальний картковий рахунок та видає банківські платіжні картки.

Виникає можливість знизити адміністративні витрати, пов'язані із роботою бухгалтерії і каси підприємства та побудувати графік виплат, що не залежить від їх кількості на місяць. Зручне отримання заробітної плати за допомогою банківської картки не порушує звичайний ритм праці, що часто буває при сплаті заробітної плати звичайним шляхом через касира.[2]

Сьогодні переважна частина світового ринку пластикових карток контролюється двома найбільшими компаніями – Visa International і MasterCard International. На платіжну систему Visa припадає близько 57% ринку, на Europay/MasterCard – приблизно 26%, на American Express – близько 13%, на інші – лише 4%.

Підприємства мають такі вигоди від застосування пластикових карток: зростають обсяги реалізації завдяки залученню більшої кількості і з більшою платоспроможністю покупців, скорочуються витрати на інкасацію та конвертацію виручки, скорочуються витрати на підтримання безпеки магазинів і підвищується її рівень, зростає якість, технологічність обслуговування покупців та рейтинг організації.

За допомогою пластикових карток можна скористатись такими послугами: отримати готівки через банкомати, отримати відповіді на запит про стан рахунку,

переказати кошти з одного рахунку на інший, наприклад, з рахунку з низькими відсотками на рахунок з більш високими відсотками чи навпаки [3].

Загальна кількість операцій з використанням платіжних карток в першому кварталі 2020 року становила 1385,3 млн шт., а їх сума – 920,5 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2019 року кількість зазначених операцій зросла на 24,5%, а сума – на 15,6%. Загальна кількість платіжних карток в Україні станом на 01 квітня 2020 року становила 68,6 млн шт.

Отже, за даними офіційної статистики, за останні роки ринок пластикових карток в Україні зріс швидкими темпами. Для сучасної України перехід до безготівкових розрахунків за допомогою карток залишається дуже важливим.

Список використаних джерел

1. Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 р. № 2346-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
2. Поліщук С. Пластикові (платіжні) картки: випуск і використання // Бухгалтерський облік і аудит. – 2002. – № 9.
3. Кирилюк Д. Поняття, правова природа та види банківських пластикових карток / Д. Кирилюк // Юстініан, 2005. – №11

УДК 658.15

УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Давидюк М.Г., магістр

Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

На сучасному етапі розвитку національної економіки України, в умовах військової агресії та політичної нестабільності, платоспроможність підприємства є однією із найважливіших умов його господарської діяльності. Здатність підприємства вчасно та в повному обсязі розраховуватися за плановими платежами та терміновими зобов'язаннями, підтримуючи при цьому

звичайний темп господарської діяльності, є однією із вимог фінансової стабільності підприємства та його конкурентоспроможності. Тому практичного значення при співпраці з підприємством набуває його платоспроможність, вона дає йому можливість стабільно фінансувати власну діяльність, що відображається у забезпеченості фінансовими ресурсами та характеризує надійність фінансових відносин з іншими фізичними та юридичними особами.

Таблиця 1

Трактування поняття «платоспроможність»

Автор (джерело)	Визначення
1	2
Економічний енциклопедичний словник	Здатність держави, юридичної або фізичної особи своєчасно і в повному обсязі виконувати свої платіжні зобов'язання, що впливають із торговельних, кредитних та інших грошових операцій [1]
Зюнькін А.Г.	Здатність своєчасно і в повному обсязі виконувати свої платіжні зобов'язання, що впливають з торгових, кредитних або інших операцій [2, с. 163]
Костирко Л.А.	Готовність підприємства проводити свої першочергові платежі за рахунок поточних надходжень коштів [3]
Крейніна М.М.	Наявність у підприємства коштів, достатніх для сплати боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями і одночасно безперебійного здійснення процесу виробництва і реалізації продукції [4]
Непочатенко О.О.	Можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання [5, с. 365]

Платоспроможність є складною і багатофакторною економічною категорією. Нині не існує єдиного підходу щодо визначення поняття «платоспроможності підприємства», тому розкриття сутності даного показника є актуальним з точки зору теорії. В літературі зустрічається багато варіацій визначення цього поняття, основні з яких відображені в таблиці 1.

Отже, платоспроможність підприємства полягає у здатності своєчасно задовольнити платіжні вимоги контрагентів, повертати кредити, здійснювати виплату страхових сум та відшкодувань, сплачувати податки та платежі до бюджету та позабюджетних фондів, виплачувати заробітну плату тощо. Основні показники платоспроможності ПСП «Олександрівка» в динаміці подані в таблиці 2.

Згідно даних таблиці 2, коефіцієнт платоспроможності (автономії) знаходиться в межах норми, тобто є більшим за 0,5. Збільшення показника свідчить про більшу фінансову незалежність, підвищення гарантії погашення підприємством своїх зобов'язань. Така тенденція вказує на добрий фінансовий стан досліджуваного підприємства.

Зменшення коефіцієнта фінансування і його відповідність нормативному значенню показує, що підприємство фінансується за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами відповідає нормативному значенню. Збільшення показника є позитивним та говорить про підвищення стійкості господарства в середньостроковій перспективі і про зниження залежності від короткострокових джерел фінансування.

Таблиця 2

Показники платоспроможності ПСП «Олександрівка» за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	+/-
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,62	0,64	0,84	0,22
Коефіцієнт фінансування	0,60	0,57	0,19	-0,41
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	0,51	0,54	0,80	0,30
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,62	0,66	0,76	0,14

Коефіцієнт маневреності власного капіталу є неоднозначним в питаннях нормативного значення. Потрібно сказати, що з фінансової точки зору це показник повинен бути якомога вище, тоді це краще для самого підприємства, адже тим самим це говорить про те, що організація може вільно маневрувати у своїх фінансових заходах і не боятися бути залежною від них. Оптимальним можна вважати, коли коефіцієнт маневреності дорівнює 0,5, хоча деякі фахівці схиляються навіть до 0,3. За аналізований період даний коефіцієнт має відповідне нормам значення, що вказує на фінансову незалежність ПСП «Олександрівка».

Для забезпечення оптимальних показників ліквідності підприємства та на цій основі забезпечити його платоспроможність необхідно здійснювати

постійних моніторинг основних напрямків фінансово-господарської діяльності підприємства, слідкувати за співвідношенням засобів якими володіє підприємство та його поточними і перспективними зобов'язаннями. Одночасно слід проводити пошук внутрішніх резервів зростання ліквідності та платоспроможності підприємства.

Список використаних джерел

1. Економічний енциклопедичний словник: у 2-х т. / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій; за ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, Т. 2: О-Я. – 2011. – 563 с.
2. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – 4-те вид., допов. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 568 с.
3. Костырко Р.А. Финансовый анализ: [учебное пособие] / Р.А. Костырко – Х.: Фактор, 2007. – 784 с.
4. Крейнина М. Н. Финансовый менеджмент: учеб. пособ. / М. Н. Крейнина. – М.: Дело и сервис, 1998. – 304 с.
5. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2013 – 504 с.

УДК 658.012.4:336

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Делейчук З. М., студентка

*Євченко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Фінансовий менеджмент як сфера управління фінансами підприємства з'явився в кінці XIX - на початку XX століття. На той час у промислово розвинених країнах, головним чином у США, почався бурхливий розвиток таких галузей, як залізничний транспорт, зв'язок, електроенергетика, що вимагало не лише технічних проектів, але й обґрунтування економічної ефективності, оскільки для реалізації цих проектів потрібні були значні ресурси.

На основі фінансового менеджменту здійснюється управління всією фінансово-господарською діяльністю підприємства, формування і використання всіх видів його фінансових ресурсів із застосуванням методів і важелів фінансового механізму, тобто формується мистецтво управління фінансовою діяльністю підприємства [1, с. 64].

Давиденко Н.М. під фінансовим менеджментом розуміє «форму управління процесами фінансування діяльності підприємства за допомогою методів та важелів фінансового механізму або мистецтво управління фінансовою діяльністю» [4, с. 249].

Фінансовий менеджмент являє собою управління фінансами підприємства, спрямоване на оптимізацію прибутку, максимізацію курсу акцій, максимізацію вартості бізнесу, чистого прибутку на акцію, рівня дивідендів, чистих активів у розрахунку на одну акцію, а також на підтримку конкурентоспроможності та фінансової стійкості господарюючого суб'єкта. Фінансовий менеджмент як наука управління фінансами спрямована на досягнення стратегічних і тактичних цілей господарюючого суб'єкта [3, с. 30].

Метою фінансового менеджменту є розробка певних рішень для досягнення оптимальних кінцевих результатів та пошук оптимального співвідношення між короткостроковими та довгостроковими цілями розвитку компанії та рішеннями, прийнятими в поточному та майбутньому фінансовому управлінні.

Найважливішою є роль фінансового менеджменту у сфері великого бізнесу. Тут діє закон переходу від кількості до якості. Велика компанія потребує великого потоку капіталу і, як наслідок, великого потоку споживачів. У той же час у бізнесі домінують фінансові операції, пов'язані з інвестиціями, у тому числі з портфельним рухом та збільшення капіталу (трасат, лізинг, селенг, транстінг). Тому без кваліфікованого фінансового менеджера великий бізнес просто неможливий.

Вважається, що кваліфікація бухгалтера або економіста є достатньою для малого бізнесу, оскільки фінансові операції майже не перевищують звичайних

безготівкових розрахунків, основою яких є грошовий обіг. Але практика показує, що знання багатьох універсальних прийомів накопиченого фінансового менеджменту можна ефективно використовувати у малому бізнесі. А, враховуючи необхідність розвитку малого бізнесу, важливість таких знань буде виправдана з економічної точки зору [4].

В основі фінансового менеджменту лежить управління всією фінансово-господарською діяльністю підприємства, формування та використання всіх видів його фінансових ресурсів з використанням методів та важелів фінансового механізму, тобто формується мистецтво управління фінансовою діяльністю підприємства.

Список використаних джерел

1. Непочатенко О.О. Фінанси підприємства [текст]: підручник / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с.
2. Давиденко Н.М. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві / Н.М. Давиденко // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2017. – Випуск 1 (49). – С. 248 – 252.
3. Брігхем Ю., Гапенські Л. Фінансовий менеджмент: Повний курс: У 2-х т. / Пер. з англ. під ред. В.В. Ковальова. – Санкт-Петербург: Економічна школа, 1997. - Т1. - 497 с.
4. Фінансовий менеджмент: підручник / кер. кол. авт. і наук.ред. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с.

УДК 351.84

СТАН РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Денисюк А.П., студент

Сова О.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Пенсійне забезпечення в Україні є основним складником системи соціального захисту населення. Загострення демографічних проблем, погіршення співвідношення між працездатним населенням та пенсіонерами, старіння нації вимагають від держави ефективних дій у вирішенні цих проблем.

Соціальними виплатами охоплюються непрацездатні громадяни похилого віку, інваліди, особи, які втратили годувальника, виплати яким здійснюються у формі пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, компенсаційних виплат, додаткових пенсій та державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам.

В Україні на законодавчому рівні здійснюється регулювання пенсійних відносин: визначені категорії громадян, які отримуватимуть пенсійну допомогу, встановлений порядок розрахунку та виплати пенсії для різних категорій громадян [2].

Не зважаючи на те, що протягом останніх 20 років пенсійна система країни зазнала суттєвого реформування, вона все ж має комплексні проблеми. Переважна частина українських пенсіонерів перебуває на межі бідності, отримуючи пенсії. Так, протягом 2020 року були запроваджені такі мінімальні розміри пенсії за віком: з 1 січня – 1638 грн., з 1 липня – 1712 грн. Кабінет Міністрів анонсує підвищення розміру пенсії за віком з 1 грудня 2020 року до 1769 грн. А ось середній розмір пенсії за віком у 2020 році мав такі показники: станом на 1 січня – 3065 грн., на 1 липня – 3415 грн. [6].

Окреслимо основні проблеми пенсійної реформи в Україні: дефіцит бюджету Пенсійного фонду України [1]; наявність значних розривів у розмірах пенсійних виплат і заробітних плат [6]; відсутність інтересу населення до участі у формуванні власних пенсійних накопичень; своєрідна криза в економічній сфері та наявність воєнного конфлікту на сході України; ухиляння платників податків від сплати відповідних страхових внесків, шляхом отримання тіньової заробітної плати; збільшення кількісного розриву між громадянами працездатного і непрацездатного віку [5].

Ми можемо впевнитися, що розміри пенсій мають тісний зв'язок з розмірами зарплати та кількістю платників податків. Це свідчить про те, що працездатне населення вже не в змозі забезпечити достатній рівень коштів в солідарній системі для фінансування виплат теперішнім пенсіонерам, адже співвідношення офіційно працюючих осіб занадто низьке (табл. 1).

За даними табл. 1 ми бачимо, що кількість непрацездатного населення коливається в межах 1600 тис. осіб, а кількість працездатного населення зменшується, при тому що розмір мінімальної заробітної плати значно збільшився.

Таблиця 1

**Кількість працездатного та непрацездатного населення та
розмір мінімальної заробітної плати в Україні за 2016-2020 рр. [4, 5, 6]**

Показник	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	01.10.2020
Кількість непрацездатного населення, тис. осіб	1677,5	1697,3	1577,6	1486,9	1630,1
Кількість працездатного населення, тис. осіб	17303,6	17193,2	17296,2	17381,8	16992,1
Розмір мінімальної заробітної плати, грн.	1600	3200	3723	4173	5000

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [3].

З 1 вересня 2020 року збільшився розмір мінімальної зарплати до 5000 грн., а ставка єдиного соціального внеску залишилася на рівні 22% від мінімальної заробітної плати – це 1100 грн. на кожну застраховану особу [5].

Основним завданням продовження успішного реформування пенсійної системи України є збільшення доходної частини бюджету ПФУ. Зі стратегічної точки зору найголовнішим є виведення економіки із кризи, створення нових робочих місць, отже більше людей працюватиме і відраховуватиме ЄСВ. Немає альтернативи і підвищенню пенсійного віку, адже, з огляду на демографічні тренди, це єдиний надійний спосіб зменшити навантаження на пенсійну систему в середньо- і довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Бюджет Пенсійного фонду України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pfu.gov.ua/2121020-postanova-kabinetu-ministriv-ukrayiny-vid-24-01-2020-22-pro-zatverdzhennya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-na-2020-rik/>
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
3. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
4. Рівень безробіття в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>
5. Розміри мінімальної зарплати. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/min/>
6. Середній розмір пенсій за інформацією Пенсійного фонду України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pfu.gov.ua/statystyka/dani-pro-serednij-rozmir-pensijnoyi-vyplaty/>

УДК 338.434

НОРМАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Завальнюк Т.І., магістр

*Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет*

У період вступу України у європейський фінансовий простір нормативно – правове регулювання банківської діяльності посідає одне з важливих місць у дослідженнях вітчизняних науковців, оскільки банківська система відіграє значну роль у розвитку фінансових процесів, які відбуваються в Україні. Однак на сучасному етапі розвитку банківська система України пов'язана із серйозними труднощами, які уповільнюють її функціонування і впливають на формування

повноцінних ринкових засад. Банківська діяльність не може правильно функціонувати без нормативно - правового супроводу.

Так і для нормальної діяльності банківської системи України велике значення має існування належної законодавчої бази, яка б регулювала правовий статус банків і банківську діяльність у фінансових сферах.

Метою цього дослідження є визначення основних проблем правового регулювання банківської системи в Україні, а також вироблення пропозицій щодо можливих шляхів їх вирішення з урахуванням зарубіжного досвіду в цій сфері.

В умовах вступу України в ЄС, банківська система перебуває на етапі формування, що не дозволяє їй сповна використовувати усі стимулюючі властивості. Низький рівень капіталізації банків, проблема ефективності банківської системи та способів оцінювання цієї ефективності, недосконала державна стратегія діяльності банківської системи стримують розвиток банківської системи.

Банківська фінансова система України, як і будь-який інший фінансовий об'єкт, має свою структуру. Слід зазначити, що банківська система та її структура – поняття, які тісно взаємопов'язані, однак їх не можна ототожнювати. Формування нової фінансової банківської системи України почалось із побудови незалежної суверенної держави, шляхом запровадження нормативно-правових актів у цій сфері. В даних законодавчих актах визначено, що Україна на своїй території самостійно організує банківську справу і грошовий обіг і створює банківську систему.

Основою діючої у країні банківської системи стали Закон України «Про банки і банківську діяльність», прийнятий 7 грудня 2000 року [2], та Закон України «Про Національний банк України», прийнятий 20 травня 1999 року [1].

Сучасне банківське законодавство України має деякі особливі ознаки. Наприклад, попри поступовий процес прийняття законів у сфері банківської діяльності для банківської справи і досі характерна багаторівневість правового регулювання з превалюванням підзаконних нормативних актів. Таке явище має

як позитивні, так і негативні наслідки.

Українські науковці виділяють ряд негативних рис вітчизняного банківського фінансового законодавства, що можна згрупувати таким чином: багаторівневий характер правового регулювання, наявність великої кількості підзаконних нормативно-правових актів; внесення частих змін та доповнень до нормативно-правових актів; протиріччя з іншими галузями права; відсутність єдиного кодифікованого акта з банківської діяльності; недостатня кількість спеціальних законів у банківській сфері; обмежений доступ до оперативної інформації щодо правотворчої діяльності уповноважених органів.

Виправити зазначені недоліки можна шляхом інтеграції банківського законодавства до законодавства ЄС. Основні вимоги ЄС до банківської фінансової системи України викладені в першій та другій банківських координаційних директивах, які встановлюють межі законів. Ці зміни почали впроваджувати із прийняттям Закону України «Про валюту і валютні операції» [3]. Цей Закон, що визначає правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду в Україні, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлює відповідальність за порушення ними валютного законодавства. Метою Закону є забезпечення єдиної державної політики у сфері валютних операцій та вільного здійснення валютних операцій на території України.

У період інтеграції України у світовий фінансовий простір законодавче регулювання банківської діяльності посідає одне з провідних місць у дослідженнях вітчизняних науковців, оскільки банківська сфера відіграє значну роль у розвитку фінансових процесів, які відбуваються в Україні. Відтак, з вищезазначеного стає очевидним, що на цьому етапі є ряд проблем щодо регулювання банківської фінансової системи, які потребують негайного вирішення, для забезпечення нормального функціонування, а також підвищення довіри населення до банків, що є основним чинником розвитку банківської фінансової системи. Для вирішення питань, що постають у зв'язку з недостатньою кількістю законів у цій сфері, ми пропонуємо постійно вносити

зміни, спрямовані на вдосконалення зазначеної діяльності та, які відповідають законодавству ЄС, що забезпечується оперативним прийняттям підзаконних нормативних актів. Важливого значення для розвитку банківського нормативно – правового забезпечення має концепція розвитку банківської системи України, яка повинна містити основні напрями та шляхи вдосконалення банківського законодавства. У розробленому творчим колективом НБУ Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року затверджена Стратегія реформування банківської системи України, яка має відповідати стандартам ЄС.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Національний банк України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Закон України «Про валюту і валютні операції». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

УДК 338.434

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД В СФЕРІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Задирака О.О., магістр

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Країни Європи та Азії також мають різні моделі кредитування малого бізнесу. Наприклад, до переліку найбільш важливих тенденцій у взаєминах французьких банків та суб'єктів малого бізнесу відносять [1]:

– налагодження не лише традиційних розрахунково-касових відносин, а й широкого партнерського діалогу та посилення консалтингових і навіть педагогічних функцій кредитної установи у відношеннях з суб'єктами малого бізнесу;

- підхід до операцій з суб'єктами малого бізнесу, як до стратегічного сектору діяльності кредитної установи;
- використання по відношенню до малого бізнесу новітніх інструментів управління прибутком та ризиками.

Однак, незважаючи на багаточисельні досягнення у сфері кредитування малого бізнесу, французькі банки постійно шукають додаткові можливості розвитку партнерських відносин та діалогу зі своїми клієнтами – суб'єктами малого бізнесу.

Водночас з цим у практиці кредитування малого бізнесу в економічно розвинутих країнах, де спостерігається підвищення конкуренції серед різноманітних кредитних установ, формуються традиції довготривалих відносин між кредиторами та суб'єктами малого бізнесу, що обслуговуються ними [2]. Тож вітчизняним кредитним установам також варто використовувати довгостроковий досвід налагодження партнерських відносин з суб'єктами малого бізнесу. Це дасть змогу підвищити ефективність взаємовідносин з суб'єктами малого бізнесу, надати кредитній установі певної переваги в конкурентній боротьбі на кредитному ринку, підвищити репутацію та довіру серед підприємців. Для суб'єктів малого бізнесу така кредитна установа (або джерело кредитних ресурсів) у подальшому може стати надійним партнером у їх взаємовідносинах.

Корисним слід вважати, також і досвід участі держави та державних інститутів в рішенні питань кредитування суб'єктів малого бізнесу в Німеччині. Типова ситуація для кредитування суб'єктів малого бізнесу – це ділові відносини між банком та суб'єктом малого бізнесу, які базуються на принципі банка-фірми, тобто банку, який має відповідний досвід та традиції взаємодії з суб'єктами малого бізнесу, частіше за все з суб'єктами малого бізнесу відповідного профілю та направленості на основі стійкої довгострокової співпраці [3].

Рішення в Німеччині в сфері політики розвитку малого бізнесу приймають органи влади на рівні федерації, федеративних земель, міських та земельних округів, а також Комісії Європейського союзу в Брюсселі. З метою завантаження

органів державного управління і підвищення ефективності підтримки суб'єктів малого бізнесу важливі функції по наданню допомоги в їх розвитку були передані певним інститутам публічного права – спеціалізованим банкам [3].

При цьому, саме пільгове кредитування малого бізнесу є найбільш розповсюдженим інструментом державної фінансової підтримки в Німеччині, яке здійснюється через державний кредитний інститут. Пільгові кредити називаються прихованою фінансовою допомогою, так як сума допомоги представляє собою різницю між ринковими, пільговими і ринковими кредитними ставками (кредитна субсидія). Серед інших видів прихованої фінансової допомоги можна виділити гарантії по кредитах, які надаються спеціалізованими банками, і дольова участь інвестиційних компаній в капіталі суб'єкта малого бізнесу.

Вивчення досвіду провідних країн світу має велике значення для вдосконалення вітчизняного механізму кредитування малого бізнесу, однак такий аналіз був би не повним без врахування досвіду країн східної Європи. Це пов'язано з тим, що велика кількість компонентів досвіду щодо впровадження механізму кредитування малого бізнесу в розвинутих країн обумовлена іншими економічними та соціальними факторам, що не дає змогу використовувати їх в повному обсязі в Україні. Тож, більш схожими за умовами економічного розвитку є країни східної Європи. При цьому серед таких країн слід виділити Чехію та Угорщину, які мають власні розробки функціонування механізму кредитування малого бізнесу, що адаптовані до місцевих умов.

Список використаних джерел

1. Біломістний О.М. Особливості кредитування діяльності малих підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України / О. М. Біломістний // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2010. – №1(7). – С. 90-93.

2. Диба О. Інвестиційне кредитування середнього і малого підприємництва у зарубіжних країнах / О. Диба, О. Домерат // Ринок цінних паперів України. – 2011. – № 3/4. – С. 53 – 60.

3. Майборода В. Роль банківського сектора Німеччини у сприянні розвитку малих та середніх підприємств / В. Майборода // Вісник НБУ. – 2003. – № 4. – С. 54.

УДК 336

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ

Замула О.В., студент

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінанси – сукупність економічних відносин, пов'язаних з системою утворення та використання фондів грошових ресурсів для задоволення потреб розширеного відтворення [1].

Фінанси включають лише ті відносини, які стосуються процесу утворення, розподілу та використання фондів грошових коштів на підприємствах, у регіонах і народному господарстві країни загалом.

Суб'єктами фінансових відносин виступають підприємства, громадські організації, державні органи управління, держава в цілому й населення країни. Вони виконують важливу роль у забезпеченні руху відповідної грошової маси від низових ланок виробництва до центру й навпаки. Взаємодія суб'єктів фінансів здійснюється у процесі формування й використання амортизаційного фонду, фонду нагромадження, фондів для вирішення різноманітних соціальних проблем [2].

Фінанси обслуговують кругообіг та оборот виробничих фондів у грошовій, виробничій і товарній формах, а також охоплюють широкий спектр податкових платежів населення, позики, лотереї, вклади в Ощадбанки тимчасово вільних грошей.

Через фінансові важелі держава, у свою чергу:

- надає населенню кредити,
- регулює індивідуальну трудову діяльність,

- здійснює управління соціально-економічними процесами,
- визначає темпи та пропорції суспільного відтворення.

Фінансові відносини складаються також між підприємствами й банками, організаціями матеріально-технічного постачання. Вони будуються за певними принципами, головними серед яких є повна економічна самостійність підприємств, право на ведення незалежної від держави власної фінансової політики.

Фінансові відносини виникають також у внутрігосподарських зв'язках, особливо за умов розвинутого внутрігосподарського розрахунку, бригадних форм організації праці, оренди структурних підрозділів.

Акціонування значної частини суспільного виробництва також породжує нові форми фінансових відносин, які сприяють залученню додаткових коштів трудящих у виробництво й заохоченню високоефективної праці [3].

Суть фінансів концентровано виражена у виконанні ними таких функцій:

- акумулюванні грошових коштів у конкретних видах цільових фондів (розподільча функція),
- здійсненні грошового контролю за використанням матеріальних ресурсів,
- стимулюванні прогресу.

Об'єктами дії розподільчої функції фінансів виступає грошова форма вартості валового суспільного продукту і частини національного багатства.

На основі даної функції:

- здійснюється заміщення вартості спожитих засобів виробництва і утворення первинних доходів у вигляді прибутку, нарахувань на соціальне страхування, утворення резервних і страхових фондів;
- забезпечуються загальнодержавні потреби, формуються ресурси на утримання і розвиток невиробничої сфери, здійснюється внутрігалузевий, міжгалузевий і міжрегіональний розподіл національного доходу.

Акумулюючи та регулюючи фінансові ресурси, держава здатна активно впливати на формування оптимальних пропорцій між нагромадженням і

споживанням, виробничою і невиробничою сферами, окремими галузями народного господарства та економічними регіонами.

Контрольна функція фінансів органічно впливає з розподільчої. Вона передбачає здійснення перевірки дотримання підприємствами та організаціями порядку акумулювання й використання цільових централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів суспільного призначення та виконання фінансових зобов'язань перед державою. Через фінансове законодавство держава регламентує й регулює процес нарахування, отримання, зміну й відміну платежів у бюджет.

Стимулююча функція фінансів покликана підвищувати ефективність використання факторів виробництва, так регулювати вартісні пропорції, щоб вони створили достатні умови для проведення режиму економії, піднесення продуктивності праці і якості продукції. Будь-яке порушення цієї функції негайно підриває економічну і соціальну стабільність суспільства, провокує економічно не виправдане зростання цін і зниження продуктивності праці.

Ні розподільча, ні контрольна функції фінансів за умов адміністративно-командної системи достатньо не вивчалися, тому що фінанси були адміністративно-наказовим фактором надцентралізації, підпорядковувалися не економічним законам, а пануючим політичним та ідеологічним принципам [4].

Така багаторічна орієнтація призвела до розвалу фінансів, деформації системи господарювання, стимулювала відчуження працівників від засобів виробництва й результатів праці. Щоб перебороти негативні процеси й радикально реформувати фінанси, необхідно прискорити процес демонополізації, децентралізації й роздержавлення. Нові фінанси повинні органічно цілеспрямовуватися на підвищення ефективності виробництва, зміцнення принципів господарського розрахунку, створення умов для конкуренції та підприємництва.

Список використаних джерел

1. Косодій Р.П. Соціально-економічні виміри трансформації–фінансової системи / Р.П. Косодій // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 1. – С.37 – 42.

2. Науменков С.В. Зарубіжний досвід організації систем регулювання й нагляду за діяльністю фінансових установ / С.В. Науменков // Фінанси України. – 2009. – №12. – С. 23 – 34.

3. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України / Н.В. Стукало // Фінанси України. – 2005. – №5. — С. 29 – 35.

4. Череп А.В. Особливості розвитку сучасної фінансової системи в ринкових умовах / А.В. Череп // Економіка та держава. – 2006. – №6. – С. 28 – 30.

4. Василик О. Д. Теорія фінансів. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 480 с.

УДК 336.14:330.34

БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ

Зотько О.Ю., магістр

Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор

Вінницький національний аграрний університет

Бюджетне планування — це суб'єктивна діяльність людей, а тому воно лише тоді дає позитивні результати, коли базується на пізнанні об'єктивних законів розвитку суспільства, тенденцій руху бюджетних ресурсів, вивченні наявного фінансового стану, результатів заходів, що вживалися раніше, цілей, які поставлені на сьогодні.

Отже, метою даного дослідження є визначення стану бюджетного планування. Тема проблеми та розвитку бюджетного планування є досить актуальною в сучасних умовах. Адже у процесі бюджетного планування забезпечуються необхідні фінансові пропорції згідно з планом економічного та соціального розвитку; визначаються обсяг доходів бюджету та резерви їхнього росту, обсяг видатків; створюється належна фінансова база соціального захисту населення; розподіляються доходи і видатки між окремими ланками бюджетної системи, утворюються державні матеріальні та бюджетні резерви.

Основними функціями бюджетного планування є: відображення основних напрямів бюджетної політики, що здійснюється органами законодавчої й виконавчої влади в державі; вибір раціональних шляхів бюджетного

забезпечення передбачуваного рівня економічного й соціального розвитку на основі ефективного використання наявних у суспільстві ресурсів; здійснення необхідного рівня перерозподілу бюджетних ресурсів для досягнення темпів і пропорцій розвитку економіки й підвищення суспільного добробуту; встановлення раціональних форм мобілізації бюджетних ресурсів і на їхній основі визначення їх оптимальної структури.

Об'єктом бюджетного планування завжди є бюджетна діяльність держави, державних установ і організацій; предметною галуззю бюджетного планування є бюджетні ресурси, їхній рух при здійсненні відтворювальних процесів в економіці. Сферою застосування бюджетного планування є розподіл і перерозподіл бюджетних ресурсів на всіх стадіях відтворювального процесу.

Організація бюджетного планування може бути ефективною лише тоді, коли в неї закладатимуться науково обґрунтовані товарні принципи. До них належать принципи: комплексного підходу до основних параметрів економічного й соціального розвитку в тісному взаємозв'язку з наявними бюджетними можливостями; оптимального використання бюджетних ресурсів із метою першочергового забезпечення бюджетними ресурсами пріоритетних напрямів розвитку економіки й соціальної сфери; раціонального визначення джерел одержання бюджетних ресурсів та їхнього перерозподілу через ланки бюджетної системи; єдності у використанні бюджетних показників, здійсненні бюджетних розрахунків, застосуванні єдиної методології прогнозування тенденцій і напрямів розвитку; наукового обґрунтування планів, що передбачає реальність прогнози їх розрахунків, їхню економічну обґрунтованість, використання прогресивної методології, норм і нормативів, а також збір кращих методів забезпечення прогнозних завдань необхідними бюджетними ресурсами з урахуванням кінцевих результатів.

Бюджетна програма — це систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення загальної (спільної) мети, завдання, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій. Система планування бюджету на основі програм — це система

прийняття рішень щодо розроблення, аналізу, упровадження програм та розподілу ресурсів. Вона включає такі три основні етапи: стратегічне планування — визначення та прогнозування довго- і середньострокових цілей, для досягнення яких необхідно спрямувати діяльність уряду, та розроблення стратегії заходів для реалізації таких цілей. Обов'язковим на даному етапі є відбір переліку відповідних напрямів і завдань, виходячи з фінансових можливостей.

Бюджет за програмами можна розглядати як засіб вираження фінансової та програмної політики держави і органів місцевого самоврядування. Він є знаряддям реалізації Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Державної програми економічного й соціального розвитку на середньостроковий період, де окреслені пріоритети розвитку економіки і черговість реалізації окремих завдань фінансової політики.

Бюджет за програмами спрямований на досягнення конкретних цілей, він дає чітке розуміння державним органам та громадськості, на що витрачаються бюджетні кошти, забезпечує прозорість бюджету.

В умовах складних фінансових перетворень, змін зазнали всі сфери життєдіяльності суспільства, всі галузі та види діяльності. Сьогодні держава не може в повній мірі забезпечити виконання своїх функцій через не досконале бюджетне планування. В результаті проведеного дослідження слід відзначити, що бюджет у системі планів посідає головне місце. Це зумовлюється тим, що бюджет, будучи центральною ланкою фінансової системи, повинен забезпечувати усі розподільчі процеси в Україні. Тобто бюджет як основний фінансовий план повинен забезпечувати мобілізацію грошових коштів держави, здійснювати їхній розподіл за основними напрямками на відповідні цілі згідно з соціально-економічною політикою держави.

Сьогодні в процесі державного регулювання важливо правильно і оптимально обрати форми, визначити джерела та обсяги коштів, які спрямовуватимуться для збалансування бюджету.

Список використаних джерел

1. Aleskerova Yu., Todosiichuk V., Fadeeva M. Financial institutions finances:

vinnytsya city employment center. The scientific heritage. – 2020. – No 46. – P. 43–59. – Budapest, Hungary.

2. Метелиця В. М., Коваль Н. І., Томашук І. В. Аналіз організації бюджетного планування в Україні. The scientific heritage. – 2020. – No 46. – P. 100-110. – Budapest, Hungary.

3. Здирко Н. Г. Економічний аналіз економії бюджетних коштів при здійсненні публічних закупівель. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки: зб. наук. пр. – Кропивницький, 2019. – Вип. 3 (36). – С. 183-192.

УДК 338.434

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Клименко О.А., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Основними причинами спаду виробництва продукції в сільському господарстві є відсутність належного фінансового забезпечення товаровиробників [1]. За ринкових умов господарювання проблема фінансування аграрної сфери країни набуває великої актуальності. Економічні перетворення спричинили погіршення забезпеченості аграрних підприємств основними засобами, необхідність оновлення яких поєднується із подоланням фінансової кризи. Виробники продуктів харчування самостійно не в змозі залучати необхідні кошти на модернізацію та інтенсифікацію господарського процесу.

Наразі розвиток ринкових відносин потребує невідкладного вирішення проблем в галузі сільського господарства з питань підвищення ефективності виробництва та конкурентоздатності продукції вітчизняних товаровиробників. Водночас державні інвестиції, які виділяються, спрямовуються, в основному, на кількісне збільшення продукції, не враховуючи при цьому якісні показники та інтенсифікацію виробництва. Постає необхідність пошуку напрямів залучення

нових асигнувань у сільське господарство та більш раціональне і цілеспрямоване використання державної допомоги для забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств.

Важливою передумовою структурної перебудови аграрної сфери є фінансове забезпечення товаровиробників. Особливістю сільського господарства є те, що асигнування повертаються не одразу, а лише по закінченню виробничого циклу, який може тривати більше року. Для сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах господарювання, крім внутрішніх коштів, необхідне додаткове фінансування господарської діяльності. Проте, з ряду об'єктивних та суб'єктивних причин виробникам доводиться забезпечувати фінансову безпеку самостійно [2].

Фінансова безпека підприємства – це стан оптимального рівня використання його економічного потенціалу, за якого існуючі та можливі збитки нижче встановлених підприємством меж.

Основним джерелом процесу відтворення на сільськогосподарських підприємствах є внутрішні резерви, до яких відносяться власні кошти суб'єктів господарювання, що утворюються за рахунок чистого прибутку та амортизаційних відрахувань. Важливим залишається пошук альтернативних фінансових ресурсів для розвитку господарств, адже кращих результатів досягнуть ті, хто зуміє мобілізувати необхідні ресурси та отримати дивіденди від ефективного їх використання. Наразі, для залучення додаткового фінансування у сільськогосподарських підприємствах характерним є процес диверсифікації виробництва, проникнення у нові сфери діяльності та розширення асортименту продукції.

Завдяки диверсифікації виробництва підприємствам вдається покращити управління власними оборотними коштами, забезпечити ліквідність балансу, прискорити оборотність активів та забезпечити інфляційну захищеність. Характерним для досліджуваних товаровиробників є створення системи фінансового контролінгу та моніторингу фінансових показників кожного з виробничих підрозділів для його стабільного функціонування.

Фінансова безпека є універсальною категорією, що відображає захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов. Зміст даного поняття містить у собі систему засобів, що забезпечують конкурентоспроможність і фінансову стабільність сільськогосподарських підприємства, а також сприяють підвищенню рівня добробуту працівників.

Сучасні умови господарювання вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності виконання досить складних завдань захисту економічних інтересів підприємства та забезпечення його стабільного розвитку. Недосконалість та невміле використання методів управління процесами фінансової безпеки підприємства нерідко призводить до того, що найкращі наміри керівництва в підприємницькій діяльності перетворюються на протилежність і замість здобутків провокують шкоду для власного виробництва. У зв'язку з цим першочергового значення набуває забезпечення на сільськогосподарських підприємствах комплексної системи фінансової безпеки, яка стала б передумовою ефективного функціонування підприємства в поточному та майбутньому періодах.

Отже, забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських товаровиробників здійснюється, в основному, за власні кошти, інвестиції та державні дотації. В сучасних умовах суб'єктам господарювання необхідно розраховувати в першу чергу на внутрішні фінансові ресурси, інші відіграють регулюючу і допоміжну роль в забезпеченні фінансової безпеки товаровиробників.

Дослідивши механізм забезпечення фінансової стійкості підприємства та особливості його функціонування на сільськогосподарських підприємствах, можемо виділити основні напрями його вдосконалення: покращення управління власними оборотними коштами, оптимізація їх обсягів, забезпечення ліквідності балансу, прискорення оборотності активів та диверсифікація виробництва.

Список використаних джерел

1. Бугай В.З. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства / В.З. Бугай // Держава та регіони. – 2008. – № 1. – С. 34-39.
2. Мікуліна М.О. Проблеми адаптації сільського господарства до ринкових механізмів господарювання / М.О. Мікуліна // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». – 2001. – № 2. – С. 232-236.

УДК 658.1

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Кобилинська К.О., студентка

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Система управління оборотним капіталом – це система цілеспрямовано організованої взаємодії між об'єктом (елементами оборотним капіталом і джерелами їх фінансування та економічними відносинами в процесі їх формування та використання в межах даної економічної системи та у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем) та суб'єктом управління (органами управління підприємства, які причетні до прийняття управлінських рішень щодо ефективного функціонування оборотного капіталу) шляхом реалізації функцій управління із застосуванням комплексу методів, засобів і фінансово-економічних інструментів дослідження і трансформації взаємопов'язаних процесів формування та використання оборотного капіталу і джерел його фінансування за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на нього чисельних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища [2].

Головним стимулом управління оборотним капіталом є отримання прибутку. Для скорочення ризику в управлінні оборотним капіталом необхідно правильно прийняти рішення щодо їх раціонального використання. Відповідно,

для досягнення основної мети управління оборотним капіталом необхідно розв'язати такі завдання:

- 1) досягти оптимального обсягу і структури оборотного капіталу;
- 2) збільшити оборотність оборотного капіталу;
- 3) проаналізувати стан та ефективне використання оборотного капіталу;
- 4) зменшити боргові зобов'язання.

До основних функцій управління оборотним капіталом можна віднести контрольну. Реалізація цієї функції пов'язана зі створенням системи постійного контролю над обсягами оборотного капіталу і станом ліквідності та платоспроможності підприємства.

Наступна функція - стабілізуюча. У процесі реалізації цієї функції повинен забезпечуватися достатній рівень ліквідності та платоспроможності підприємства, що є досить важливим для стабільного його функціонування та подальшого розвитку. Аналітична - реалізація цієї функції забезпечує проведення постійного аналізу стану оборотного капіталу та всіх його складників, порівняння обсягів оборотного капіталу з поточними зобов'язаннями, дослідження його динаміки, здійснення аналізу факторів, які впливають на стан оборотного капіталу.

Система управління оборотним капіталом представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотного капіталу, раціоналізації й оптимізації структури джерел його фінансування [2]. Система управління оборотним капіталом включає в себе процес прийняття управлінських рішень, але на цьому її функції не обмежуються. Під час аналізу систем управління оборотним капіталом як інструмент необхідно використовувати системний підхід, який базується на певних принципах:

— принцип взаємопов'язаності. Згідно із цим принципом, управління оборотним капіталом здійснюється у межах загальної системи управління фінансами підприємств, оскільки будь-яке управлінське рішення прямо або опосередковано впливає на ефективність діяльності підприємств;

– принцип своєчасності. Ураховуючи цей принцип, кожне управлінське рішення щодо формування та використання кожного складника оборотного капіталу має прийматися своєчасно та на основі отримання оперативної достовірної інформації;

– принцип координації. Даний принцип спрямовуватиме управлінців підприємств на досягнення узгодженості управлінських рішень у сфері оборотного капіталу з рішеннями щодо поточних зобов'язань;

– принцип безперервності. У межах цього принципу управління оборотним капіталом розглядається як постійний процес, який забезпечує прийняття низки управлінських рішень, що впливають на ліквідність та платоспроможність підприємства;

– принцип оптимальності. Виходячи із цього принципу, кожне управлінське рішення щодо визначення обсягів оборотного капіталу та всіх його складників спрямовується на знаходження їх оптимального розміру; – принцип раціональності. Цей принцип означає, що всі складники оборотного капіталу повинні бути раціонально розміщені між стадіями відтворювального процесу підприємства [1, с. 41].

Створення системи управління оборотним капіталом є важливою частиною забезпечення ефективної діяльності підприємств, оскільки здійснюється для оптимізації забезпечення потреб у придбанні необхідних видів оборотного капіталу, досягнення таких обсягів оборотного капіталу, які б відповідали обсягам фінансово-господарської діяльності з метою оптимізації прибутку та мінімізації витрат за безпечного рівня ризику.

Раціональне використання оборотного капіталу сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства, його платоспроможності та рентабельності. У разі виконання даних умов підприємство в змозі своєчасно і повністю виконувати розрахунково-платіжні зобов'язання, які в них є перед іншими економічними суб'єктами, що дасть можливість для ефективної функціональної діяльності.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О.С. Бондаренко // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 4. – С. 40–44.
2. Брушко Г.В. Методологічні основи управління оборотним капіталом / Г.В. Брушко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/knp/179/knp179_31-33.pdf.

УДК 336.144

ПРОБЛЕМАТИКА НОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПОКАЗНИКІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Ковальчук К.О., студентка

Сова О.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Бюджетне нормування є одним із важливих елементів бюджетного механізму, зміст якого полягає у визначенні науково аргументованих обсягів витрат на відповідну розрахункову одиницю.

Нормативний метод планування бюджету – це метод розробки та обґрунтування планів, а також регулювання діяльності виробничих і невиробничих ланок економіки за допомогою норм і нормативів [4]. Його сутність полягає в тому, що планові бюджетні показники розраховуються на основі встановлених прогресивних норм і фінансово-бюджетних нормативів, які регламентують види надходжень і видатків. При цьому враховується економічний стан підприємств та установ, галузей національної економіки, домогосподарств. Метод дає змогу сповна виявити бюджетні резерви.

Сьогодні у бюджетному плануванні використовують соціальні стандарти, встановлені на одну особу населення, індекси бюджетних видатків і податковий потенціал, які належать до елементів нормативного методу бюджетного планування в різних форматах.

Згідно з Бюджетним кодексом України, загальний обсяг фінансових ресурсів, що спрямовуються на виконання бюджетних програм місцевими бюджетами, розподіляється між видами видатків відповідно до пріоритетів бюджетної політики держави [1]. Величина фінансового нормативу бюджетної забезпеченості визначається шляхом ділення загального обсягу фінансових ресурсів, що спрямовуються на реалізацію бюджетних програм, на кількість мешканців чи споживачів соціальних послуг тощо.

Норми видатків застосовують при складанні кошторисів бюджетних установ у процесі планування відповідних елементів видатків. Такими розрахунковими одиницями є мережа установ, їхній контингент (наприклад, кількість ліжок та днів функціонування одного ліжка у лікарнях; кількість студентів у вищих навчальних закладах тощо), зовнішня кубатура будівель і споруд, внутрішня площа приміщень, площа прилеглої території і т.д., що розраховуються на початок й кінець року та як середньорічна величина [2].

Фінансові нормативи застосовуються при плануванні видатків бюджету на державне управління (на одного жителя адміністративно-територіальної одиниці та на одну нормативну штатну одиницю); освіту (на одного користувача послуги), з диференціацією для різних типів закладів; охорону здоров'я (на одного жителя адміністративно-територіальної одиниці); соціальний захист і соціальне забезпечення (на одного користувача послуги); культуру і мистецтво (на одного жителя адміністративно-територіальної одиниці); фізичну культуру і спорт (на одного жителя адміністративно-територіальної одиниці) [6].

З огляду на ситуацію, що склалась на ринках капіталу у 2020 році, та другу хвилю поширення коронавірусу існує потенційний ризик недовиконання плану державних запозичень у 2020-2021 роках для фінансування зростаючого дефіциту державного бюджету України, що може спричинити необхідність скорочення бюджетних видатків. Змінами до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» зупиняється стаття Бюджетного кодексу, яка стосується середньострокового планування та необхідності дотримуватися низки граничних показників, наприклад, дефіциту бюджету або суми наданих

державних гарантій. Найсуттєвіше збільшуються видатки на виплату пенсій та державну програму медичних гарантій – на 29,7 млрд. грн. та 15,7 млрд. грн. відповідно [3].

Зміни у системі фінансування охорони здоров'я повинні супроводжуватися додатковими інструментами, що впливатимуть на підвищення показників здоров'я населення та зростання якості медичних послуг. У державному та комунальному управлінні перебуває понад 2,2 тисячі лікарень та більше 400 тисяч лікарняних ліжок, що набагато більше у перерахунку на душу населення з країнами ЄС [5].

Уряд України затвердив нормативи фінансування на одного жителя для того, щоб диференціювати розміри коштів для лікарів залежно від їх оцінки населенням та від вікової структури пацієнтів. Адже одержувачем бюджетних коштів залишається не лікар, а заклад. І керівник закладу розробляє кошторис, щоб забезпечити за рахунок отриманих доходів різні види витрат. Так, в одному закладі більше коштів спрямують на ремонт, а в іншому – на зарплату.

Виникає дисбаланс між можливостями медзакладів та потребами пацієнтів внаслідок значного почастішання випадків захворювання на COVID-19, які потребують госпіталізації у відділення інтенсивної терапії. Міністерство охорони здоров'я ухвалило кілька документів, а саме: Стандарти медичної допомоги «Коронавірусна хвороба COVID-19» (наказ від 28.03.2020); Протокол «Надання медичної допомоги для лікування коронавірусної хвороби COVID-19», розроблений відповідно до Закону України від 30.03.2020 № 539-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)»; Зміни до Стандартів медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)» від 27.10.2020 [5]. Але у жодному з наведених документів питання нормування дефіцитних ресурсів у кризових умовах не розглядаються.

Серед основних проблем нормування бюджетних видатків можна виділити наступні:

– необхідність постійного перегляду й уточнення встановлених раніше норм і нормативів;

– неузгодженість бюджетних зобов'язань, що зумовлені нормативами, з реальними можливостями бюджетної системи щодо фінансування відповідних витрат;

– відсутність перманентного аналізу ефективності бюджетного фінансування певних установ, а, отже, доцільність виділення бюджетних коштів тому чи іншому відомству в цілому;

– невідповідність реалій запланованим соціально-економічним показникам в країні (наприклад, розмір мінімальної заробітної плати не відповідає потребам населення).

Отже, нормативний метод планування не є недостатньо ефективним в умовах пандемії, адже видатки з бюджету здійснюються відповідно до установлених норм, які були сформовані на основі показників попередніх років і не зазнавали змін. Зважаючи на тенденцію щорічного зростання державних видатків, доцільно на кожний бюджетний період визначати граничний рівень (норматив) їхнього задоволення з таким розрахунком, щоб забезпечити оптимальні розподільчі процеси в Україні.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17>

2. Бюджетний менеджмент / за ред. В.Г. Дем'янишина, Г.Б. Погрішук. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 532 с.

3. Калачова Г. Новый "антикризисный" бюджет: как правительство будет спасать страну от коронавируса. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2020/04/13/659280/>

4. Мельничук Н.Ю. Бюджетний менеджмент: навчально-методичний комплекс. Київ, 2014. – 248 с.

5. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>

6. Ткач К.М. Проблеми та перспективи використання фінансових нормативів бюджетної забезпеченості при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Економіка. Управління. Інновації. Сер. Економічні науки. 2013.

УДК3 38.43.432:658

ВПЛИВ СВІТОВИХ КРИЗ НА СТАН АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Костик К.Ю., студентка

Сова О.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Галузі національного господарства беруть свій початок на макрорівні, де формують всі сприятливі для їх розвитку передумови. Економічні чинники макросередовища, як не дивно, мають найбільший вплив, адже слугують результатом економічної політики тієї чи іншої держави, і всього світу в цілому.

Аналіз впливу факторів макросередовища на аграрне виробництво дозволяє визначити перспективи розвитку агропромислового сектору та своєчасно вдатися до певних дій та розробки стратегій.

Остання світова криза, яка мала вплив на сільське господарство України, мала місце у 2008-2009 роках. Саме на її прикладі можна детальніше розглянути, яким саме чином економічна криза може впливати на АПК України [1]. По-перше, важливу роль відіграє період розгортання кризи (саме сезон року), оскільки, якщо це відбудеться після посадки озимих культур, наприклад, то вона ніяким чином не вплине на рішення сільськогосподарських підприємств щодо посівних площ та використання добрив. В іншому ж випадку – доведеться скоротити розмір посівних площ, внесення добрив тощо.

По-друге, економічно можливо сприяти підвищенню рівня конкурентоспроможності українських виробників на світовому ринку сільськогосподарської продукції за рахунок, наприклад, девальвації національної валюти. Попит на товари та послуги залишатиметься більш-менш стабільним, а криза виявиться менш всеохоплюючою стосовно українського ринку.

По-третє, оскільки світова криза – перш за все, проблема економіки, то цілком можливо, що доступність банківських кредитів для аграрних підприємств стане більш обмеженою. Кошти необхідні як на закупівлю добрив для посіву (для запобігання зменшення урожайності), так і, наприклад, для посіву озимих культур, оскільки прибуток за попередній урожай ще не отриманий [3]. Зниження можливості отримання кредитів призвело також до того, що інвестиції в уже розпочаті проекти та фінансування більшості агропромислових компаній призупинилися.

Незважаючи на негативний вплив світової кризи 2008-2009 років на стан українського аграрного виробництва, саме АПК зумів частково компенсувати падіння економіки загалом, і вже в 2015 році обсяг продукції сільського господарства перевищив показник 2007 року на 46% (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники агровиробництва в Україні у 2007-2018 рр. [2]

Показник	01.01.2007	01.01.2009	31.12.2015	31.12.2018	Відсоток приросту 2015/2007	Відсоток приросту 2018/2007
Обсяг виробництва с/г культур, тис. тон	77854	92085	113844	132705	46%	70%
Урожайність с/г культур, ц/га	672,7	752,7	970,2	1092,8	44%	62%
Посівна площа, тис. га	21507	22513	21693	23218	0,1%	1%

Виходячи з даних, наведених в таблиці 1, можна зробити висновок: не дивлячись на те, що посівна площа протягом останніх 13 років знаходиться на приблизно тому ж рівні, без змін, урожайність та валовий збір зростає, і з кожним роком відсоток приросту продукції все більший та більший. Отже, АПК України зміг швидко подолати кризу та уникнути негативних наслідків.

Але держава не може прогнозувати, коли знову опиниться в кризовій ситуації. Подібного зазнав увесь світ на сьогоднішній день. У зв'язку з

пандемією COVID-19, що все більше розгортається уже протягом року, світова економіка зазнає суттєвих збитків (рекордне падіння ВВП більшості країн, скорочення до мінімальних розмірів доходів від туризму та експорту, нафтова криза тощо). Енергетичні ресурси намагаються закуповувати дешевше, є ризики, що будуть скорочуватися надходження від продажу руди [4].

Не дивно, що криза зачепила і агропромислове виробництво України. Зменшення посівних площ, значне скорочення робочих місць (у зв'язку з карантинною ситуацією), спад попиту на сільськогосподарську продукцію та, відповідно, значне зменшення доходів агропідприємств тільки ще більше посилює і без того скрутне становище аграріїв.

Щодо аграрної продукції, різкого просідання цін не очікується. Україна торік мала хороший урожай зернових. Ризик є тільки в тому, що деякі країни заборонять ввозити продукцію з метою непоширення інфекції. Можливо, через обмеження в деяких країнах буде дефіцит певних продуктів. Негативний вплив кризи на аграрний сектор буде меншим, порівняно з впливом на інші сектори економіки, тому що потреба в продовольстві збережеться.

Глобальний ринок внаслідок закриття кордонів і обмеження торгівлі продовольством, перестає бути глобальним. Уже зараз можливі ситуації, коли в одній країні ціни на певний вид стратегічного продовольства можуть різко подорожчати, і багато жителів не зможуть його собі дозволити. В той час як в іншій країні цей продукт буде продаватися за низькою ціною, не вигідною для фермера, тому що ця країна обмежує експорт цього стратегічного товару. У довгостроковій перспективі втрачають всі – фермери перестають вирощувати продукт, який стає невигідним.

Сьогоднішня продовольча політика в різних країнах різна. У сталих економіках, де аграрне виробництво займає 1,5- 3% від економіки всієї держави, найперше, це таргетування інфляції та забезпечення продовольчої безпеки. Разом з тим, це збереження пропорції тих людей, які проживають на сільських і міських територіях, для того, щоб не виникало зайвої урбанізації. У тих країнах,

які наділені більшими площами родючих земель, аграрне виробництво стало основою економіки.

Список використаних джерел

1. Бураковський І., Бетлій О. Аналітичний звіт: Вплив світової економічної кризи на українську економіку: регіональний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/Projects/Projects_2009/2009_18_Lviv%20Forum/Project%20output/2009_18_ukr.pdf
2. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/rosl_1991-2019_u.html
3. Рогатіна Л.П. Оцінка впливу факторів макросередовища на розвиток сільськогосподарських підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2018/18.pdf
4. Ярмач А. Коронавірус, глобальна економічна криза та їх вплив на агробізнес. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://infagro.com.ua/ua/2020/03/30/andriy-yarmak-ekonomist-investitsiynogo-viddil-fao-koronavirus-globalna-ekonomichna-kriza-ta-yih-vpliv-na-agrobiznes/>

УДК 339.7

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОФШОРНИХ КОМПАНІЙ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Коцюруба О.М., магістр

*Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Однієї з важливих складових у діяльності будь-якої фірми є податкове планування. Воно здійснюється на основі використання пільг, зафіксованих в місцевому і міжнародному законодавстві. Використання офшорів може бути як легітимним засобом податкового планування, так і засобом незаконного ухилення від податків. Враховуючи вище зазначене варто відмітити, що офшорні зони набрали вагу в формуванні міжнародних фінансових потоків. Як наслідок,

постає необхідність міждержавного співробітництва в сфері регулювання відносин з офшорними зонами та посилення державного контролю.

Офшор (офшорна зона) (від англійського «off shore», що означає «поза берегом», «за межами країни») – спеціальний вид вільних економічних зон, що характеризується пільговим режимом оподаткування для нерезидентів (низькою або нульовою ставкою податку на прибуток та прибуткового податку), визначеним рівнем банківської або комерційної таємниці і мінімальними (або повною відсутністю) резервними вимогами центрального банку чи обмеженнями по конвертованості валюти [1].

Тобто офшором являється компанія, яка зареєстрована в офшорній зоні, але веде свою діяльність поза цієї офшорної зони. Їх головна особливість проявляється в тому, що залучений капітал має виключно іноземне походження та дає змогу одержувати прибуток як власникам залученого капіталу, так і державам, на території яких створені.

Недобросовісна податкова конкуренція, ухилення від оподаткування, створення елементів нестабільності у світовій економіці та фінансових системах у зв'язку з можливістю накопичення в офшорних зонах значних обсягів капіталу, тіньова економіка – це все про офшорні зони.

Створення офшорних зон на територіях країн має на меті досягнення економічних, соціальних та науково-технічних цілей. До економічних цілей відносять залучення іноземних інвестицій та зростання валютних надходжень. До соціальних цілей слід віднести прискорення розвитку країни, підвищення зайнятості населення та орієнтація культури менеджменту на світові вимоги до технології управління. Науково-технічна ціль виражається у запровадженні

За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), щороку світ через офшори втрачає приблизно 20 трлн доларів США, що в середньому дорівнює 10% економіки країн [2].

В 2015 році був представлений План заходів з реалізації Меморандуму про взаєморозуміння щодо поглиблення співробітництва ОЕСР, до якого долучилась

переважна кількість держав світу, в якому було презентовано п'ятнадцять напрямів боротьби з офшорами [3].

новітніх технологій у фінансовому секторі, секторі зв'язку та телекомунікації [1].

Як висновок, слід зазначити, що на глобальному рівні офшори сприяють розвитку фінансових ринків, створюють умови для диверсифікації інвестицій, збільшують обороти фінансових активів у міжнародному масштабі, але поряд з цим офшори сприяють відтоку капіталу, розвитку тіньової економіки і, звісно, недобросовісній податковій конкуренції.

Список використаних джерел

1. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019 URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/09/Podatкова-systema-navchal-nyu-posibnyk.pdf>

2. Шокруга В. Глобальна деофшоризація, передумови її виникнення. Юридична Газета. – URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/globalna-deofshorizaciya-ta-yiyi-vpliv.html>

3. Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting (Russian version) [Electronic resource]. Paris: OECD Publishing, 2014. Mode of access: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201262-ru>

УДК 330.322:336

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Кочубей О.М., магістр

Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

У сучасних умовах господарювання одним із найпоширеніших та найефективніших джерел розвитку та розширення підприємств є залучення інвестицій. Реальне інвестування є однією з головних складових частин економічного зростання, а фінансове забезпечення інвестиційного процесу

виступає основою ефективного стратегічного розвитку підприємств. Для багатьох підприємств України, які відчують брак власних коштів, працюють із застарілим обладнанням, залучення інвестицій є життєво необхідним. В умовах гострої ринкової конкуренції оцінка інвестиційної привабливості окремого суб'єкта господарювання є важливим питанням під час прийняття рішення потенційним інвестором.

Теоретичні і практичні питання інвестиційної привабливості об'єктів інвестування та чинники її формування знайшли відображення в наукових працях українських та зарубіжних учених: Д.В. Нікитенко, І.І. Вербіцької, С.О. Іщук та Т.В. Кулініч, Є.Ю. Мордань, П.Т. Саблука та багатьох інших. Проте низка питань щодо сучасного розуміння інвестиційної привабливості як на макро- та мікрорівні, так і на галузево-територіальних рівнях, а також чинників, що на неї впливають, потребують подальших досліджень.

Поняття «інвестиційна привабливість» означає, що це інтегральна характеристика умов та чинників з позиції перспективності створення інвестиційного клімату, достатнього рівня розвитку ринкової та соціальної інфраструктури, реальних можливостей отримання інвестиційних ресурсів та реалізації інших факторів, які суттєво впливають на формування прибутковості інвестицій і обмеження інвестиційних ризиків [1, с. 8–9].

Інвестиційна привабливість характеризується сукупністю зовнішніх (політичних, правових, економічних, що сприяють активній діяльності вітчизняних та іноземних інвесторів) та внутрішніх (загальна характеристика підприємства) умов [2].

На інвестиційну привабливість підприємства впливають такі чинники:

- інвестиційна активність, вплив якої полягає у визначенні обсягу коштів, що вкладаються в підприємство, відсотка освоєння інвестицій, імовірності отримання інвестором прибутку;
- фінансовий чинник, який характеризується часткою прибутку від інвестиційної діяльності підприємства, оцінкою доцільності використання

підприємством власних джерел фінансування інвестиційної діяльності та залучення позикових коштів;

- виробничий чинник, який визначає рівень розвитку й очікувану норму рентабельності основної діяльності підприємства;

- темпи зростання капітальних вкладень, що характеризує можливості розширення підприємства;

- інноваційний чинник, який визначається використанням досягнень науково-технічного прогресу у виробничому процесі та характеризує тривалість терміну з моменту розробки до моменту впровадження у виробництво науково-технічних розробок [3, с. 83].

Оцінка інвестиційної привабливості є одним із головних завдань у сфері інвестиційної діяльності підприємства, оскільки прийняття інвестиційних рішень завжди пов'язане з ризиком. Чим більш сприятлива інвестиційна привабливість, тим менше ризик, і навпаки. Крім ризиків, які виникають під час інвестування, велике значення відіграють ризики, які притаманні окремому виду діяльності.

Оцінка інвестиційної привабливості включає в себе:

- загальну характеристику підприємства (характер технології, наявність сучасного обладнання, складського господарства, власного транспорту, географічне розміщення, наближеність до транспортних комунікацій);

- характеристику технічної бази підприємства

- стан технології, вартість основних засобів, коефіцієнт морального та фізичного зношення основних засобів;

- номенклатуру продукції, що випускається;

- виробничу потужність;

- місце підприємства в галузі, на ринку, рівень його монопольності;

- характер системи управління;

- статутний фонд, власників підприємства, ціну акцій;

- структуру витрат на виробництво;

- обсяг прибутку за напрямками його використання;

- оцінку фінансового стану підприємства;
- показники ліквідності підприємства [4, с. 89].

Здійснимо аналіз показників ліквідності, що характеризують інвестиційну привабливість підприємства на основі даних ТОВ «Подільський господар» за 2017-2019 рр.

Таблиця 1

Показники ліквідності ТОВ «Подільський господар» за 2017-2019 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абсолютне відхилення (+,-)		Нормативне значення
				2018 р. від 2017 р.	2019 р. від 2018 р.	
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,6	0,6	0,6	-	-	$\geq 1,5$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5	0,4	0,4	-0,1	-	$\geq 0,7$
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,005	0,007	0,006	0,002	-0,001	$\geq 0,2$

Виходячи з узагальненої оцінки інвестиційної привабливості, можемо наголосити на тому, що інвестиційну привабливість слід розглядати в контексті економічної категорії, а не поняття. Тобто як узагальнююче фундаментальне поняття, що відображає найбільш суттєві, закономірні зв'язки і відносини реальної дійсності та пізнання. Інвестиційна привабливість підприємства є комплексом якісних і кількісних показників, що всебічно визначають спроможність примноження інвестованого капіталу і є похідною характеристикою від інвестиційного клімату в країні, і як інтегральний показник, що формується під впливом чинників прямого і непрямого впливу, визначає бажання чи відмову інвестора вкладати гроші в такий інструмент як підприємство.

Список використаних джерел

1. Нікитенко Д.В. Інвестиційна безпека України: сутність та інституціональне забезпечення: Монографія. Рівне: НУВГП. – 2018. – 376 с.

2. Данилюк Г.І. Інвестиційна складова економічної безпеки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_DSN_2011/Economics/4_88313.doc.htm

3. Лазоренко Т.В., Цвіткова О.В. Управління інвестиційною привабливістю підприємства. Молодий вчений. 2014. – №12. – С. 184–187.

4. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій: Наказ Агентства із запобігання банкрутству від 23 лютого 1998 р. № 22. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

УДК 336.2

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ, ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Лось В.А., студентка

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сучасний стан економіки України визначається складними процесами, які спрямовані на створення ринкового середовища, та які ставлять конкретні вимоги до розвитку національної податкової системи.

Оскільки податки виконують важливу роль в забезпеченні фінансової стабільності та досягненні соціального добробуту громадян розвинутих держав, є необхідність вивчення механізму регулятивного впливу оподаткування на доходи юридичних та фізичних осіб, встановлення оптимального рівня оподаткування, який, з одного боку, забезпечував би достатні доходи бюджету, з другого, не заважав би розвитку ділової активності, не стримував господарської ініціативи.

У зв'язку з цим податки розглядаються не тільки як джерело доходів державного і місцевих бюджетів але й як вагомий інструмент регулювання господарської діяльності в Україні [1].

Ухилення від сплати податків входить до п'ятірки найчисельніших судових рішень останніх років, що говорить про недосконалість діючої податкової системи та високий податковий тиск на платників податків.

За дослідженням, проведеним Інститутом соціально-економічної трансформації, приблизні щорічні втрати бюджету від схем уникнення/ухилення від ПДВ складають 60 млрд грн [2].

Для поживавлення розвитку країни необхідно створити ефективну податкову систему, яка буде одночасно стимулювати підприємницьку активність та захищати малозабезпечені верстви населення.

Незважаючи на позитивні зміни, що відбулися після прийняття Податкового Кодексу України [3], та були націлені на покращення податкової системи, вона все одно має деякі суттєві недоліки, а саме:

- невисоку регуляторну ефективність основних податків, особливо податку на прибуток та податку на доходи фізичних осіб, через недосконалі механізми їх застосування;
- не забезпечує на достатньому рівні дотримання соціальних стандартів;
- низька бюджетна ефективність справляння основних податків та зборів;;
- використання методів оптимізації сплати податків з боку бізнесу у загрозливих для бюджетно-податкової безпеки масштабах;
- складність адміністрування більшості податків та зборів;
- необґрунтована система податкових пільг;
- нестабільність законодавства, що не дає змогу підприємствам вести довгострокове фінансово-економічне планування;
- низька податкова культура в суспільстві.

Для вирішення цих проблем перш за все необхідно:

- використати надбання зарубіжного досвіду, адаптувавши окремі його елементи до вітчизняних умов та врахувавши особливості розвитку національної економіки і специфіку обставин формування податкової системи нашої держави. Основу формування податкової політики встановити залежно від стадій економічного циклу: піднесення; пік піднесення; спад; дно спаду;

– передумовою посилення регуляторного потенціалу податкової системи України має стати реальне втілення принципів соціальної справедливості в оподаткуванні, адже їх порушення спричиняє відповідні негативні соціально-економічні ефекти, зокрема згортання ділової активності та посилення соціальної напруги у суспільстві;

– з метою посилення регулюючої функції основних бюджетоутворюючих податків потрібно провести такі зміни: щодо податку на додану вартість – встановлення диференційованих податкових ставок; щодо податку на прибуток – запровадження регресивної шкали оподаткування; стосовно податку на доходи фізичних осіб – ввести прогресивні ставки податку, не оподатковувати мінімальну заробітну плату, враховувати сімейний стан платників податку, кількість працюючих у сім'ї тощо, підвищення рівня податкової культури та податкової дисципліни платників податків;

– для забезпечення максимального прояву соціально-економічних ефектів від запропонованих змін та запобігання можливим втратам доходів бюджету варто також паралельно удосконалити підсистему адміністрування податків, проводити роз'яснювальну роботу серед громадян, здійснювати системні антикорупційні заходи.

Список використаних джерел

1. Березовська Л.О., Долженко І.І. Податкова система: навчальний посібник / Л.О. Березовська – К.: ЦП «Компринт», 2017. – 675 с

2. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні: нові виклики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uploads/assets/files/2019/Pdf/Analiz-shem-2019-FINAL.pdf>

3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru2#Stru>

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Максюта К.С., студентка

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У сучасних умовах модернізації економіки України існує потреба пошуку ефективних механізмів забезпечення розвитку та зростання добробуту громадян як країни в цілому, так і її регіонів зокрема. Бюджетна політика є ключовою складовою державної фінансової політики та визначає масштаби первинного розподілу ВВП, вона впливає на структуру заощаджень і динаміку боргів, а отже, стає активним елементом державного регулювання, є потенційно найбільш дієвою та ефективною у вирішенні ключових завдань соціально-економічного розвитку та в середньостроковій перспективі повинна стати інструментом реалізації внутрішнього потенціалу зростання.

На думку вчених, бюджетна політика регіону – це цілеспрямована діяльність державних та регіональних органів влади, пов'язана з мобілізацією бюджетних фінансових ресурсів, їх перерозподілом та ефективним використанням для реалізації соціально-економічних завдань і досягненням встановлених параметрів розвитку регіону.

Специфіка бюджетної політики на регіональному рівні проявляється в тісному сплетінні процесів планування, реалізації та контролю органів місцевого самоврядування за формуванням і використанням місцевих бюджетів. Бюджетна політика регіонального розвитку за своїм характером, реалізуючи функції держави, діє в єдності із соціально-економічною стратегією і тактикою держави, спрямованою на розвиток, що гарантує існування функціонального зв'язку та єдність цілей і завдань. Головна стратегічна мета бюджетної політики на місцевому рівні – це забезпечення стійкості та розвитку фінансового потенціалу регіону.

Бюджетна політика регіону реалізується за допомогою фінансових механізмів, функціональна структура яких, зокрема, визначається рівнем розвитку фінансових відносин «держава – регіони».

Серед ключових завдань механізмів бюджетної політики регіонального розвитку доцільно виділити:

- формування та підтримка ефективно діючої системи управління бюджетними ресурсами на всіх етапах бюджетного процесу;
- визначення пріоритетних напрямків витрачання бюджетних ресурсів;
- організація процесів регулювання та стимулювання розширеного відтворення економічної системи регіону бюджетними методами;
- підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів як результат дієвості бюджетної політики.

Ефективне формування бюджетної політики на регіональному рівні передбачає існування низки принципів (об'єктивності, гласності, обов'язковості, композиції, еквівалентності, результативності), які покликані сприяти її всебічному та систематичному розвитку.

У науковій літературі прийнято виділяти такі функції, які виконує бюджетна політика на регіональному рівні:

- регулююча (полягає у визначенні рівня розподілу бюджетних коштів з метою забезпечення соціальних стандартів, розвитку фінансового потенціалу території);
- контролююча (усуває нецільове та неефективне витрачання бюджетних коштів у процесі вирішення стратегічних і тактичних завдань органами місцевого самоврядування);
- стимулююча (сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, розвитку бізнесу, посилює зацікавленість місцевих органів влади в нарощуванні власної дохідної бази);
- превентивна (запобігає появі негативних тенденцій у формуванні та використанні бюджетних ресурсів, управління місцевими позиками тощо).

Формування регіональної бюджетної політики пов'язане з прийняттям рішень щодо забезпечення цілеспрямованого впливу на місцевий бюджет, шляхом затвердження основних напрямів бюджетної політики на певний період з метою досягнення встановлених пріоритетів у програмі соціально-економічного розвитку території.

Слід зазначити, що бюджетна політика регіону повинна відповідати стратегічній та тактичній спрямованості державної бюджетної політики, а тому важливо врахувати особливості розвитку кожного регіону та його місця в соціально-економічній системі держави при розробленні бюджетної стратегії країни.

Отже, бюджетна політика регіону, з одного боку, є складовою державної бюджетної політики, а з іншого – соціально-економічної політики регіону, а отже узгоджується з цілями та пріоритетами розвитку відповідно.

Список використаних джерел

1. Возняк Г. Бюджетна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах фінансової децентралізації: дис. докт. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2017. 575 с.
2. Дем'янишин В.Г. Регіональна бюджетна політика: теоретична концептуалізація та перспективи розвитку. Регіональна економіка. 2016. №4. С. 91-100.

УДК 657

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Міщенко Д. Г., студентка

*Тітенко З. М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів та природокористування*

Розвиток ринкових відносин в Україні відбувався на тлі постійної нестачі фінансових ресурсів у значної кількості суб'єктів підприємницької діяльності. Відсутність фінансових ресурсів у необхідному обсязі спричинює порушення

платіжної дисципліни та зниження рівня фінансової стійкості підприємств, а отже, і національної економіки.

Фінансові ресурси підприємства - це грошові доходи і надходження, що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійсненню витрат по розширеному відтворенню й економічному стимулюванню працюючих [1].

Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок власних і прирівняних до них засобів, мобілізації ресурсів на фінансовому ринку і надходження коштів від фінансово банківської системи в порядку перерозподілу.

Первісне формування фінансових ресурсів відбувається в момент становлення підприємства, коли утвориться статутний фонд. Його джерелами в залежності від організаційно-правових форм господарювання виступають: акціонерний капітал, пайові внески членів кооперативів, галузеві фінансові ресурси (при збереженні галузевих структур), довгостроковий кредит, бюджетні засоби. Величина статутного фонду показує розмір тих коштів - основних і оборотних, які інвестовані в процес виробництва

Основними джерелами формування фінансових ресурсів на підприємствах є: вартість реалізованої продукції (наданих послуг); вартість реалізації майна; стійкі пасиви; різні цільові надходження; пайові й інші внески членів трудового колективу [2].

Підприємства зможуть одержувати фінансові ресурси: від асоціацій і концернів, у які вони входять (лише в тому випадку, якщо це передбачено механізмом використання відповідних грошових фондів); від вищестоячих організацій - при збереженні галузевих структур; від органів державного керування - у виді бюджетних субсидій на строго обмежений перелік витрат.

Використання фінансових ресурсів здійснюється підприємством по багатьом напрямкам, головними з яких є: платежі органам фінансово-банківської системи, обумовлені виконанням фінансових зобов'язань. Сюди відносяться; податкові платежі в бюджет, сплата відсотків банкам за користування

кредитами, погашення раніше узятих позичок, страхові платежі; інвестування власних засобів у капітальні витрати (реінвестування), зв'язане з розширенням виробництва і технічним його відновленням, переходом на нові прогресивні технології, використання "ноу-хау"; інвестування фінансових ресурсів у цінні папери, що здобуваються на ринку: акції й облігації інших фірм, звичайно тісно зв'язаних кооперативними постачаннями з даним підприємством, у державні позики; напрямок фінансових ресурсів на утворення грошових фондів заохочувального і соціального характеру; використання фінансових ресурсів на благодійні цілі, спонсорство[1].

Отже, фінансові ресурси є основою функціонування підприємств різних галузей. При їх правильному формуванні та використанні в умовах нестабільної економічної ситуації в Україні, фінансові ресурси повинні забезпечувати безперервне виробництво і функціонування підприємств. Тому під час формування фінансових ресурсів підприємству необхідно враховувати велику кількість як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, які вимагатимуть врахування певних особливостей при формуванні величини та структури цих ресурсів.

Список використаних джерел

1. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави. Монографія. – Київ: Ніос, 2005. – С.365
2. Паламарчук В. О. Фінансові підвалини держави. // Фінанси України, 2012. – №3. – С.56-62

УДК 338.434

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Мошенець О.О., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансово-економічна безпека є універсальною категорією, яка відображає захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх

рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином, оскільки проявляється через захищеність діяльності від негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосовуватися до існуючих умов, що позначаються негативно на його діяльності. Водночас, фінансова-економічна безпека через трансакції суб'єктів господарювання не лише тісно пов'язує різні сектори економіки, а і країни світу в цілому. В умовах розвитку економіки України, в першу чергу, набувають значення дослідження подальшого функціонування аграрного сектору та ефективного використання ним фінансових ресурсів. У зв'язку з цим, актуальності набуває проблема фінансово-економічної безпеки аграрних підприємств, що має основу посилення конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання, нестачу ресурсів для підтримання ліквідності їх функціонування, велику кількість неплатоспроможних і збанкрутілих підприємств/домогосподарств, а також потребу постійного пристосування до мінливих умов господарювання.

Узагальнюючи погляди науковців, під визначенням поняття фінансово-економічної безпеки можна розуміти складову системи, яка включає в себе певний набір внутрішніх характеристик спрямованих на забезпечення ефективності використання ресурсів суб'єкта господарювання за кожним напрямом діяльності. Вона є невід'ємною ознакою, що може змінюватися під впливом зовнішніх і внутрішніх загроз та чинників економічного середовища. Створення надійної системи фінансово-економічної безпеки забезпечує стабільний розвиток та функціонування підприємства/домогосподарств і створює умови для реалізації його економічного потенціалу. Разом з цими визначеннями та думками, ясне і зрозуміле тлумачення змістовності поняття «фінансово-економічна безпека аграрного сектору» та визначення основних його складових, на сьогодні, висвітлено не в повній мірі.

Фінансово-економічна безпека домогосподарств – це, на сам перед, запорука соціальної стабільності в державі, гарантованість збалансованого розвитку соціально-економічних відносин у суспільстві. Це обґрунтовується

тим, що фінанси домогосподарств нерозривно пов'язані з іншими сферами фінансової системи, здійснюючи вагомий вплив на її функціонування. Так станом на 1 січня 2018 року в Україні налічувалося 4,1 млн. домогосподарств, аграрних підприємств та селянських господарств, які забезпечували виготовлення 75% молока та яловичини від загального об'єму виробництва в Україні, про це повідомляє Державна служба статистики України. Основними показниками фінансово-економічного стану домогосподарств виступають прибутковість, фінансова стійкість, платоспроможність та рентабельність виробництва продукції, які в свою чергу показують безпечність роботи господарства, адже саме домогосподарства є фундаментальною основою регіону і аграрного сектору.

Фінансово-економічна безпека регіону – це здатність функціонування регіональної економіки в режимі розширеного відтворення, тобто стійкого економічного зростання, але це зростання тісно пов'язане з розвитком домашніх господарств, так як саме домогосподарства забезпечують сприятливі умови життя та розвитку особистості для більшості населення. Фінансово-економічна безпека на рівні регіону – це також спроможність економіки протистояти не стійкому становищу до дії внутрішніх і зовнішніх соціально-економічних чинників, та не створювати загрози для інших секторів регіону та зовнішнього середовища. Фінансово-економічна безпека регіону – це діапазон рівнів економічних і соціальних показників, у межах яких регіон протягом довгострокового періоду розвивається стійко [1]. Але крім фінансово-економічної безпеки регіону є такі складові аграрного сектору, як аграрні сфери, що є ключовими, не мало важливими в його структурі. Аграрними сферами являються окремі галузі тваринництва, рослинництва, закритого землеробства, рибного господарства, бджільництва та інші, що мають особливості в своїй фінансово-економічній діяльності [2].

Фінансово-економічна безпека аграрної сфери – це такий стан захищеності економіки аграрного сектору по його галузям та складовим економічної діяльності, який дозволяє гарантувати постійний її розвиток та захищеність від

негативного впливу чинників з зовнішнього і внутрішнього середовища на стан аграрної сфери та аграрного сектору в цілому. В цілому, фінансово-економічна безпека домогосподарства, регіонів/сфери, країни, формує та забезпечує стан аграрного сектору на різних рівнях, який є ключовою ланкою фінансово-економічної безпеки держави та належить до важливих складових національної безпеки. Фінансово-економічна безпека дає можливість якісно визначати фінансово-економічний стан агропромислового сектору, надає можливість робити більш конкретні та обґрунтовані висновки про його діяльність. Фінансово-економічна безпека аграрного сектору передбачає внутрішні та зовнішні загрози, які мають дестабілізуючий вплив на економічний стан регіону/сфери та домогосподарств. Однією з перепон розвитку переходу домогосподарств на якісно вищий рівень їх функціонування є легалізація поняття сімейної ферми та набуття статусу сільськогосподарського виробника з формуванням оптимальної системи оподаткування.

Фінансово-економічна безпека аграрного сектору формується на нижчих рівнях, а загальною базою її є фінансово-економічна безпека аграрних підприємств та домогосподарств.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки [Текст] / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки, 2009. – № 1 (91). – С. 98–103.
2. Економічна безпека: навч. посіб. / За ред. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – 647с.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР ТА ОЦІНКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Нагорна В.С., магістр

*Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Розвиток сучасної економіки, підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств неможливі без здійснення інвестиційної діяльності. Саме дослідження інвестицій та їх запровадження постійно перебувають в центрі уваги провідних економістів. Правильне їх застосування відіграє ключову роль в успішному розвитку виробництва як на рівні підприємств, так і держави загалом, оскільки від ефективності інвестицій залежить їх економічне та фінансове становище.

Дослідження змісту, методи аналізу та шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства досліджували у своїх працях такі вчені як О. Левандівський [2], О. Дем'янчук [1], Т. Майорова [3] та багато інших.

Суть поняття «інвестиційна діяльність підприємства» можна трактувати, як комплекс планомірних дій фізичних та юридичних осіб, що пов'язані з переміщенням капіталу, який зосереджується у формі матеріальних та нематеріальних цінностей і спрямовуються на розвиток діяльності підприємства з ціллю отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту.

Об'єктами інвестування в діяльності підприємства можуть бути готівкові кошти, цінні папери, рухоме та нерухоме майно, сукупність різноманітних видів знань у формах технічної інформації або досвіду, майнові та немайнові права тощо [3].

До основних джерел забезпечення фінансування інвестиційної діяльності відносимо прибуток, який є в розпорядженні підприємства, частина амортизаційних відрахувань, оренда майна та позики, фінансування з бюджету, кошти дрібних інвесторів, які отримані через акціонування, змішане та венчурне фінансування, краудфандинг тощо.

Одним із головних заходів щодо вирішення проблем фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання є сприяння залученню іноземних інвестицій на державному рівні до різних сфер економіки.

При нестачі фінансових ресурсів у суб'єктів підприємництва одним з найвигідніших способів фінансування для них буде залучення прямих іноземних інвестицій. Динаміку надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку України можемо побачити на рис. 1.

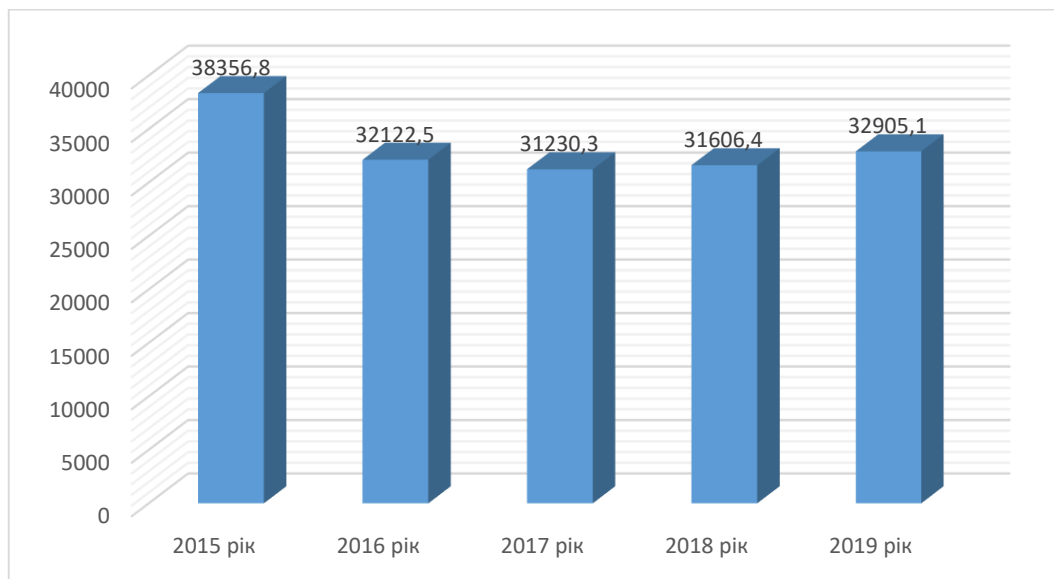

Рис.1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України, млн. дол. США

Джерело: сформовано автором на основі інформації Державної служби статистики України

Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну свідчить про поступове їх збільшення. В 2019 році надходження зросли на 1298,7 млн. дол. США порівняно з минулим роком, що свідчить про посилення інвестиційної привабливості нашої країни.

В середовищі постійної ринкової конкуренції між суб'єктами господарювання за нові ринки реалізації готової продукції оцінювання інвестиційної привабливості кожного суб'єкта є вагомим питанням. Це є основою для розроблення його інвестиційної політики та можливістю виявити недоліки в роботі підприємства та спрогнозувати майбутні заходи їх ліквідації, а

також поліпшити перспективи залучення інвестиційних ресурсів. Все це допомагає інвесторам у визначенні правильного рішення щодо інвестування [1].

Ключовою метою проведення управління інвестиційною діяльністю є отримання максимального прибутку як в даний час, так і в майбутньому. Все це потребує створення управлінських задач, які зможуть забезпечити досягнення головної мети, яка лежить у забезпеченні інвестиційної підтримки потрібних темпів розвитку роботи підприємства, ліквідності інвестицій, балансу найвищої прибутковості з врахуванням допустимого ступеня ризику; перспектив легкого реінвестування капіталу за наявних змін факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ; шанси реалізації планів соціального розвитку персоналу [2].

Одним з найважливіших напрямів стратегічного управління інвестиційною діяльністю підприємства є розроблення стратегії з ключовою метою отримання сильних позицій на ринку та створення шляхів її вдалої реалізації в умовах потужної конкуренції, невизначеності зовнішнього середовища та внутрішніх проблем. Розроблення подібної стратегії має опиратися на принципи системного підходу та врахування базової стратегії росту господарства.

Список використаних джерел

1. Дем'янчук О.Р., Костецький В.В. Інвестиційна діяльність підприємства як фактор його розвитку. ТНЕУ, – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27811/1/43.pdf>.
2. Левандівський О.Т. Теоретичні засади інвестиційної діяльності // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: Наук. Журнал. Івано-Франківськ, 2016. – Том 1 – вип. 12. – С. 98–104.
3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник. К.: центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ НА ОСНОВІ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Оліфер Д.О., студент

*Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

На сучасному етапі розвитку національних економічних інновацій венчурне інвестування стає головним засобом забезпечення фінансової безпеки держави та конкурентоспроможності, а також визначальним чинником підвищення ефективності підприємницької діяльності.

Реформування української економіки має супроводжуватися прискореним розвитком інноваційної сфери, що може бути забезпечено шляхом нагромадження в ній необхідної кількості венчурного капіталу. З року в рік статистичні дані демонструють зростання обсягу інвестицій на українському ринку. Незважаючи на те, що в 2019 році країна пройшла через вибори, інвестиції в ряд галузей продовжували рости. Зокрема в сфери, пов'язані з розробкою програмного забезпечення, хардверних продуктів і онлайн-сервісами. І хоча 2020 рік вносить свої корективи, звіт демонструє, що в Україні дійсно є значний потенціал для інвестування [1].

Проведені дослідження свідчать, що у 2-му кварталі 2018 року кількість компаній з управління активами зменшилася до 291 (рис.1). Упродовж квітня-червня нові КУА на ринок не виходили. У цей період було зареєстровано 21 новий ІСІ (після 16-ти у 1-му кварталі)- усі венчурні, один із яких – пайовий (ПФ), решта- корпоративні(КІФ).

З урахуванням фондів, які закрилися протягом кварталу, станом на 30.06.2018 загальна кількість зареєстрованих інститутів спільного інвестування (ІСІ) збільшилася на 0,9% до 1729.

Рис.1. Динаміка кількості КУА та ІСІ у 2-му кв.2017-2018 рр.

Кількість ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів, зростала третій квартал поспіль – до 1203 (+3.2%), тож концентрація на ринку управління активами ІСІ продовжувала збільшуватися. Загалом на кінець 2018 року 278 КУА мали в управлінні від одного до 35-ти фондів, а майже 95% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом. Із 20-ти нових сформованих протягом кварталу фондів був один закритий кваліфікаційний КІФ, а решта – венчурні КІФ.

Кількість ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів, зростала третій квартал поспіль – до 1203 (+3,2%), тож концентрація на ринку управління активами ІСІ продовжувала збільшуватися. Загалом на кінець 2018 року 278 КУА мали в управлінні від одного до 35-ти фондів, а майже 95% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом [2].

Що стосується основних чинників, що обмежують розвиток венчурного інвестування в Україні то вони включають: недосконалість та нестабільність нормативно-правового регулювання венчурного інвестування; відсутність гарантій інвесторам ризикового капіталу щодо запобігання інвестиційним втратам; високі відсоткові ставки за довгостроковим банківськими кредитами; малий вибір перспективних та інвестиційно – привабливих проєктів з високим рівнем інноваційного потенціалу [3].

Таким чином, чинники що найбільше обмежує розвиток венчурного інвестування в економіці України є недосконалість і нестабільність його

нормативного- правового регулювання. А також впливають такі показники як реальна відсоткова ставка, депозитна відсоткова ставка та індекс інфляції.

Список використаних джерел

1. Зянько В.В. Венчурне інвестування інноваційного розвитку національного господарства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Київ, 2015. – 24 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fk.vntu.edu.ua/images/documents/zianko_avtoref.pdf
2. Савченко В.Ф. Проблеми венчурного інвестування в Україні // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2017. – № 2. – С.156-163
3. Сухоребська О.Я. Ринок венчурних інститутів спільного інвестування в Україні: стан та перспективи розвитку // Науковий вісник НЛТУ України, 2018. – № 5. – С.74-79

УДК 336.1

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

Охріменко О.В., студентка

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сучасний етап розвитку економіки України є надзвичайно складним для проведення підприємницької діяльності, що об'єктивно визначає потребу суб'єктів господарювання в створенні ефективної системи управління з метою прогнозування їх майбутнього розвитку, формування стійких конкурентних переваг, розробки інструментів швидкого реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища. При цьому оцінювання рівня безпеки бізнесових структур і використання важелів їх забезпечення є одним з найважливіших завдань, виконуваних задля їх тривалого і стабільного функціонування [1]. Сучасні умови господарювання вимагають зростання ролі ефективного управління фінансовою та економічною діяльністю підприємства. Така ситуація зумовлена тим, що фінансово-економічна діяльність призначена вирішувати завдання фінансового забезпечення операційної та інвестиційної діяльності підприємства, впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності

продукції та забезпечення стійкого розвитку підприємства [2]. При сучасних умовах ведення бізнесу, він постійно наражається на ризик та загрози, які пов'язані з впливом елементів внутрішнього та зовнішнього середовища. Постійні такі чинники підвищують ризиковість та сприяють зниження фінансового стану підприємства, що в подальшому можуть призвести до банкрутства.

Головна мета фінансової безпеки підприємства полягає в тім, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому.

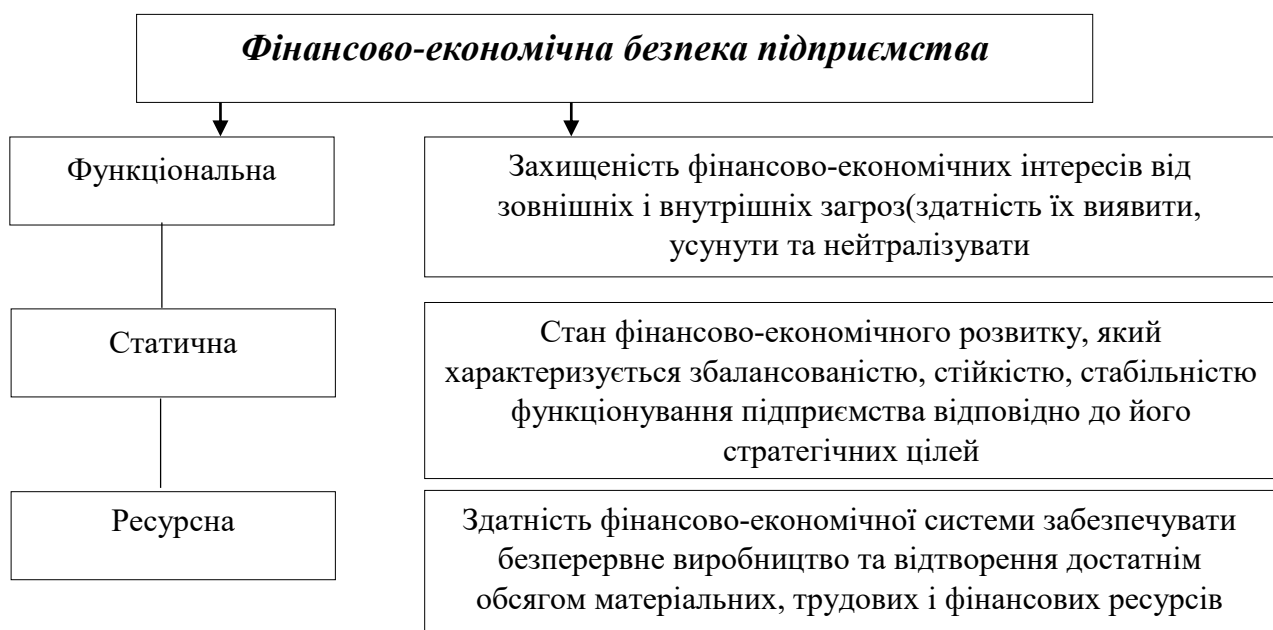

Рис. 1. Критерії визначення фінансово-економічної безпеки підприємства

До основних функціональних цілей фінансової безпеки належать:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи;
- підтримка фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- досягнення високої конкурентоздатності;
- забезпечення високої ліквідності активів;
- підтримка належного рівня ділової активності;
- забезпечення захисту інформаційного поля і комерційної таємниці;

– ефективна організація безпеки капіталу та майна підприємства, а також його комерційних інтересів.

Розрізняють такі критерії визначення фінансово-економічної безпеки підприємства: функціональний, статичний і ресурсний.

Для запобігання критичних ситуацій, необхідно вистроїти надійну та стабільну стратегію, яка буде забезпечувати надійність та безпеку підприємства.

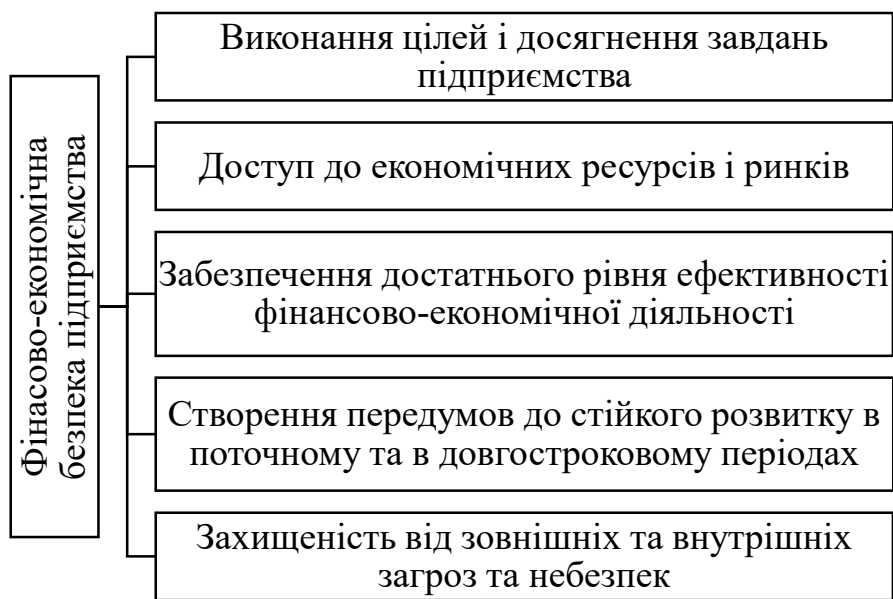

Рис. 2. Функції фінансово-економічної безпеки підприємства

Отже, фінансова безпека – найголовніший фактор в функціонуванні підприємства та стан захищеності фінансових інтересів або діяльність з управління ризиками. Будь-яке підприємство зацікавлено в підвищенні рівня його фінансової безпеки, який свідчить про стабільну фінансово-господарську діяльність, його розвиток і конкурентоспроможність.

Список використаних джерел

1. Фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія / О.М. Підхомний; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: Сполом, 2012. – 356 с.
2. Фінансова безпека України: інструменти і стратегії формування: монографія / О. М. Підхомний; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 319 с.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Охрімець Б.О., студент

Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Чим активніший інвестиційний процес, тим стрімкіші темпи відтворення засобів виробництва і робочої сили підприємства. У свою чергу це залежить від інвестиційних рішень суб'єктів підприємництва і видів економічної діяльності, що потребує інформації про інвестиційну привабливість об'єктів інвестування та найвигідніші напрями вкладання капіталу. Все це переконливо свідчить про необхідність посилення уваги до інвестування агропромислових підприємств. [1]

Враховуючи тенденції розвитку інвестиційних процесів у сільському господарстві, слід розглянути організаційно-економічний механізм інвестування в аграрному секторі економіки (рис.1).

Стратегічно важливим завданням формування організаційно – економічного механізму інвестування в сільському господарстві є здійснення виваженої інвестиційної політики в галузі, яка повинна стати одним із найголовніших чинників виходу з інвестиційної й технічної кризи, в яку потрапив аграрний сектор економіки.

На всіх рівнях управління інвестиційною діяльністю в сільському господарстві (загальнодержавному, обласному, районному рівнях і рівнях підприємств) необхідно розробити концепції, затвердити плани розвитку інвестиційної діяльності (інвестиційні проекти), здійснювати аудит їх виконання та корегувати, відповідно до поточної ситуації розвитку сільського господарства й економіки в цілому [2].

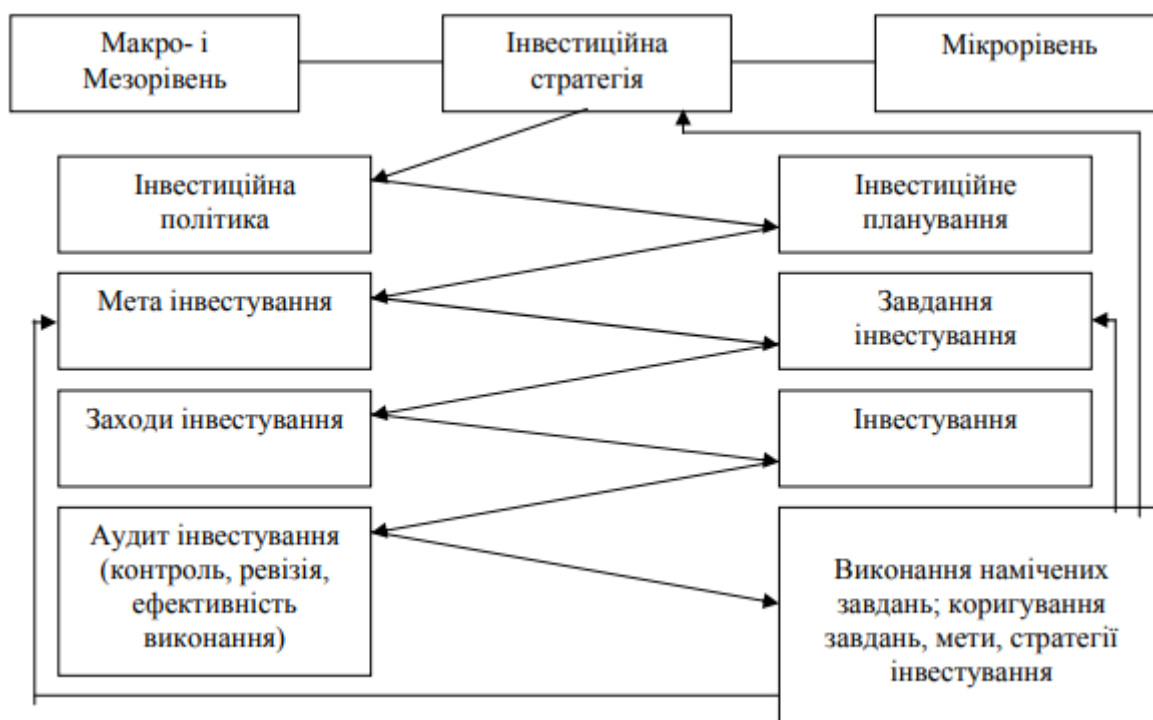

Рис. 1. Функціонування організаційно-економічного механізму інвестування в сільському господарстві

Світовий досвід показує, що сучасний інвестиційний комплекс повинен являти собою багатогалузеву, високотехнологічну й конкурентоспроможну систему, яка забезпечує зміцнення економічної незалежності та національної безпеки країни, гідний рівень життя народу й інтеграцію економіки у світовий ринок на рівноправних умовах. Теперішні середні і малі (фермерські) господарства, за умови обмеженості трудових і фінансових ресурсів, не в змозі обробляти великі площі землі та вирощувати великі стада худоби. Тому єдиний шлях для зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та його економічної ефективності – це інтенсифікація виробництва [3].

Отже, в умовах ринкової економіки інтенсифікацію агропромислового виробництва, підвищення конкурентоспроможності його продукції, найкраще здійснювати на інтенсивній основі, чому сприятиме інвестиційний процес як на підприємстві так і в країні в цілому.

Список використаних джерел

1. Буряк А.В. Інвестиційно-інноваційне прискорення розвитку аграрних підприємств [Текст]: Монографія / А.В. Буряк. - К.: Ін-т аграрної економіки, 2011. - 203 с.

2. Скрипник Г.О. (2018). Інновації в аграрному секторі економіки України.

Режим

доступу:

https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/25549/SP_18_49.pdf?sequence=1

2. Чорний Р.В. До питання залучення інвестиційних ресурсів в АПК України // Галицький економічний вісник.– 2009.– №2. – С. 177–180.

УДК 338.1:631.155.2

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Пастушенко А.В., магістр

Сова О.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Забезпечення світового продовольчого постачання – питання, про яке часто говорять як про «продовольчу безпеку» – одну із чотирьох проблем, що критично впливає як на світ загалом, так і на її бізнес зокрема. Продовольче забезпечення зростаючого світового населення є основним глобальним завданням. Це завдання полягає у збільшенні продуктивності сільського господарства і забезпеченні поставок продовольства, доступного для всіх.

За оцінюванням FAO (Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй), нині близько 900 млн. населення світу не доїдає. До 2050 року чисельність світового населення сягне позначки 9,1 млрд., або збільшиться приблизно на 2,3 млрд. При цьому зростання відбудеться переважно у країнах, що розвиваються, з прискореною урбанізацією, що сприятиме зростанню частки міського населення з 50% до 70% у 2050 році. Також очікується зростання доходів населення, а це означає, що більше грошей витратиться на продовольство. Нині, у зв'язку із зростаючим попитом на продовольство у світі, на Україну покладаються особливі сподівання і відповідальність за збільшення виробництва [3].

Одним з головних показників ефективності виробництва є валовий внутрішній продукт – величина, яка характеризує вартість вироблених в країні

товарів і послуг за певний проміжок часу, зазвичай за рік. Широко використовувати показник ВВП стали після Другої світової війни. У багатьох країнах ВВП приділяють велику увагу і вибудовують на його основі економічну політику.

Номінальний ВВП – це вартість усіх кінцевих товарів і послуг країни в поточних ринкових цінах. Номінальний ВВП залежить від зміни цін, а значить, використовувати його на практиці важко. Адже при високій інфляції зростання номінального ВВП може пояснюватися зростанням цін, а не зростанням виробництва товарів і послуг. Тому прийнято використовувати реальний ВВП, який полегшує порівняння стану економіки з іншими країнами.

Розглянемо динаміку реального ВВП України на рис. 1.

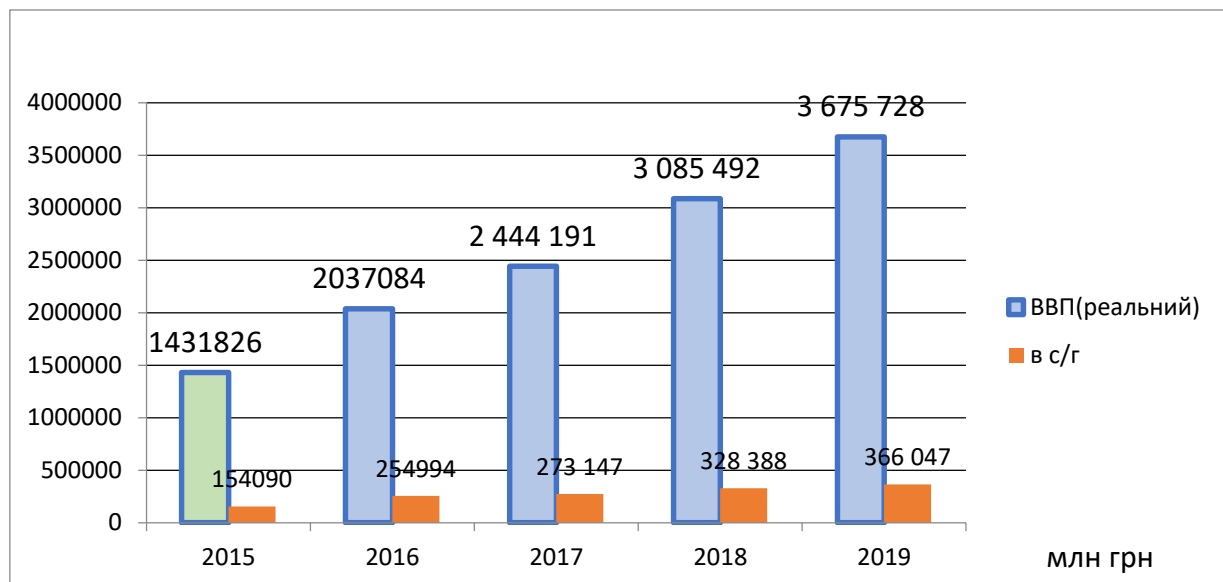

Рис. 1. Динаміка ВВП України, млн грн. [1]

За даними рис. 1 ми спостерігаємо зростання розміру ВВП України протягом 2015-2019 років. Щодо ВВП від сільськогосподарської діяльності, то він також аналогічно зростає, однак в структурі ВВП займає не таке вагоме місце, яке могло б.

Не менш важливим є і показник зайнятості населення, оскільки він показує внесок живої праці в процес виробництва, діяльність частини населення щодо створення суспільного продукту (національного доходу). Саме в цьому полягає її економічна сутність. Соціальна сутність зайнятості відображає потребу

людини в самовираженні, а також у задоволенні матеріальних і духовних потреб через дохід, який особа отримує за свою працю.

Зайнятість працездатного населення України протягом 2015-2019 років можемо спостерігати на рис. 2.

Проаналізувавши наведені дані, можемо прийти до висновку, що показник в 2019 році порівнюючи з 2015 роком значно зріс. Це є позитивним, оскільки, чим вищий цей показник, тим краще працює економіка і швидше розвивається країна.

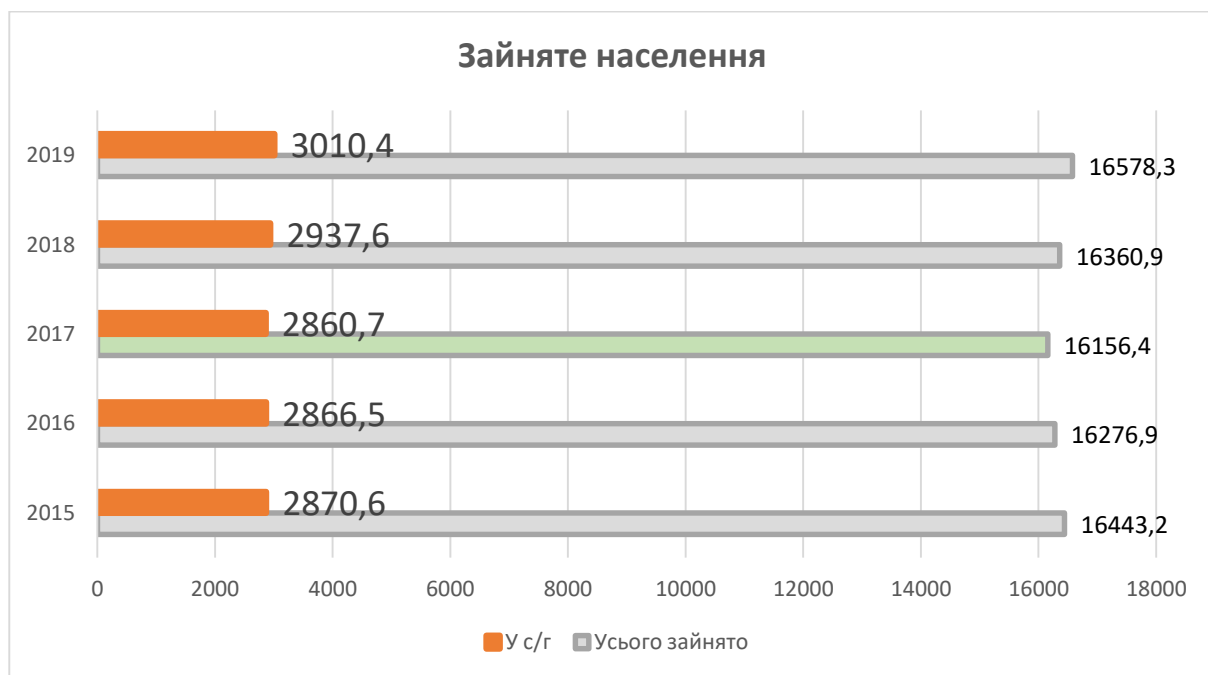

Рис. 2. Зайняте населення України працездатного віку, тис. осіб [1]

Щодо зайнятого населення, то це також достатньо невисока частка, як для аграрної країни. Динаміка зайнятого населення в аграрному секторі відповідає динаміці в цілому по зайнятому населенню. Однак ми спостерігаємо і переломний момент в 2017 році, коли цей показник знизився до 16156,4 тис. осіб. Це пояснюється кризовими явищами в економіці, які прогнозовано ми будемо спостерігати і в 2020 році.

Пріоритетними напрямками розвитку аграрного сектору є:

- впровадження перспективних агротехнологій, а отже підвищення продуктивності виробництва, зниження витрат на одиницю продукції, зміцнення її конкурентоспроможності;

- поліпшення якості землі та її використання за рахунок впровадження правильних сівозмін, збільшення маси добрив, насамперед органічних;
- боротьба зі шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур, що дає змогу зберегти понад 20% вирощеного врожаю;
- проведення комплексу заходів з охорони ґрунтів;
- інтенсифікація сільського господарства шляхом механізації та комп'ютеризації виробництва, хімізації, меліорації, інтенсивного розвитку біотехнології у рослинництві;
- формування високоосвічених професійних кадрів;
- скорочення втрат сільськогосподарської продукції при її збиранні, транспортуванні, зберіганні та переробці [4].

У сучасних умовах потрібна зміна акцентів у аграрній політиці. Необхідний курс на підвищення рівня безпечності продовольства, що здатен підвищити якість харчування споживачів і забезпечити приріст високо маржинального експорту. Також необхідно, щоб відбулося нарощення виробництва та експорту продукції з високою часткою доданої вартості, завдяки чому зменшується залежність українського АПК від волатильності сировинних ринків.

В Україні в 2020 році відбулися зміни в законодавстві щодо ринку землі, згідно з яким, з 1 липня 2021 року право власності на земельні ділянки с/г призначення площею до 100 гектарів можуть набувати виключно громадяни України. З 1 січня 2024 р. таку можливість отримають також юридичні особи, власниками яких є українці. Вони зможуть купувати до 10 000 гектарів землі. Дані зміни залучать інвесторів в аграрний сектор України [3].

Отже, в Україні є особливий аграрний потенціал, а саме її чорноземи, зручне географічне розташування щодо експортних ринків, розвинена інфраструктура. Все це є міцною і потужною основою для розвитку конкурентоздатного аграрного сектору, який би не лише робив внесок у розвиток економіки і збагачення населення України, але і допомагав розв'язанню проблем з продовольчою безпекою у світі.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Редька Р. Земельний Закон: до чого готуватися власникам земель сільськогосподарського призначення? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/analytcs/195206_zemelniy-zakon-do-chogo-gotuvatisya-vlasnikom-zemel-slskogospodarskogo-priznachennya
3. Черкаська В.В. Принципи та напрями державного регулювання розвитку аграрного сектору України. // Державне управління: удосконалення та розвиток. Державне управління: удосконалення та розвиток. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1100>
4. Шестаковська Т.Л. Методичний інструментарій та прикладні аспекти формування державної політики інноваційного розвитку аграрного сектору в Україні. // Державне управління: удосконалення та розвиток. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1502>

УДК 336

ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТА ЇЇ СТРУКТУРА

Пільчевська В.О., студентка

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансова система – це сукупність урегульованих фінансово-правовими нормами різних сфер фінансових відносин і фінансових установ, за допомогою яких формуються, розподіляються і використовуються централізовані й децентралізовані фонди грошових коштів.

Основними елементами фінансової системи є: загальнодержавні фінанси; місцеві фінанси; фінанси суб'єктів господарювання усіх форм власності; фінанси невиробничої сфери діяльності; фінанси населення; фінансовий ринок; фінансова інфраструктура.

Сутність фінансової системи можна характеризувати у двох аспектах:

- за внутрішньою будовою – як сукупність відокремлених, але взаємопов'язаних сфер і ланок фінансових відносин, які мають певні особливості

в мобілізації та використанні фінансових ресурсів, а також відповідний апарат управління та нормативно-правове забезпечення;

- за організаційною будовою – як сукупність фінансових органів та інститутів, які здійснюють управління грошовими потоками та фондами грошових коштів.

Внутрішня структура фінансової системи відображає об'єктивну сукупність фінансових відносин і є загальною для всіх держав. Вона складається зі сфер і ланок [1].

До сфер фінансових відносин включають:

1) фінанси суб'єктів господарювання; 2) фінанси домашніх господарств; 3) державні фінанси; 4) міжнародні фінанси; 5) фінансовий ринок; 6) страхування.

Усі сфери фінансової системи поділяються на окремі *ланки*, що мають тісні багатосторонні взаємозв'язки. Функціональне призначення ланок відображається в тому, що кожна із них вирішує свої завдання специфічними методами, має відповідні фонди грошових коштів та апарат управління.

Сфера державних фінансів, що характеризує фінансову діяльність держави, поділяється на такі ланки: бюджет держави, державний кредит, фонди цільового призначення, фінанси державного сектора.

Організаційна структура фінансової системи – сукупність фінансових органів та інститутів, яка характеризує систему управління фінансами. Необхідність розподілу і перерозподілу ВВП є об'єктивним явищем, форми і методи фінансових відносин відображають установлену у світовій практиці внутрішню структуру фінансової системи. Разом з тим рух грошових потоків здійснюється не сам по собі, а керується певними управлінськими структурами, юридичними і фізичними особами. Це суб'єктивна сторона побудови фінансової системи, яка, маючи певні закономірності, відображає умови конкретної країни.

В основі виділення органів управління фінансовою системою лежить її внутрішня структура. Загальне керівництво фінансовою діяльністю в будь-якій країні здійснюють органи державної влади і управління.

До організаційного складу фінансової системи України входять:

а) органи управління: Міністерство фінансів; Державна податкова адміністрація; Контрольно-ревізійна служба; Казначейство; Рахункова палата; Аудиторська палата; Комітет з нагляду за страховою діяльністю; Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку; Пенсійний фонд; Фонд соціального страхування; Державний інноваційний фонд; Фінансові інститути: Національний банк; комерційні банки; страхові компанії; небанківські кредитні установи (ломбард тощо); міжбанківська валютна біржа; фондові біржі; фінансові посередники на ринку цінних паперів [2]. Основним завданням органів управління фінансовою системою є забезпечення злагодженості у функціонуванні окремих сфер і ланок фінансових відносин. Це досягається чітким розмежуванням функцій і повноважень між фінансовими органами та інститутами.

Кожна сфера і ланка фінансової системи має відповідне призначення і специфічні ознаки. Фінанси суб'єктів господарювання є базовою сферою фінансової системи, до якої належать фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних установ і організацій, фінанси громадських організацій і доброчинних фондів. Саме тут утворюється найбільша частина внутрішнього валового продукту та національного доходу, яка є об'єктом розподілу і перерозподілу через фінансові відносини.

Список використаних джерел

1. Фінансова система та її складові.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1180091264435/finansi/finansova_sistema_skladovi
2. Організаційна структура управління фінансами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1258112242102/menedzhment/organizatsiyna_struktura_upravlinnya_finansami
3. Бюджетна система в економіці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21664/
4. Призначення і специфічні ознаки сфер та ланок фінансової системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/30260/>

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ*Пінчук А.С., студентка**Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент**Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Прямі податки – це податки, що стягуються державою безпосередньо з доходів або майна платника податків [2]. До основних видів прямих податків в Україні відносяться податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб, які дають можливість державі охопити оподаткуванням весь валовий дохід. Податковий кодекс регулює сплату податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток та визначає їх елементи.

Аналізуючи таблицю 1 ми спостерігаємо, що кількість надходжень прямих податків до Зведеного бюджету України з кожним роком зростає. Розмір надходжень даних податків, протягом 2017 – 2019 рр., збільшився на 22-24%.

Високе та нерівномірне податкове навантаження характеризує чинну систему прямого оподаткування, що ускладнює та уповільнює економічний розвиток України.

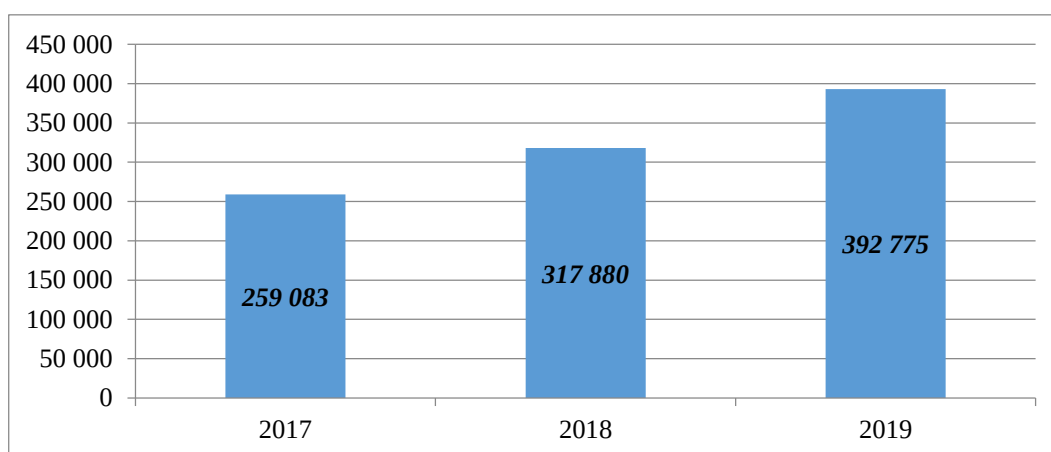

Рис. 1. Надходження прямих податків до Зведеного бюджету України за 2017-2019 рр., млн. грн.

Побудовано на основі [1; 3]

Відсутність виважених, спланованих і прогнозованих рішень в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності й ефективної податкової

політики негативно вплинуло на розвиток національної економіки та призвело до збільшення тіньового сектору, корупції та недостатнього рівня довіри з боку населення.

Таблиця 1

**Динаміка надходжень прямих податків до Зведеного бюджету
України за 2017-2019 рр.**

Період	Зміна надходжень	
	млн. грн.	%
2017-2018	+58 797	+22,69
2018-2019	+74 895	+23,56

Побудовано на основі [1; 3]

На даний час прямі податки є одним із основних факторів розвитку економічної системи держави, разом із цим вони проникають у всі сфери суспільного життя.

При реформуванні системи прямого оподаткування потрібно брати до уваги такі недоліки:

- фіскальну спрямованість податкової системи;
- нерівномірне податкове навантаження;
- високий податковий тиск на суб'єкти підприємницької діяльності;
- перевищення витрат на адміністрування окремих податків над доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння;
- пригнічення податковою системою економічного зростання та інвестиційної активності, стимулювання ухилення від сплати податків.

Дані недоліки призводять до проблем у системі оподаткування, наприклад ухилення підприємств від оподаткування, нерівномірне податкове навантаження, податкова заборгованість підприємств перед бюджетом та інші.

Для ефективності податкової реформи необхідно:

- знизити податкове навантаження на суб'єкти оподаткування за допомогою зменшення податкових ставок;

- покращити систему податкового контролю, яка запобігала б ухиленню платників від сплати податків;
- удосконалити систему податкового адміністрування, забезпечити її прозорість;
- стимулювати підвищення рівня податкової культури населення;
- створити умови для активізації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки, що розширить масштаби діяльності підприємств та доходи суб'єктів господарювання.

Система прямого оподаткування орієнтована переважно на фіскальне спрямування, що потребує змін на поєднання фіскальної, регулюючої та стимулюючої складових.

Необхідним є зменшення податкового навантаження при збільшенні масштабів виробництва, а надходження до бюджету збільшувалися за рахунок підвищення прибутку суб'єктів господарювання. Адже, якщо податкове навантаження не оптимізоване, то підприємства втрачають можливість до розширеного відтворення, нагромадження прибутку та ведення ефективної фінансово-економічної діяльності [4].

Отже, реформування системи прямого оподаткування без сумніву є необхідним, оскільки її недоліки значно стримують подальший розвиток підприємницької діяльності та України в цілому.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: Зміни до Закону України від 23.11.2018 // – № 2628–VIII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Правове регулювання стягнення прямих податків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studopedia.info/6-71813.html>
3. Ціна держави [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/#1>
4. Шмідт М. Т. Шляхи вдосконалення прямого оподаткування в Україні [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20130214_econ/1_shmidt.htm

ЗАГРОЗИ ТА ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Погорілий Я.В., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сільське господарство є однією із найважливіших галузей економіки України, ця сфера забезпечує третину загального обсягу валової доданої вартості в державі. Ефективне функціонування аграрного сектору забезпечує продовольчу безпеку України, розвиток зовнішньої та внутрішньої торгівлі, покращення рівня життя українського народу. Сільськогосподарські підприємства змушені функціонувати в умовах непередбачуваності та невизначеності. Насамперед це обумовлено нестабільністю інфраструктури аграрних ринків, диспаритетом цін, залежністю виробництва від природних умов, що робить його ризиковим. Також істотними характеристиками діяльності виробників продукції є обмеженість землі як основного фактору виробництва, сезонний характер виробництва. Все це обумовлює необхідність формування економічної безпеки сільськогосподарських підприємств.

Джерелами негативних впливів на економічну безпеку є дії окремих суб'єктів господарювання (органів державної влади, конкурентів, постачальників, посередників, фінансово-кредитних установ та ін.), збіг об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури на ринку цього підприємства, наукові відкриття та технологічні розробки, несприятливі кліматичні умови, форс-мажорні обставини тощо).

Тому зміцнення економічної безпеки підприємства також потребує розробки адекватного інструментарію впливу на вищезгадані зовнішні та внутрішні чинники. Чинники, що формують рівень економічної безпеки підприємства, різноманітні і у кожній галузі виробництва мають свою специфіку. Розглядаючи сільськогосподарське підприємство як самостійний господарюючий суб'єкт, насамперед слід відзначити, що його діяльність носить

ризиковий характер. Управлінські рішення з питань забезпечення та постійного підвищення результативності їх функціонування, що приймаються керівниками підприємств, завжди пов'язані з ризиком їх невиконання (або недовиконання).

У сільськогосподарських підприємствах ризик виникає на всіх стадіях господарського процесу: посів та догляд за культурами, збирання врожаю, транспортування, робота технічних засобів, залучення інвестицій, інфраструктура ринку, найм сезонних працівників та у багатьох інших випадках. Крім того, сільське господарство, на відміну від інших галузей національного господарства, має специфічну причину появи невизначеності – природні чинники, від яких залежать кінцеві результати господарювання. Тому для досягнення належного рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання необхідно враховувати весь спектр факторів, від яких залежить ефективність функціонування підприємства в умовах жорсткої конкуренції.

Усі чинники економічної безпеки за своїм походженням поділяються на зовнішні та внутрішні. Зовнішні чинники обумовлені впливом зовнішнього середовища, а їх дія може стати як загрозою, так і можливістю. Підприємству необхідно постійно відстежувати них та реагувати на них, оскільки чинити зворотного впливу воно не може.

До зовнішніх чинників належать зв'язки з контрагентами, господарське та податкове законодавство, кон'юнктура ринку, невизначеність зовнішнього середовища, державна підтримка сільськогосподарських підприємств та природно-кліматичні умови, державна підтримка сільськогосподарських підприємств, налагодження технологічного процесу, інвестиційна привабливість підприємства, економічна безпека сільськогосподарських підприємств, невизначеність зовнішнього середовища, господарське та податкове законодавство. Нині основними загрозами економічній безпеці підприємств вважаються внутрішні чинники, які підпадають під контроль підприємства. До них належать обсяг фінансових ресурсів, наявність кваліфікованого персоналу, матеріально-технічне забезпечення, налагодження технологічного процесу, якість та структура природних ресурсів, інформаційно-аналітичне забезпечення,

робота з винахідництва та раціоналізаторства, організація системи управління та контролю, соціальний захист працівників, інвестиційний клімат на підприємстві, рівень екологізації сільськогосподарського виробництва та інтегрованість підприємства у виробничі та ринкові відносини. Фактори економічної безпеки можуть мати як негативний, так і позитивний вплив на діяльність підприємства. Чинники негативної дії є джерелом загроз, під якими розуміють сукупність умов і факторів, а також збіг обставин, що значно збільшують ризики життєдіяльності суб'єкта. Загрози обмежують або унеможливають реалізацію економічних інтересів, перешкоджають досягненню цілей підприємства, порушують його стійкий розвиток, призводять до припинення господарської діяльності.

Сьогодні аграрний сектор України характеризується масштабністю кризових явищ, йому притаманні висока ризиковість та інвестиційна непривабливість. Передумовою стійкого розвитку сільськогосподарського підприємства є формування ним власної системи економічної безпеки. Під економічною безпекою сільськогосподарських підприємств розуміється такий стан підприємств, який характеризується стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз, здатністю забезпечити реалізацію власних економічних інтересів, ефективно функціонувати та розвиватися в умовах конкуренції та господарського ризику.

Список використаних джерел

1. Гарасим П. Вплив аграрної реформи на формування інформаційного забезпечення системи управління підприємством / П. Гарасим // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7 (1). – С. 341 – 349.
2. Ільїн В. Формування стратегії управління конкурентоспроможності аграрних підприємств України в умовах глобалізації / В. Ільїн // Часопис економічних реформ. – 2013. – № 4. – С. 99 – 105.

РЕЄСТРАЦІЯ АКЦИЗНИХ СКЛАДІВ У РАЗІ ЗБЕРІГАННЯ ПАЛЬНОГО ПОНАД ВСТАНОВЛЕНІ ОБСЯГИ

Полякова Т.В., студентка

Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Більшість розроблених останнім часом пропозицій у частині реформування акцизного оподаткування реалізації пального в Україні обґрунтовується необхідністю державного контролю, оскільки український ринок нафтопродуктів характеризується значними обсягами пального невідомого походження та низької якості, з якого не сплачуються належним чином як акцизний податок, так і інші податки. З метою покращення адміністрування акцизного податку з пального та унеможливлення випадків реалізації необлікованих обсягів пального, з яких не сплачений акцизний податок, в Україні з 01.03.2016 р. запроваджено систему електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП), яка забезпечувала автоматичний облік за платниками податку за кожним кодом товарної підкатегорії згідно з УКТ ЗЕД обсягів пального, з яких сплачено акцизний податок.

Відповідно до положень Податкового Кодексу України (далі – ПКУ) розпорядники акцизних складів повинні зареєструватися платником акцизного податку, а також зареєструвати усі акцизні склади у системі електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового.

При цьому, відповідно до ст. 14 ПКУ не вважаються акцизним складом, зокрема приміщення або територія, на кожній з яких загальна місткість розташованих ємностей для навантаження-розвантаження та зберігання пального не перевищує 200 кубічних метрів, а суб'єкт господарювання (крім платника єдиного податку четвертої групи) – власник або користувач такого приміщення або території отримує протягом календарного року пальне в обсягах, що не перевищують 1000 кубічних метрів (без урахування обсягу пального, отриманого через паливо роздавальні колонки в місцях роздрібної

торгівлі паливом, на які отримано відповідні ліцензії), та використовує паливо виключно для потреб власного споживання чи промислової переробки і не здійснює операцій з реалізації та зберігання пального іншим особам.

Проте для суб'єктів господарювання, які є платниками єдиного податку четвертої групи, вищезазначені обмеження не діють. Такі суб'єкти господарювання можуть зберігати паливо без необхідності реєстрації платником акцизного податку та акцизних складів без обмеження загальної місткості ємностей, проте за умов, якщо такий платник протягом календарного року отримує паливо в обсягах, що не перевищують 10000 м³ (без урахування обсягу пального, отриманого через паливороздавальні колонки в місцях роздрібної торгівлі паливом, на які отримано відповідні ліцензії), та використовує паливо виключно для потреб власного споживання і не здійснює операцій з реалізації та зберігання пального іншим особам.

Незважаючи на те, чи є суб'єкт господарювання платником акцизного податку з реалізації пального та розпорядником акцизного складу, у разі якщо він здійснює зберігання пального, такий суб'єкт має отримати ліцензію на право зберігання пального. Проте, суб'єкти господарювання має право зберігати паливо без отримання ліцензії на право зберігання пального в місцях виробництва пального або місцях оптової торгівлі паливом чи місцях роздрібної торгівлі паливом, на які отримані відповідні ліцензії.

Крім цього, ліцензія на право зберігання пального не отримується:

- на місця зберігання пального, що використовуються підприємствами, установами та організаціями, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевого бюджету;
- підприємствами, установами та організаціями системи державного резерву;
- суб'єктами господарювання для зберігання пального, яке споживається для власних виробничо-технологічних потреб виключно на нафто- та газовидобувних майданчиках, бурових платформах і яке не реалізується через місця роздрібної торгівлі.

Отже, запроваджена система електронного адміністрування та реалізації пального, забезпечить повний облік операцій з реалізації пального та призведе до унеможливлення ухилення суб'єктами господарювання, які реалізують пальне, від сплати акцизного податку.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Інструкції про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України: Наказ Міністерства палива та енергетики, Міністерства економіки України, Міністерства транспорту та зв'язку України, Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 20.05.2008 р. № 281/171/578/155 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0805-08#Text>

2. Податковий кодекс України: Кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> 3. Снісар О.О. Поняття паливно-мастильних матеріалів: обліковий аспект / О.О. Снісар – Житомир: ЖДТУ, 2012. – С. 191–192.

УДК 338.434

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пучка Ю.І., студентка

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Перехід до ринкового механізму господарювання обумовив суттєві кількісні та якісні зміни в структурі ресурсного забезпечення вітчизняного сільського господарства. Формування нових економічних умов носило несприятливий і навіть агресивний характер по відношенню до підприємств галузі. Створення і розвиток нових економічних механізмів та інститутів здійснювалося одночасно з демонтажем елементів централізованої економіки. Проведені зміни мали поспішний характер і не враховували існуючі можливості. При цьому не створювалися необхідні умови, які б амортизували та

компенсували негативні наслідки здійснюваних системних трансформацій. Пріоритет віддавався емпіричним підходам, а наукова аргументація сценарію і наслідків майбутніх змін, не завжди приймалися до уваги [1].

Найбільш відчутні втрати понесла фінансова сфера аграрного виробництва. Виходячи з оцінки нинішнього виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств за різними розрахунками щорічний дефіцит оборотних коштів для забезпечення нормального виробничого процесу в рослинництві становить 45-60 млрд грн, а в тваринництві 40-45 млрд грн.

За прогнозами на найближчі 5 років(починаючи з 2019 року) обсяги інвестиційної діяльності в сільському господарстві повинні перевищити 51 млрд грн [2].

В силу технологічної специфіки, тривалості виробничого циклу та використання біологічних активів сільське господарство не може здійснювати різку виробничу розбудову. Тому в порівнянні з іншими галузями економіки вона має більш низький адаптаційний потенціал до змін у зовнішньому економічному оточенні. В силу цього існує необхідність постійного державного захисту, а також більш "м'яких" умов та тривалого адаптаційного періоду. Проте нині такі умови ще не створені. У результаті в структурі вартості сільськогосподарської продукції різко підвищилася питома вага матеріальних ресурсів промислового виробництва. Природно, скорочувалася частка елементів, що формують додану вартість сільського господарства. Практичним наслідком цього стала втрата власних фінансових ресурсів та хронічне істотне відставання рівня оплати праці від середнього по національній економіці.

Такий характер взаємовідносин аграрних підприємств із постачальниками товарно-матеріальних ресурсів вимагає адекватного антимонопольного законодавства та державного регулювання цін підприємств природних монополій. Вони необхідні ще й через те, що потужним каналом прихованого вилучення фінансових ресурсів підприємств галузі є трансакційні витрати, пов'язані з товарообмінними операціями. По окремих видах продукції сільськогосподарські товаровиробники отримують лише половину її ринкової

вартості. Внаслідок цього відбувається постійне зниження частки сільського господарства в кінцевій роздрібній ціні продуктів харчування та іншої продукції на основі сільськогосподарської сировини. В умовах зниження платоспроможного попиту населення на продовольчі товари відбувалося скорочення і похідного попиту. Підприємства переробної промисловості і посередники компенсують пов'язані з цим втрати їх доходів за рахунок зниження закупівельної ціни на сільськогосподарську продукцію. Тому сільськогосподарські підприємства є дуже вразливими до фінансового та іншого тиску як постачальників матеріально-технічних засобів, так і оптових покупців їхньої продукції. Вирішенню проблеми має сприяти окремий закон, з встановленням більш жорстких критеріїв і форм підтвердження монопольних дій щодо сільгосптоваровиробників, а також адекватної економічної відповідальності.

Знадобилося десять років економічних реформ для усвідомлення необхідності більш активної позиції держави у сфері фінансового забезпечення аграрного сектора економіки. З 2020 року суттєво збільшилися обсяги його бюджетної підтримки. Це дозволило подолати рубіж консолідованої беззбитковості сільськогосподарського виробництва. Однак бюджетне фінансування сільського господарства стало всього лише компенсатором збитків, але не платформою для економічного зростання

Зрозуміло, що в таких умовах існує гостра необхідність у залученні зовнішніх джерел. Серед них найбільш потужними акумуляторами фінансових ресурсів є державний та місцеві бюджети і комерційні банки. Розрахунки показують, що частка першого з них у загальних обсягах джерел формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств коливається в межах 9-11%, а другого – 12-15%. Тобто, фінансово-кредитна система України забезпечує не більше 25% поточних потреб вітчизняного виробництва. При цьому слід врахувати, що левову частку і бюджетного фінансування, і кредитів банків використовують лише 12-15% підприємств галузі.

Практика взаємин українських аграріїв з національною банківською системою жорстко детермінована до вартості кредитних ресурсів. У перші роки ринкових трансформацій спостерігалось стрімке зростання їх вартості. Тому частка цього джерела в перше десятиліття економічних реформ не перевищувала 2% загального обсягу фінансування. З 2019 р. в цій сфері відбулися зміни завдяки реалізації державної цільової програми компенсації підприємствам АПК частини вартості процентних ставок. На потреби агросектору депутати на 2020 рік: віддали 4 млрд грн за 5 програмами [3].

Нині немає об'єктивних підстав для прогнозування істотного росту банківського кредитування аграрного сектора вітчизняної економіки. Для цього існують певні причини. В першу чергу, слід вказати на низький фінансово-інвестиційний потенціал позичальників – підприємств аграрного сектора. Майже 70% сільськогосподарських підприємств мають виручку від реалізації продукції та послуг. При цьому рентабельність сільськогосподарського виробництва для даної групи підприємств коливається до 9,6% [4]. Такі результати фінансово-виробничої діяльності не гарантують повернення вкладених у виробництво фінансових ресурсів, а рівень рентабельності неспівставний з вартістю кредитних ресурсів. Крім того, ці підприємства не мають об'єктивних передумов для раціонального використання збільшення обсягів фінансування. В цьому контексті актуальним є питання концентрації аграрного виробництва, а перешкодою в цьому напрямку виступає шерега не лише фінансових, а й загальноекономічних чинників

Розвиток аграрного виробництва вимагає постійної і цілеспрямованої діяльності державних органів і недержавних інститутів, яка включає систему різних форм і методів стимулювання та регулювання, спрямованих на створення сприятливих економічних умов діяльності його суб'єктів.

Державна підтримка агробізнесу в Україні здійснюється в рамках державних цільових програм, державних цільових фондів, Українського фонду підтримки підприємництва, Українського державного фонду підтримки

селянських (фермерських) господарств, Державного інноваційного фонду, надання податкових пільг.

Таким чином, існуюча система фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва не в повному обсязі забезпечує вирішення актуальних питань не лише перспективного економічного розвитку, а й поточного характеру. Все це свідчить про необхідність її трансформації. Домінантними напрямками в цьому плані є активізації державної аграрної політики та її фінансової складової, розвиток і вдосконалення системи управління фінансами підприємств та галузі в цілому, формування і розвиток спеціалізованої фінансової інфраструктури, орієнтованої на обслуговування підприємств галузі.

Список використаних джерел

1. Стецюк Ю.П. Передумови розвитку банківського інвестиційного кредитування аграрних проектів / Ю.П. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Фінанси і кредит", 2010.
2. <https://infoindustria.com.ua/investicziï-v-apk-ukraïni-v-2020-roczizmenshatsya-na-5>
3. <https://agropolit.com/spetsproekty/724-byudjet-2020--yaki-zmini-ochikuyut-apk-ta-programi-derjpidtrimki>
4. <http://magazine.faaf.org.ua/problemi-finansovogo-zabezpechennya-silskogospodarskih-pidpriemstv.html>

УДК 330.341

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Редзюк А.В., студент

Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Активізація інноваційної діяльності підприємства можлива тільки на основі розвиненої системи фінансування. Система фінансування інноваційної діяльності в Україні потребує зміни ситуації щодо вибору стратегії інноваційного розвитку економіки. Пріоритетним нині є завдання окреслення

можливостей більш повного та ефективного використання джерел фінансування інновацій для забезпечення зростання прибутковості [1].

Основними принципами побудови ефективної системи фінансування інновацій є: чітка цільова орієнтація фінансової системи, її зв'язок із завданням швидкого впровадження новітніх науково-технічних досягнень; логічність, обґрунтованість та юридична захищеність використаних прийомів і механізмів; множинність джерел фінансування; широта і комплексність системи; адаптивність і гнучкість [3].

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про інноваційну діяльність», джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є [2]: кошти державного бюджету; кошти місцевих бюджетів; власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності; кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб; інші джерела, не заборонені законодавством.

За ступенем участі у грошовому забезпеченні структур, що проводять НДДКР, можна виділити такі види фінансування інноваційної діяльності [4]: державне фінансування інноваційних проектів, кредитування, інвестування, самофінансування.

Самофінансування інвестиційного та інноваційного розвитку підприємства є специфічним явищем, притаманним країнам зі слабкими або «напівзакритими» економіками. Згідно з класифікацією американських економістів, самофінансування є найпростішою формою фінансування.

За недосконалості механізмів зовнішнього фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності у більшості компаній внутрішні джерела інвестицій та механізм самофінансування виступають провідними ланками системи інвестиційного забезпечення розвитку на мікрорівні. Резервом інноваційного розвитку є також фінансування через нетрадиційні (альтернативні) інструменти: венчурні фонди, бізнесінкубатори, бізнес-ангели, краудфандінг табл.1.

Оскільки інноваційна діяльність характеризується досить високим ступенем невизначеності й ризику, важливо використовувати різноманітні

джерела фінансування для досягнення їхньої гнучкості та адаптивності до вимог ринку. Кожне з них має свої переваги і недоліки, тому прийняття рішень щодо їх вибору повинно ретельно обґрунтовуватися [4].

Таблиця 1

Оцінка нетрадиційних джерел фінансування підприємств

Спосіб інвестування	Обмеження	Переваги	Недоліки
венчурні фонди	Відбір проектів за бізнес-планами	Найбільш ризикове інвестування	Втрата контролю за проектом
бізнесінкубатори	Наставники малого та середнього бізнесу	Інвестування інтелектуального капіталу	Не допомагають шукати інвестора
бізнес-ангели	Необхідно повертати вкладення або частки в капіталі (блокуючий пакет)	Оптимізація бізнес-моделі, позиціонування на ринку зараз і перспектива зростання	Незначний внесок капіталу
краудфандінг	Широка взаємодія на спеціалізованих платформах	Безповоротні і безкоштовні інвестиції	В разі недобору коштів проект їх не отримує

Підприємствам слід виважено ставитися до вибору інвестора, оскільки від цього залежить не лише можливість реалізації інноваційного проекту з бажаними результатами, а й перспективи розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Горяча О.Л. Сучасний аналіз інноваційної сфери України та шляхи її активізації / О.Л. Горяча, І.А. Сільченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2015. – № 3. – С. 21–22.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 16.10.2012 № 5460-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40>.
3. Пальчевич Г.Т. Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності та механізми їх залучення / Г.Т. Пальчевич // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – № 18. – Ч. I. – С. 23–26.
4. Ризики та перспективи розвитку України у період посткризового відновлення: [монографія] / А.І. Даниленко, В.В. Зимовець, В.І. Сиденко [та ін.]; за ред. А.І. Даниленка. – К. : Ін-т екон. та прогнозування НАН України, 2012. – 348 с.

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Савіцька О.О., студент

Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ефективність здійснення лізингових операцій залежить від дієвості фінансово-кредитного механізму їх забезпечення, а саме: правильності обрання відповідного методу, інструментів, врахування важелів, оперативного та виваженого управління, орієнтованого на досягнення основної мети фінансової стратегії лізингового бізнесу – забезпечення нарощування фінансового потенціалу суб'єктів лізингових відносин.

Метою фінансово-кредитного механізму забезпечення лізингових операцій вважається формування достатнього фінансового потенціалу і забезпечення умов для досягнення очікуваних вигод всіма учасниками лізингового процесу.

Постановка такої мети дає змогу досягти максимальний очікуваний ефект від лізингової операції для: лізингодавця – отримати прибуток за надане в лізинг майно у вигляді лізингових платежів; лізингоодержувача – отримати в користування майно на найвигідніших умовах; продавця (постачальника) – отримати прибуток від реалізації продукції та розширити ринки збуту.

Наступним етапом побудови фінансово-кредитного механізму забезпечення лізингових операцій є окреслення цілей і завдань. Як відомо, здійснення лізингових операцій відбувається поетапно, тож на кожному з них повинні формуватися специфічні цілі та завдання. У своїй роботі Гаврилюк В.М. [1] пропонує виокремлювати чотири основні цілі та сукупність завдань, які необхідно виконати для реалізації цих цілей (рис. 1).

Важливим елементом фінансово-кредитного механізму забезпечення лізингових операцій є його забезпечення, зокрема: фінансове, інформаційне, інституційне, техніко-технологічне, організаційне та нормативно-правове.

Рис. 1. Цілі і завдання механізму здійснення лізингової операції

Фінансове забезпечення - реалізована на відповідних нормативно-правових нормах і методах господарювання сукупність фінансових ресурсів, фінансових методів та взаємозв'язків між учасниками лізингових операцій, в процесі яких формуються конкретні майнові відносини. [2]

Інформаційне забезпечення - комплекс джерел інформації, способів її обробки, аналізу та зберігання, що сприяє прийняттю управлінських рішень на всіх етапах здійснення лізингових операцій.

Техніко-технологічне забезпечення – це інноваційні обладнання, технології і програми, які формують інноваційне підґрунтя для реалізації лізингових операцій. [2]

Інституційне забезпечення – це нові або реорганізовані існуючі лізингові структури (інституцій), а також комплекс заходів щодо кадрової підготовки фахівців у сфері лізингу.

Організаційне забезпечення – встановлення функціональних обов'язків суб'єктів лізингових операцій, що сприятиме ефективнішому процесу їх здійснення на кожному з етапів [2].

Отже, ефективність надання лізингових операцій залежить від ефективності дії фінансово-кредитного механізму забезпечення лізингових операцій.

Список використаних джерел

1. Havryliuk, V.M. (2015). Osoblyvosti mekhanizmu lizynhovykh operatsii [Features of the leasing operations]. Scientific Journal «ScienceRise». - Economic Sciences, 6/3(11), 9-14. [in Ukrainian].
2. Левченко О.А. Фінансово-кредитний механізм забезпечення лізингових операцій / О.А. Левченко // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2017. Випуск 3 (125). С. 41–46.

УК 336.14:332

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Скіданова Д.О., студентка

Сова О.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Бюджет виступає головним інструментом впливу держави на політичні, економічні та соціальні процеси в умовах економічної кризи. Метою виконання будь-якого бюджету є забезпечення надходження доходів і фінансування видатків у межах затверджених у Бюджетному кодексі України чітко встановлених повноважень усіх органів влади, що займаються питаннями виконання державного та місцевих бюджетів. Нині одним із пріоритетних постає питання раціонального функціонування такої системи виконання місцевих бюджетів, яка забезпечила б обґрунтоване та доцільне використання фінансових ресурсів територій.

Досвід казначейського обслуговування місцевих бюджетів показав, що ця форма виконання бюджетів підвищує фінансову дисципліну, сприяє забезпеченню контролю за дотриманням норм Бюджетного кодексу [1].

Міністерством фінансів розроблено та впроваджено в дослідну експлуатацію комп'ютерну програму «Інформаційно-аналітична система управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів «LOGICA» (далі – ІАС «LOGICA»), яка є інструментом для здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо місцевих бюджетів [2].

Основна мета розробки ІАС «LOGICA» – це підвищення рівня автоматизації процесів у сфері управління державними фінансами на місцевому рівні через впровадження новітніх інформаційних технологій у процесі створення бюджетних документів, обробки даних, що містяться в них та покращення обміну інформацією з Міністерством.

Система спрямована на формування механізму інформаційної взаємодії про показники місцевих бюджетів, що містяться у відповідних бюджетних документах та формах звітності, між суб'єктами інформаційного обміну з метою забезпечення реалізації їх повноважень.

За допомогою інтеграції з ІАС «LOGICA» через відкритий програмний API-інтерфейс місцеві фінансові органи та інші учасники бюджетного процесу зможуть:

- автоматизувати процес складання прогнозу місцевого бюджету, проекту рішення про місцевий бюджет, бюджетних документів, пов'язаних з виконанням місцевого бюджету та управлінням коштами місцевого бюджету;

- створити довідник мережі учасників бюджетного процесу та впровадити електронний обмін інформацією між ними, що зменшить паперовий обіг бюджетних документів;

- володіти та обмінюватися інформацією про бюджетні показники в електронному вигляді, що підвищить функціональні можливості персоналу здійснювати швидкий та якісний аналіз отриманої інформації, створювати сучасну візуалізацію даних за допомогою дашбордів;

- структурувати бюджетні процедури завдяки впровадженню бюджетного календаря та контролювати усі етапи бюджетного процесу, що посилить фінансово-бюджетну дисципліну серед учасників бюджетного процесу;
- здійснювати заходи з моніторингу, аналізу та контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів;
- оперативно отримувати інформацію Державної казначейської служби України про виконання місцевого бюджету; аналізувати та прогнозувати стан ліквідності місцевого бюджету на відповідну дату;
- забезпечити публікацію інформації про бюджет у формі відкритих даних тощо.

Задля виходу України з тривалої фінансової, політичної та економічної кризи та посилення впливу бюджету на процес формування ринкових відносин потрібен налагоджений та чіткий розподіл повноважень та обов'язків органів влади. Вкрай важливо, щоб органи бюджетного процесу стабілізували фінансову політику держави, адже нескінченні політичні протиріччя призводять до дефіциту зведеного бюджету. Функціонування ІАС «LOGICA» в умовах виходу України з кризи дає можливість зробити процес виконання бюджету ефективнішим, на підставі чітко визначених обсягів реальних потреб найраціональніше проводити використання бюджетних ресурсів та ресурсів державних цільових фондів, забезпечуючи прозорість їх руху.

Список використаних джерел

1. Ковалевич Д.А. Модернізація обліку та звітності в системі казначейства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2019/v1/15.pdf>
2. Міністерство фінансів впровадило в дослідну експлуатацію ІАС «LOGICA». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/ministerstvo_finansiv_vprovadilo_v_doslidnu_ekspluatatsiiu_iac_logica-2412
3. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#n18>

4. Скоропад І.С., Макалюк І.В. Шляхи вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за видатками. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. № 21(3). С. 257-263.

УДК658.15

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Сукач І.П., магістр

*Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства є основою стійкого зростання та фінансової стабільності економіки країни. Економіка України, що знаходиться в процесі активної інтеграції у світову економічну систему, стає все більш залежною від зовнішніх ризиків та загроз. Відсутність грамотного управління фінансовими ресурсами збільшує рівень підприємницьких ризиків, погіршує фінансовий стан суб'єктів господарювання, зменшує можливості залучення капіталу.

Успішну діяльність підприємства часто пов'язують з ефективним управлінням фінансовими ресурсами. Дане управління може бути спрямоване на досягнення таких цілей : створення конкурентоспроможної бази підприємства; лідерство серед конкурентних фірм; уникнення банкрутства; зростання обсягів виробництва та реалізації; збільшення прибутку; збільшення ринкової вартості фірми [2]. Вибір підприємством тієї чи іншої цілі залежить від галузі в якій працює, а також від становища на ринку.

Фінансові ресурси значною мірою характеризують фінансовий потенціал, а саме можливості підприємства у здійсненні витрат з метою отримання доходу. Фінансові ресурси в комплексі з трудовими та матеріальними становлять важливий склад ресурсної забезпеченості підприємств. Не всі фінансові ресурси підприємства відображаються у бухгалтерському балансі: в ньому зазначається тільки нерозподілена частина прибутку, тоді як реальним ресурсом є загальна

величина чистого прибутку. Саме тому суму дивідендів виплати потрібно відображати як вкладення фінансових ресурсів.

Також можна зазначити, що управління фінансовими ресурсами поділено на три основні напрями [3]: загальний аналіз і планування майнового і фінансового стану підприємства, у межах якого здійснюється загальна оцінка активів підприємства і джерел їх фінансування; забезпечення підприємства фінансовими ресурсами в достатній кількості, тобто здійснюється управління джерелами формування фінансових ресурсів підприємства; оптимальний розподіл і використання фінансових ресурсів, що здійснюється у межах політики управління капіталом, управління активами та інвестиційної політики підприємства.

Система управління фінансовими ресурсами складається з таких основних етапів: визначення проблеми; звернення до досвіду менеджерів з приводу управління фінансовими ресурсами; визначення альтернативних рішень; прийняття управлінського рішення; його реалізація; оцінка результатів реалізації рішень [2].

Управління фінансовими ресурсами є циклічним процесом і тому потребує постійного вдосконалення для покращення результатів.

На першому етапі системи управління фінансовими ресурсами менеджерами підприємства визначаються проблеми та нереалізовані можливості, які здійснюються на основі оцінки попередніх рішень.

На другому етапі менеджери аналізують виникнення подібних проблем та використовують здобутий досвід в теперішніх можливостях.

На третьому етапі головним є дослідження та розгляд різних можливих варіантів, вибір одного який забезпечить максимальний ефект.

Четвертий та п'ятий етапи щільно між собою взаємодіють. На 4-у етапі менеджер повинен проаналізувати можливі наслідки альтернативних рішень, варіантів та обрати такий, який найбільше відповідає цілям підприємства.

На п'ятому етапі здійснюється реалізація прийнятих рішень. Найкращим механізмом якого є ретельне планування дій, навчання персоналу.

На шостому етапі здійснюється оцінка результатів реалізації рішення. Цей процес передбачає опитування працівників, процес перевірок, контроль за виконанням поставлених завдань, оцінка задоволення співробітників, покупців, постачальників. Оцінка результатів реалізації рішення є безперервним процесом.

Удосконалення системи управління фінансовими ресурсами є одним із ключових чинників підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності, від нього залежить стабільне функціонування, динамічний розвиток, позиція підприємства на ринку тощо. Для того щоб бути конкурентоспроможним на ринку, потрібно ефективно управляти фінансовими ресурсами. Це обумовлює необхідність їх подальшого наукового дослідження та визначення основних методів управління фінансовими ресурсами підприємства.

Список використаних джерел

1. Бедринець М.Д. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
3. Опачинський Д. Методи визначення приросту фінансових ресурсів підприємства, напрямів та ефективності їх використання. Економіст. – 2006. – № 6. – С.25-31
2. Ткаченко П.І. Управління фінансовими ресурсами підприємств: управління ефективністю формування та використання [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2013/12.pdf

УДК 347.73

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ І СФЕРА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У ФІНАНСОВО - ГОСПОДАРЬКОМУ ОБОРОТІ ПІДПРИЄМСТВА

Терещенко А.Ю., студент

*Євєнко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Функціонування сучасної економіки будь-якої країни неможливо уявити без ефективної банківської системи. Банки різних рівнів проникають у сферу

виробництва та активно впливають на економічні та соціальні процеси, тому з ними стикаються усі члени суспільства. Сьогодні для утримання позицій на ринку банкам необхідно розширяти спектр пропонованих послуг як фізичним так і корпоративним клієнтам. Організація грошових розрахунків з використанням безготівкових грошей є більш переважливою, на відміну від розрахунків із застосуванням готівкових, грошей, оскільки в першому випадку досягається значна економія.

Відповідно до ст.341 Господарського Кодексу України при безготівкових розрахунках всі платежі провадяться через установи банків шляхом перерахування належних сум з рахунку платника на рахунок отримувача або шляхом заліку взаємних зобов'язань та грошових претензій.

Широке застосування різних форм безготівкових розрахунків (платіжних доручень, чеків, банківських платіжних карток) дає змогу скоротити готівковий обіг в Україні, надійніше захиститися від можливих зловживань юридичних та фізичних осіб у галузі оподаткування, а отже, збільшити надходження до бюджету.

За ринкових умов економіки кожне підприємство для здійснення безготівкових розрахунків з іншими суб'єктами господарювання, а також для зберігання власних коштів відкриваю поточні рахунки в банках. Відкриті рахунки в банках для підприємств є необхідною складовою безперервної виробничої та фінансової діяльності підприємств. Сучасні умови існування підприємств, а також процеси, що протікають в економіці України ще раз підтверджують важливість і необхідність грошових коштів для здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Від організації безготівкових розрахунків у господарському обороті залежить ефективність функціонування кожного суб'єкта підприємницької діяльності і економіки в цілому.

При здійсненні безготівкових розрахунків можуть застосовуватися акредитивна, інкасова, вексельна форми розрахунків, а також розрахунки можуть проводитись розрахунковими чеками, банківськими платіжними

картками, причому клієнти банків самостійно обирають платіжні інструменти (платіжне доручення, платіжна вимога, акредитив).

При здійсненні розрахункових операцій підприємства можуть використовувати розрахункові документи (табл. 1).

Таблиця 1

Види розрахункових документів при здійсненні безготівкових операцій

Форма документа	Зміст документа
<i>Платіжне доручення</i>	Розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку вказаної суми коштів і її перерахування на рахунок одержувача
<i>Платіжне вимога-доручення</i>	Розрахунковий документ, що містить вимогу одержувача безпосередньо до платника сплатити суму коштів та доручення платника банку, що його обслуговує, здійснити переказ визначеної платником суми коштів зі свого рахунку на рахунок одержувача. Складається з двох частин: - верхньої – вимоги одержувача безпосередньо до платника про сплату певної суми коштів; - нижньої – доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку визначеної ним суми коштів і перерахування її на рахунок одержувача
<i>Розрахунковий чек</i>	Документ який містить розпорядження власника рахунку установи банку-емітента, яка веде його рахунок, сплатити чековласникові вказану в чеку суму коштів
<i>Акредитив</i>	При цій формі банк за дорученням свого клієнта зобов'язаний: - виконати платіж третій особі (бенефіціару) за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги; -надати повноваження іншому банку здійснити цей платіж
<i>Інкасо</i>	Полягає в здобутті банком грошей по різних документах від імені своїх клієнтів і зарахуванні їх в установленому порядку на рахунок одержувача засобів.
<i>Меморіальний ордер</i>	Розрахунковий документ, який складають за ініціативою банку для оформлення операцій щодо списання коштів з рахунку платника та внутрішньобанківських операцій. Використовується при здійсненні розрахунків банками
<i>Платіжна вимога</i>	Розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або (за договірною списання) одержувача до обслуговуючого платника банку здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок одержувача. Платіжну вимогу застосовують у випадках, коли ініціатором переказу виступає стягувач.

Форми безготівкових грошових коштів мають свої переваги та недоліки. Розрахунки платіжними дорученнями, достатньо прості, зручні та забезпечують швидке здійснення платежу. Основний їх недолік полягає в тому, що вони не гарантують платіж постачальнику. Для подолання даного недоліку в банківській

практиці використовуються розрахунки акцептованими банком платіжними дорученнями.

Значну роль у практиці передачі боргів відіграють векселі у випадку простроченої кредиторської заборгованості, погашенні остаточної частини заборгованості за розрахунками під час заліку взаємозаборгованості. Ця форма безготівкових розрахунків може забезпечити значно доцільнішу систему боротьби з заборгованістю. Також вексель застосовується в міжнародних кредитних відносинах, тому потрібно налагодити механізм функціонування вексельного обігу, основою якого є сучасні міжнародні вексельні права.

Список використаних джерел

1. Закон України „Про банки і банківську діяльність” від 7 грудня 2000 року N 2121-III // Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України станом від 24 липня 2009 року N 1617-VI .
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Національного Банку України від 21.01.2004 №22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.
4. Пиріг С. О. Платіжні системи : навч. посібник / С. О. Пиріг ; М-во освіти і науки України, Луцький державний технічний ун-т. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 240 с.
5. Безготівкові розрахунки: нові інструменти // Вісник НБУ. – 2009. – №4. – с.40 – 41.

УДК 330.3: 519.8

ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

Ткач Д.Е., студентка

Сова О.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах сьогодення для України стає особливо актуальною проблема забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення рівня добробуту

населення, формування механізмів сприяння мінімізації внутрішніх і зовнішніх загроз для економіки країни. Вся сукупність цих завдань у їхньому взаємозв'язку й взаємовпливі пов'язана з поняттям фінансової безпеки держави. Для моніторингу її стану, оцінки ефективності, необхідним є розгляд стану тіньової економіки.

Тіньова складова економіки – це система економічних відносин, функціонування якої здійснюється всупереч правовим нормам та формальним правилам господарського життя. Особливостями таких взаємовідносин є: незаконний характер діяльності; наявність стійких транспортно-логістичних та інших зв'язків; висока адаптивність, гнучкість та здатність до самоорганізації, нестабільність обсягів та суттєва варіативність масштабів поширення залежно від країни [1].

Тенденції розвитку світової економіки свідчать про те, що тіньовий сектор є характерним для будь-якої країни, незалежно від типу економічної системи або рівня розвитку національної економіки. Проте суттєвим, вирішальним аспектом цієї проблеми можна назвати визначення допустимого рівня тіньової економіки, за якого тіньовий сектор не перешкоджає економічному зростанню [2].

Дослідження в Україні свідчать, що більше чверті (26,2%) обсягу "готівкової тіньової економіки" (це 5,3% ВВП або 190 млрд. грн.) – це "наслідкова тіньова економіка", де ініціаторами розрахунку готівкою є обидві сторони – і продавець, і покупець. А решта (73,8%) загального обсягу української тіньової економіки (або 14,4% ВВП – 512 млрд. грн.) – це "пасивна тіньова економіка", ініціатором якої є продавець [4]. Стимулювання безготівкових електронних розрахунків має суттєво зменшити саме рівень "пасивної тіньової економіки".

У січні-березні 2020 року рівень тіньової економіки в Україні склав 31% від обсягу офіційного ВВП (рис. 1).

Аналізуючи досвід попередніх криз, очікуваним було збільшення рівня тіньової економіки, адже в умовах значної невизначеності бізнес прагне зменшити ризики втрати ресурсів. Так, відбулось очікуване зменшення ділової

та інвестиційної активності (як в середині країни, так і за її межами). Суттєво зросли збитки в економіці. Але, саме незвичний характер кризи, спричиненої поширенням пандемії та запровадженням карантинних заходів, визначило нетиповий характер динаміки тіньової економіки із так званими секторальними особливостями.

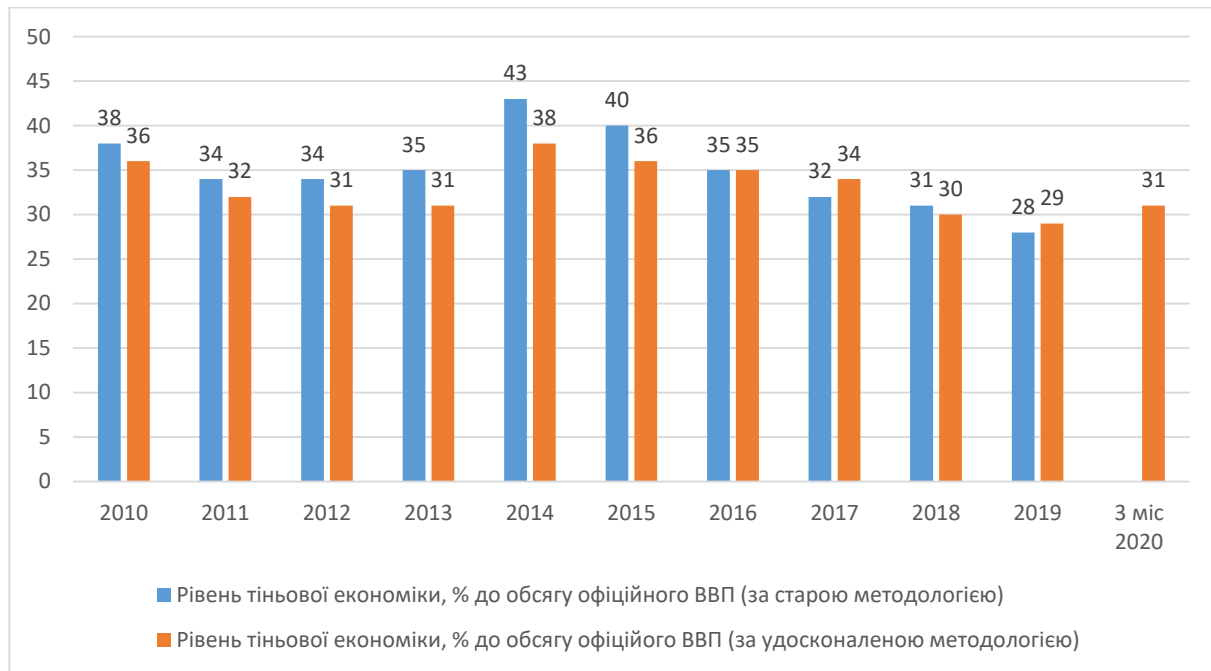

Рис.1. Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % до відповідного періоду попереднього року) [3]

Збереження тенденції до зниження тіньової економіки відбулося, не зважаючи на поширення негативних наслідків пандемії COVID-19 і зниження рівня реального ВВП на 1,3% за підсумком I кварталу 2020 року до відповідного кварталу 2019 року [3].

Економічна криза, наслідком якої стало різке зниження життєвого рівня населення, обсягу національного виробництва, з якими постійно зустрічається економіка України, показали вкрай неефективну структуру вітчизняної економіки й змушують суб'єктів підприємницької діяльності функціонувати в тіньовому секторі економіки.

Усвідомлення та врахування факту наявності тіньової економіки як основної загрози економічній безпеці країни дозволить застосовувати більш ефективну національну економічну політику, адже, є дійсно суттєвою залежність

між рівнем тіньової економіки та рівнем фінансової безпеки держави. Відтак, однією з найбільш серйозних загроз, яка виникає для національної економічної безпеки при розширеному відтворенні, є саме тіньова економічна діяльність.

Список використаних джерел

1. Дашова П.А., Кладова М.П. Вплив тіньової економіки на економічну безпеку України. Електронний журнал «Ефективна економіка». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5271>
2. Мартинюк В.П., Хом'як К.А. Боротьба з тіньовою економікою як пріоритетний напрям зміцнення фінансової безпеки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1337/1/2.pdf>
3. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Тенденції тіньової економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>
4. Національний банк України. Тіньова економіка в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini--mayje-chvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuvaye-v-tini>

УДК 336.02

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Триняк І.Ю., студентка

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансове забезпечення як економічна категорія постійно перебуває в полі зору провідних науковців. Як свідчить аналіз літературних джерел, сьогодні єдиної думки про це питання поки що немає. У працях науковців фінансове забезпечення визначається як потік фінансових ресурсів, в деяких працях – як фінансовий механізм, а також сукупність складових елементів. Деякі науковці фінансове забезпечення розглядають як один із методів фінансового механізму.

Фінансове забезпечення як підсистему фінансового механізму, що характеризує зміст впливу фінансів на різні аспекти розвитку суспільства, розглядає В. Опарін [1]. Як фінансовий механізм фінансове забезпечення

розглядають І. Петровська та Д. Клиновий. На думку В. Федосова, фінансове забезпечення – це система джерел і форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер. Фінансове забезпечення як покриття затрат за рахунок фінансових ресурсів, акумульованих суб'єктами господарювання та державою, визначає О. Романенко [2].

На діяльність аграрних підприємств перш за все впливає фінансове забезпечення підприємницької діяльності. Для визначення стану фінансового забезпечення проаналізуємо основні чинники, що на нього впливають. Фінансовий потенціал агропромислового сектору формується на основі його компонентів рослинницької та тваринницької галузей, лісового та рибного господарства. Нині за відсутності тимчасово окупованих територій Донецької, Луганської областей та АР Крим дещо погіршилися показники кількості підприємств, які займаються діяльністю в аграрному секторі економіки України, та знизилися показники податкових надходжень до бюджету країни. Для аналізу в нашому дослідженні вибрано обсяг виручки від реалізації за основними сільськогосподарськими культурами, такими як зернові, зернобобові та соняшник.

Аналізуючи Табл. 1 щодо обсягів виробництва (валовий збір) вибраних культур продукції рослинництва, можемо сказати, що валовий збір зернових та зернобобових збільшився в 1,8 разів, а соняшнику – в 2 рази, причому ми спостерігаємо постійне збільшення цін на зернові та зернобобові культури (в 3,8 разів) та соняшнику (в 2,9 разів).

Якщо порівнювати валовий збір у 2018 р. з відповідним показником 1990 р. для зернових та зернобобових, то можна помітити таку тенденцію: з 1990 р. до 2010 р. відбулося суттєве зменшення на 23,0%, а з 2010 р. валові збори зросли, у 2013–2017 рр. вони залишалися стабільними, а у 2018 р. зросли порівняно з 2017 р. на 13,1%.

Рівень підтримки розвитку аграрного сектору, насамперед, характеризує частка бюджетного фінансування у загальнодержавних видатках. Обсяги й

напрями бюджетної підтримки аграрного сектору економіки та їх фактичне виконання наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Обсяги й напрями бюджетної підтримки аграрного сектору економіки

Показники	Роки									
	2014		2015		2016		2017		2018	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт
Видатки МАПіП	6607,0	5501,3	2605,6	2133,7	2112,0	2188,8	9442,3	9039,4	12075,7	11841,6
% у загальних видатках бюджету	1,43	1,28	0,43	0,37	0,33	0,34	1,12	1,08	1,22	1,2
Загальний фонд	3428,6	3359,2	1884,2	1621,9	1652,3	1690,9	5565,6	5200,6	10689,8	10431,4
% у загальних видатках МАПіП	51,89	61,06	72,31	76,01	78,2	77,3	58,94	57,53	88,52	88,09
Видатки апарату МАПіП	3322,7	2636,8	885,8	525,6	691,9	596,2	5808,0	5365,2	4743,3	4667,7
% у загальних видатках МАПіП	50,29	47,93	34,00	24,63	32,8	27,2	61,51	59,35	39,28	39,42
Загальний фонд	1498,0	1486,4	674,6	449,6	511,0	503,5	2359,8	2114,5	4579,6	4504,6
% у загальних видатках апарату МАПіП	45,08	56,37	76,16	85,55	73,9	84,5	40,63	39,41	96,54	96,51

При цьому в межах загального обсягу фінансового забезпечення на підтримку безпосередньо сільського господарства (заходи прямої бюджетної підтримки) спрямовувалося не більше половини аграрного бюджету, а решту заходів займали програми фінансування послуг, зокрема на прикладні наукові й науково-технічні розробки та освітянські програми.

Проведені аналітичні дослідження показують, що реальні обсяги фінансового забезпечення аграрного сектору не досягають задекларованих показників, розмір яких має становити не менше 5% видаткової частини державного бюджету (рис. 1).

Велике значення у фінансовому забезпеченні розвитку аграрного сектору економіки України займає система оподаткування. Зважаючи на пріоритетність фіскальної функції податків, держава зацікавлена у збільшенні загальної суми податків і зборів, що надходить у формі доходів у бюджети всіх рівнів і державні цільові фонди. Однак надмірне підвищення податкового навантаження (пріоритет інтересів держави) позбавляє платників стимулу до розвитку й розширення масштабів діяльності, що призводить до таких негативних наслідків, як пригнічення підприємницької ініціативи й стагнації, ухилення від оподаткування та тіньової економіки.

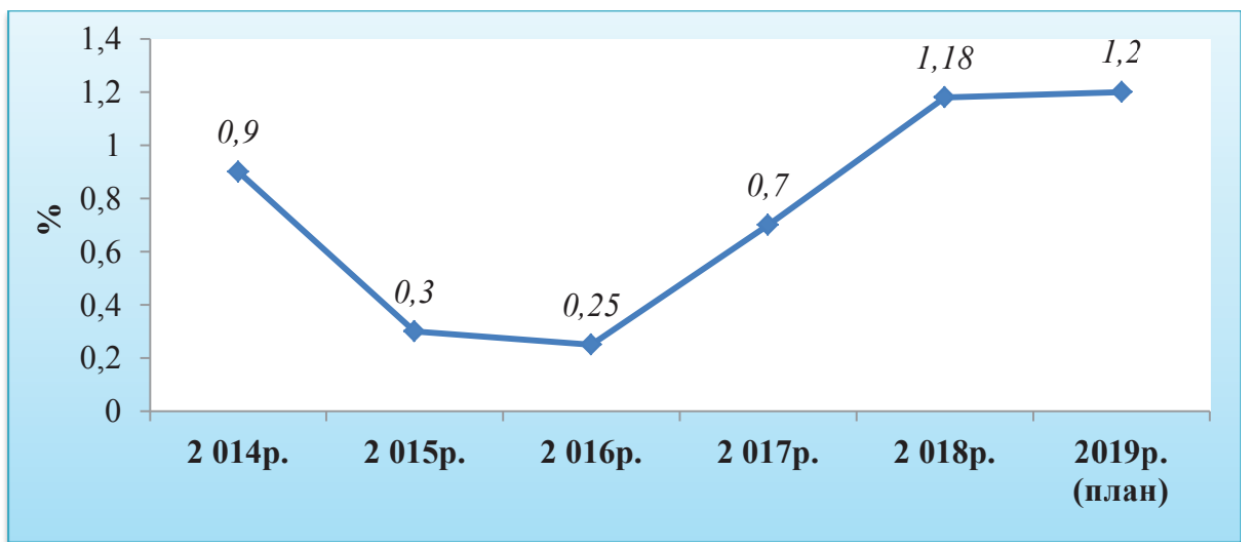

Рис. 1. Обсяги фінансового забезпечення аграрного сектору економіки України

Представники МАПіП України вважають, що дія спеціальних режимів оподаткування мала позитивний вплив на виробництво валової продукції сільського господарства, обсяги якої подвоїлися. Особливо це позначилося на галузях рослинництва та птахівництва, які зайняли провідні позиції на світовому ринку. Окрім того, позитивні зрушення торкнулися й галузі тваринництва, які вплинули на її відродження. Таким чином, сприятлива податкова політика зумовила зростання надходжень до бюджету від підприємств аграрного сектору, а також створила необхідні умови для надходження інвестицій та розвитку аграрного бізнесу. Слід зазначити, що сучасна система податкового стимулювання аграрного сектору економіки України охоплює єдиний податок четвертої групи оподаткування, спеціальний режим в оподаткуванні діяльності сільськогосподарських підприємств, що діяв до 2017 р., та компенсацію заходів аграріям, що працюють за спрощеною системою оподаткування [3].

Варто зазначити, що об'єктом оподаткування сільськогосподарських підприємств, які входять до четвертої групи єдиного податку, є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, пасовищ, сіножатей та багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, ставків, озер, водосховищ), що перебувають у власності сільськогосподарського

товаровиробника або надані йому в користування, у тому числі на умовах оренди [4].

Відповідно до Податкового кодексу України, для перебування на єдиному податку четвертої групи повинні виконуватися визначені вимоги, а саме: наявність земельних ділянок відповідного призначення; частка продукції сільськогосподарського виробництва за попередній податковий (звітний) рік не повинна бути меншою 75%.

На основі проведеного аналізу можна стверджувати, що державна підтримка розвитку аграрного сектору не має належної ефективності. Зокрема, фінансове забезпечення аграрного сектору економіки є недостатнім, а існуючі механізми фіскальної політики не дають позитивних результатів. Протягом останнього десятиліття Україна кардинально змінювала вектор підтримки цієї сфери декілька разів, однак так і не було досягнуто бажаних результатів. Як показує практика, механізми фінансових послуг повинні запроваджуватися на комплексних засадах з урахуванням інших напрямів реформування відносин власності та земельних відносин, запровадження механізмів державної підтримки, регулювання аграрних ринків, удосконалення податкової політики тощо.

Для нарощування потенціалу аграрного сектору у фінансовій сфері слід удосконалити механізми фінансування і здійснити заходи щодо підготовки узгоджених пропозицій, спрямованих на створення привабливого інвестиційного клімату для внутрішніх і зовнішніх інвесторів, що сприятиме підвищенню ефективності використання ресурсів аграрного сектору економіки, значно полегшить доступ сільського господарства та харчової промисловості до сучасних технологій.

Список використаних джерел

1. Калач Г. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації / Г. Калач // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України. – 2013. – Вип. 4 (26). – С. 115 – 120.

2. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Затверджено наказом Міністерства економіки України від 2 березня 2007 року № 60

[Електронний ресурс] – Режим доступу:
http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.

3. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 р. № 1877–IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

4. Податковий кодекс України із змінами і доповненнями від 04 жовтня 2018 року № 2755-VI. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

УДК 330.322:330.341.1:631.1

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Туренок Л.В., студентка

Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Стійке економічне зростання аграрних підприємств обумовлює високий рівень наукового забезпечення виробництва (науки, техніки, технології, виробничого досвіду, науково-технічних кадрів) та інтелектуалізації виробничих процесів. Тобто сприйняття та впровадження нових радикальних і модифікованих ідей має стати обов'язковою умовою їх господарської діяльності в конкурентному ринковому середовищі. Підвищення інноваційної активності неможливе без фінансової складової. Інвестування забезпечує надходження коштів для здійснення інноваційної діяльності, створює стимули та умови для розробки інновацій, сприяє ефективному формуванню їх витрат, реалізує необхідну еластичність надходжень фінансових ресурсів відповідно до проміжних етапів інноваційного процесу. Отже, інноваційний розвиток аграрних підприємств, виходячи з досвіду ринково розвинених країн, неможливий без дієвого механізму, правил та джерел інвестування, формування системи ризик-менеджменту та створення інноваційних фондів для зменшення фінансово-кредитних зобов'язань.

Теоретичним та практичним аспектом інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств та підвищенню ефективності використання їх ресурсного потенціалу присвячені наукові дослідження таких відомих українських учених як: Андрійчук В. Г., Гудзинський О.Д., Єрмакова О.Ю., Зубець М.В., Даций О.І., Тарабрін О.Є., Христенко Г.М., Сіренко Н.М., Покотилова В.І. та ін.

Інноваційна діяльність підприємств агропромислового комплексу полягає у формуванні та реалізації цілеспрямованої інноваційної політики, завданням якої є стимулювання, накопичення та розвиток інноваційного потенціалу [1; с.124].

Агропромисловий комплекс як одна із галузей економіки, зокрема сільське господарство, найбільше потребує фінансової підтримки і фінансового захисту, що визначається специфічними умовами його функціонування, соціально-економічною значимістю аграрної сфери та низкою інших об'єктивних факторів із системним розв'язанням проблем

Таблиця 1

Обсяги фінансування інноваційної діяльності в Україні за джерелами надходження, млн. грн

Показник	2015 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	млн.грн	у % до загального обсягу	млн.грн	у % до загального обсягу	млн.грн	у % до загального обсягу	млн.грн	у % до загального обсягу
Усього	13813,7	100,0	9117,5	100,0	12180,1	100,0	14220,9	100,0
за рахунок коштів								
власних	13427,0	97,2	7704,1	84,5	10742,0	88,2	12474,9	87,7
державного бюджету	55,1	0,4	227,3	2,5	639,1	5,2	556,5	3,9
місцевих бюджетів	38,4	0,3	95,6	1,0	13,4	0,1	19,4	0,1
інвесторів-резидентів	74,3	0,5	273,1	3,0	109,7	0,9	118,6	0,8
інвесторів-нерезидентів	58,6	0,4	107,8	1,2	107,0	0,9	42,5	0,3
кредитів	113,7	0,8	594,4	6,5	473,9	3,9	587,2	4,1
інших джерел	46,6	0,4	115,2	1,3	95,0	0,8	421,8	3,0

Джерело: сформовано на основі даних Державної служби статистики України [2]

Слід зауважити, що впродовж усього аналізованого періоду в структурі джерел фінансування, як свідчать дані таблиці 1, основними залишаються власні кошти підприємств, а саме прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства, та амортизаційні відрахування. Однак, суттєве збільшення обсягу фінансування у 2019 році відбулося в основному за рахунок заучених коштів, які зросли в 3 рази, в той час як сума власних коштів зростає лише на 16,1%.

До власних джерел фінансування інноваційної діяльності АПК належать: прямі інвестиції материнської компанії за методом участі у капіталі, реінвестований прибуток; залучення коштів працівників; власний оборотний капітал; додаткова емісія акцій. До зовнішніх державних джерел фінансування належать: бюджетні кошти; державні гранти та програми підтримки агросектору за рахунок позабюджетних коштів. До зовнішніх недержавних джерел фінансування належать: венчурні фонди, інвестиційні організації, іноземні інвестиції, кредити, бізнес-ангели, бізнес-інкубатори, краудфандінг, недержавні гранти.

Однією з головних причин низької інноваційної активності вітчизняних аграрних підприємств є брак фінансових ресурсів. Хоча слід визнати, що навіть наявні ресурси у прибуткових підприємств використовуються не завжди ефективно і неохоче спрямовуються на інноваційну діяльність. Важлива роль при розв'язанні цих проблем належить державі. Оскільки однією з головних її функцій на сучасному етапі є створення економічного середовища, яке б сприяло інноваційному процесові, доцільне застосування відповідних економічних методів впливу.

На основі ретельного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду фінансового забезпечення підприємств доцільним є розроблення плану управління ризиками при впровадженні інновацій та ефективному використанню потенціалу аграрних компаній. Для активізації інноваційної діяльності доцільно застосовувати в Україні систему прямих і непрямих методів впливу публічного управління на фінансове забезпечення інноваційного розвитку аграрного

сектори з метою впровадження вітчизняних та світових науково-технологічних розробок.

Список використаних джерел

1. Березіна Л.М. Інноваційна політика підприємств АПК: тактичні та стратегічні аспекти. // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – №4. – С.122-132.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

УДК 338.434

БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*Турчак С.Г., магістр
Алескерова Ю.В., доктор економічних наук, професор
Вінницький національний аграрний університет*

Банківська фінансова система України являє собою складову фінансової системи держави, що включає в себе Національний банк України [1] інші банки, небанківські фінансові установи, виключною діяльністю яких є прийняття вкладів, розміщення кредитів або ведення рахунків клієнтів, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб; банківську інфраструктуру, а також зв'язки та взаємини між ними [2].

Сьогодні банківська фінансова система України позіонує один із найрозвинутіших елементів господарського економічного механізму, оскільки її реформування було розпочате раніше за інші сектори економіки, що визначалося ключовою роллю банків при вирішенні завдань переходу до ринку.

Відомо, що система – це сукупність елементів, створених для досягнення певної мети у взаємодії з зовнішнім середовищем, згрупованих у певні підсистеми, блоки тощо.

Основними складовими елементами банківської фінансової системи є банки: юридичні особи, банківські філії та відділення банків. Банківська система є, з одного боку, підсистемою фінансової системи України.

На неї поширюються правила і норми діяльності, що характерні для всієї фінансової системи держави. В свою чергу, фінансова система є підсистемою соціально-економічної системи, оскільки обслуговує потреби фінансового забезпечення функціонування.

Самостійність банківської фінансової системи як економічної структури має подвійне спрямування: відносно окремих банків як її структурних елементів, відносно інших подібних великих систем, які функціонують в економіці паралельно з банківською.

По відношенню до окремих банків самостійність системи проявляється у її специфічних цілях та функціях порівняно з цілями та функціями банків. Головною ціллю діяльності окремих банків є одержання прибутку.

Стосовно банківської фінансової системи ця ціль не просто не збільшується пропорційно кількості банків, що входять до системи, а взагалі переміщується на другий план, залишаючись лише ціллю окремих банків.

З іншого боку, банківська система як складова органічної частини входить в надсистему – соціально-економічну систему країни. Це означає, що діяльність і розвиток банків слід розглядати в тісному зв'язку з виробництвом, обігом і споживанням матеріальних і нематеріальних благ. У своїй практичній діяльності банки органічно вплетені у загальний механізм регулювання економічного життя, тісно взаємодіючи з бюджетною та податковою системами, системою ціноутворення, з політикою цін і доходів, з умовами зовнішньоекономічної діяльності. Це означає, що успіх соціально-економічних перетворень в країні багато в чому залежить від функціонування банківської системи, від вмілої синхронізації її зусиль з дією інших ланок економічного механізму.

Отже, банківська фінансова система, з одного боку, як сукупність фінансових посередників, які займаються банківською діяльністю, а з іншого боку, як одна зі складових соціально-економічної надсистеми покликана відповідати наступним цілям: забезпечувати трансформацію внутрішніх заощаджень в інвестиції з якнайменшими трансакційними витратами; сприяти

ефективній аллокації ресурсів; надавати механізми для реалізації базових соціальних функцій держави; забезпечувати зміцнення фінансового суверенітету. Конкурентоспроможність банківської системи України залежать від здатності системи надавати високоякісні і адекватні за вартістю послуги фінансового посередництва для всіх економічних агентів, від великого і середнього бізнесу до малих підприємств і фізичних осіб. Найважливіші послуги банківського сектора пов'язані саме з трансформацією ресурсів.

Наступна банківської системи – ефективна аллокація залучених у фінансовий оборот ресурсів. Існуюча фінансова інфраструктура забезпечує лише перетікання капіталу в світові фінансові і офшорні центри, але не міжгалузеву аллокацію.

Національна банківська система повинна стати системоутворюючим елементом, важелем для проведення державної політики в області прискорення економічного зростання і структурної перебудови економіки. Ефективне функціонування кредитного ринку разом зі стимулюючою політикою держави – шлях до вирішення проблеми сировинної орієнтації української економіки.

Банківська фінансова система здатна ефективно сприяти державі в реалізації базових соціальних функцій за допомогою: підвищення доступності житла для громадян через механізми іпотеки, використання фінансових інструментів для стимулювання розвитку житлового ринку в цілому; створення можливостей для підвищення якості життя з використанням споживацького кредитування; створення можливостей для підвищення громадянами своєї професійної цінності через використання освітніх кредитів; підвищення відповідальності громадян за свій добробут через формування особистих накопичень. Підвищення доступності фінансових послуг підвищить вертикальну мобільність в суспільстві, прискорить оновлення еліт, сприятиме розвитку людського капіталу.

Отже, банківська система – це не механічна сукупність багатьох окремих банків, але це і не єдиний банк, що керується з одного офісу, а специфічна фінансова структура, що забезпечує своїми особливими цілями, методами та

інструментами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Національний банк України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

УДК 330.34

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ» ТА ПІДХОДИ ЩОДО КЛАСИФІКАЦІЇ

Турчак Я.В., студент

*Мулик Я.І., кандидат економічних наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет*

Економічний розвиток України залежить від розвитку потенціалів кожного підприємства, організації та бізнес-структури. Важко переоцінити важливість оцінки потенціалу підприємства. Постійний розвиток та вміла маркетингова політика з урахуванням зовнішніх ризиків дозволяють підприємству забезпечувати довгострокову прибутковість. Розробка методики оцінки фінансово-економічного потенціалу підприємства дозволить визначити слабкі ланки, що виникають у внутрішньому розвитку підприємства та у процесі ринкових взаємовідносин, і оперативно реагувати на них.

Кожен з напрямків фінансово-господарської діяльності так чи інакше впливає на місце господарюючого суб'єкта на ринку. Виробнича діяльність підприємства залежить від рівня забезпеченості та ефективності використання як основних засобів підприємства, так і трудових ресурсів. Фінансово-економічний потенціал відображає вплив фінансової складової на економічний потенціал підприємства.

В економічній літературі вивчення потенціалу підприємства розглядається як складова та передумова визначення стратегії його розвитку. Його досліджують як елемент виробничих відносин щодо використання здатності

трудових ресурсів до створення матеріальних благ; як сукупність наявних ресурсів для досягнення поставленої мети; як максимально можливий обсяг матеріальних благ і послуг, який можна отримати за умови раціонального використання ресурсів; як здатність підприємства виробляти продукцію та надавати послуги тощо.

Збір та аналітична обробка інформації щодо потенціалу здійснюється залежно від об'єкту, стосовно якого він визначається. Дослідження наукових публікацій, у яких використовують поняття «економічний потенціал підприємства» показало, що коло його визначень значне - від вузького розуміння як обсягу виробництва продукції за певний період, до розгляду економічного потенціалу підприємства як складної багатоаспектної соціально-економічної системи [3, с. 58; 10, с. 49].

Методика комплексного підходу до оцінки фінансово-економічного потенціалу підприємства базується на чотирьох видах потенціалів, що формують загальний коефіцієнт фінансово-економічного потенціалу підприємства, а саме: трудовий, ресурсний, маркетинговий, інвестиційний, фінансовий потенціали.

Невід'ємною умовою розробки економічного забезпечення формування та використання трудового потенціалу підприємством є дослідження динаміки зайнятості населення в країні, що дозволить визначити кількісні та якісні його характеристики та узгодити із структурою управління [1, с.58; 11, с. 83].

Процес формування інвестиційного потенціалу має ряд особливостей, пов'язаних або з низькою інвестиційною привабливістю, сезонністю виробництва, або низькою платоспроможністю [2, с. 33].

Як відомо, ефективним джерелом залучення інвестицій є випуск та розміщення акцій на фондовій біржі, але в умовах трансформаційної економіки, політичної невизначеності, емісія акцій не є розвинутою формою залучення інвестиційних ресурсів в країні, а зважаючи на останні тенденції зменшення обсягів випуску та розміщення корпоративних прав на фондових біржах, то можна стверджувати про уповільнення активності ринку акцій.

Основним напрямом зростання ресурсного потенціалу підприємства дослідники вважають збільшення виробничих потужностей підприємства. Відповідно до ресурсного підходу розуміння сутності ресурсного потенціалу підприємства, який є найбільш популярним у наукових колах, основними складовими потенціалу будь-якого суб'єкта господарювання є: трудові ресурси, засоби праці та предмети праці [5, с. 266; 12, с. 136].

Маркетинговий потенціал — це технологія ефективного використання як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках маркетингових зусиль та маркетингових ресурсів, частина яких перетворюється у прибуток у довгостроковому періоді. Також доцільно здійснювати декомпозицію маркетингового потенціалу на його складові частини, це — окремий зміст маркетингового потенціалу [4, с. 128].

Управління маркетинговим потенціалом на основі його оцінки дозволяє підприємству максимально задовольнити інтереси власників, визначити оптимальні стратегічні напрямки формування маркетингового потенціалу та сформувати систему управлінських заходів, що сприятимуть досягненню поставлених маркетингових цілей.

Фінансовий потенціал підприємства важлива, досить складна та неоднозначна в плані форм прояву й змістової інтерпретації економічна категорія. [6, с. 46]. До цього концептуального підходу належить і визначення, яке дає фінансовому потенціалу П. Стецюк. Він вважає, що «фінансовий потенціал підприємства є якісною характеристикою його фінансового стану, вираженою спроможністю генерувати певний обсяг грошових потоків, достатній для реалізації передбачених його економічною стратегією програм і заходів, а також відшкодування використаних (залучених з усіх джерел) фінансових ресурсів і витрат на їх залучення, не погіршуючи при цьому фінансову стійкість» [7, с. 74; 8, с. 15].

Узагальнюючи аналіз літературних джерел, економічний потенціал підприємства доцільно розуміти як сукупність наявних ресурсів та можливостей їх трансформувати, щоб досягти економічних вигод У процесі дослідження

сформовано загальну класифікацію ресурсів підприємства та виділено їх за рівнем важливості на ключові, додаткові та ті, що не використовуються підприємством, які визначають якість аудиторської послуги та можливість забезпечення виконання усіх функцій, що покладаються на суб'єкт фінансового контролю. Представлена класифікація ресурсів передбачає такі види: за складом (матеріальні, нематеріальні, фінансові, трудові, природні); за структурою (засоби праці, предмети праці, продукти праці); за джерелами формування (власні, позикові).

Висновки: кожне підприємство, як складна економічна система, володіє потенціалом, який можна сформулювати, проаналізувати, оцінити та управляти ним. Тепер, в умовах затяжної кризи, нестабільного зовнішнього середовища, змінного законодавства, зокрема податкового, необхідно вміло використовувати потенціал підприємства як з метою збереження своїх позицій на ринку, так і для розвитку в майбутньому. А для цього необхідно розуміти його сутність. Багато науковців працюють над дослідженням економічного потенціалу підприємства, і це питання все більше зацікавлює нових вчених. Однак досі немає єдиного визначення цієї категорії.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва О. В. Економічне забезпечення формування та використання трудового потенціалу підприємством [Електронний ресурс] / О. В. Ареф'єва, Н. В. Коваленко, Я. О. Степанюк // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. - 2019. - Т. 30(69), № 1. - С. 57-62.

2. Белоусов Я. І. Деякі аспекти формування інвестиційного потенціалу в трансформаційній економіці України – соціально-економічний аспект [Електронний ресурс] / Я. І. Белоусов, Л. І. Белоусова, Ю. А. Івченко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2018. - № 4. - С. 31-35.

3. Гончарук І.В., Томашук І.В. Вплив еколого-економічного фактору на особливості організаційно-економічного механізму використання ресурсного потенціалу сільських територій. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 4(20). С. 55–62.

4. Корнійчук Г. В. Характеристика фінансового потенціалу підприємства як економічної категорії / Г. В. Корнійчук // Економіка АПК. - 2016. - № 11. - С. 44-49.
5. Паштецький В. С. Ціннісні та територіальні проблеми оптимізації використання природно-ресурсного потенціалу, удосконалення оцінки та узгодження економічних і екологічних інтересів [Електронний ресурс] / В. С. Паштецький // Корми і кормовиробництво. - 2012. - Вип. 74. - С. 263-268.
6. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади / В. Свірський // Світ фінансів. - 2007. - № 4(13). - С. 43-51.
7. Стецюк П. Проблема визначення та оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств / П. Стецюк // АгроІнком. - 2008. - № 3-4. - С. 72-76.
8. Стецюк П. Методичні аспекти оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств / П. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». - 2009. - № 1. - С. 11-17.
9. Томашук І. В. Оцінка впливу організаційно-економічних чинників на підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу Вінницького регіону [Електронний ресурс] / І. В. Томашук // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. - 2019. - Т. 30(69), № 2. - С. 192-200.
10. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства. URL: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/48_Paseka.htm (дата звернення: 4.03.2019).
11. Харабуга С. В. Концепція управління трудовим потенціалом соціально-економічної системи [Електронний ресурс] / С. В. Харабуга // Економіка і організація управління. - 2018. - Вип. 3. - С. 81-89.
12. Чорна І. Ю. Економічна ефективність оптимізаційних заходів щодо зростання ресурсного потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / І. Ю. Чорна, Л. В. Юрчишена // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. - 2014. - Вип. 9(3). - С. 134-137.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Фурделяс Ю.В., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Фінансовий потенціал є одним із основних факторів, який визначає успішність роботи підприємства у сучасних умовах ринку. В умовах швидко мінливого ринкового середовища України перед підприємствами постають проблеми ефективного використання наявних ресурсів, оптимізації структури майна, підтримки рівня конкурентоспроможності підприємств. Для вирішення цих питань необхідно застосовувати такі фінансово-економічні механізми, які б сприяли забезпеченню підприємств економічної стабільності.

Одним із таких інструментів може бути фінансовий потенціал підприємства, тобто відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату за умови: 1) наявності власного капіталу, достатнього для виконання умов ліквідності та фінансової стійкості; 2) можливості залучення капіталу, в обсязі необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів; 3) рентабельності вкладеного капіталу; 4) наявності ефективної системи керування фінансами; 5) забезпечення прозорості поточного та майбутнього фінансового стану [1].

Функціонування взаємозалежних компонентів породжує якісно нові функціональні властивості фінансового потенціалу. Між структурними компонентами фінансового потенціалу функціонує взаємозв'язок і взаємодія. Спільне функціонування та взаємо доповнення підвищує фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств. Кожна економічна категорія проявляє себе у своїх функціях, відповідно фінансовий потенціал виконує такі три основні функції:

- планування — спрямована на зростання фінансового потенціалу в майбутньому;

- реалізації – спрямована на пошук нових джерел формування фінансового потенціалу підприємств, заснована на стимулюванні підприємницької діяльності, виникненні оригінальних компетенцій і ринкових можливостей;

- контролю – забезпечує перевірку ефективності прийнятих рішень.

Характерними особливостями розвитку фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств є:

- системно-комплексний підхід до вивчення проблеми в єдності технічних, економічних, соціальних, управлінських, психологічних та інших аспектів;

- зростання кількості фінансових зв'язків між суб'єктами господарювання;

- дефіцитність фінансових ресурсів;

- взаємозв'язок і взаємодія структурних компонентів;

- різноманітність організаційно-правових форм господарювання;

- сезонний характер виробництва у сільському господарстві;

- глобалізація конкуренції та виробництва;

- посилення ролі людського фактору в управлінні прибутком як основного важеля забезпечення фінансової безпеки.

Фінансовий потенціал характеризується особливостями, типовими для всіх економічних систем. Він як єдине ціле існує не тому, що в його формуванні вагомому частку займають, наприклад, фінансові ресурси. Формування фінансового потенціалу не може бути зведене до формування його окремих компонентів. Функціонування взаємозалежних структурних компонентів характеризує нові особливості фінансового потенціалу, які змінюються відповідно до зміни часу. Фінансовий потенціал включає як сукупність власних та залучених фінансових ресурсів підприємства, так і можливості системи щодо їх ефективного управління для досягнення загально-стратегічних цілей [2].

За результатами аналізу виокремлюють такі групи підприємств за рівнем використання потенціалу:

- високий рівень – на підприємстві передбачена розгалужена система бюджетного планування;

- середній рівень – підприємство формує систему планових фінансових звітів, визначених за певними стандартами обліку;
- низький рівень – підприємство здійснює планування діяльності за допомогою застосування методу коефіцієнтів [3].

Фінансовий потенціал є критерієм, який визначає здатність підприємства до пристосування при змінах економічної кон'юнктури, адже, саме він відіграє вагомую роль у спроможності підприємства генерувати необхідний обсяг позитивних грошових потоків, бути інвестиційно привабливим, ліквідним та фінансово надійним.

Отже, процес формування фінансового потенціалу підприємства є по своїй сутності складним явищем, котре залежить від багатьох факторів, які в основному контролюються суб'єктом господарювання. При оцінюванні фінансового потенціалу підприємства беруться до уваги показники ефективності використання існуючих фінансових ресурсів та стратегічні напрями розвитку бізнесу. Проте, через значну залежність фінансових можливостей підприємства від змін в економічному середовищі, необхідно враховувати вплив факторів, які чинять вплив на формування і використання фінансового потенціалу.

Список використаних джерел

1. Партин Г.О., Задерецька Р.І., Граціян О.В. Формування фінансового потенціалу підприємства / Г.О. Партин, Р.І. Задерецька, О.В. Граціян // Ефективна економіка. – 2016. – №1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4754>
2. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Турчак, С.Д. Чижинська // «Молодий вчений»: Економічні науки. – No 8 (11). – Серпень, 2014. – С. 49-52.
3. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства: Формування та використання: Оцінка фінансового потенціалу підприємства / Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морєва, О.В. Белякова, О.Б. Балакай: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1151051354119/ekonomika/otsinka_finansovogo_potentsialu_pidpriyemstva.

НЕДОЛІКИ В ОПОДАТКУВАННІ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

Фурчак Е.А., студент

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Податки на споживання відіграють важливу роль у податковій системі будь-якої країни, адже вони складають значну частку у доходах бюджету та використовуються державою як регулятор цін та позитивно впливають на розвиток економіки.

До податків на споживання відповідно до Податкового Кодексу України відносять податок на додану вартість, акцизний податок та мито [1].

Ключовими недоліками ПДВ, які мають суттєвий негативний вплив на розвиток економіки, є такі :

- стримування розвитку виробництва через перекладання податку на кінцевого споживача;
- стимулювання інфляції через часткове зростання цін на продукцію, яку продає платник цього податку;
- є соціально несправедливим, оскільки не залежить від платоспроможності платника;
- сприяє вимиванню оборотних коштів підприємства, якщо своєчасно не відбувається його бюджетне відшкодування;
- використання платниками податку різноманітних схем мінімізації податкового навантаження та ухилення від оподаткування завдяки можливості бюджетного відшкодування цього податку.

В Україні поширеними способами незаконного завищення сум ПДВ, які підлягають бюджетному відшкодуванню або завищенню податкового кредиту з ПДВ є:

- фіктивний експорт, тобто експорт товарів за межі митної території України лише на папері без фактичного вивезення товару;

- експорт товарів, які повертаються контрабандним шляхом на митну територію України з наступним оформленням їх повторного експорту;
- оформлення продажу товару через декілька фіктивних підприємств перед здійсненням експортної операції за межі митної території України для збільшення ціни товару та відшкодування ПДВ;
- створення фіктивного податкового кредиту за допомогою фіктивних підприємств;
- імпорт товарів на митну територію України за заниженими цінами;
- реалізація товарів на митній території України за цінами, які є меншими ціни придбання.

З метою вдосконалення механізму відшкодування ПДВ потрібно на законодавчому рівні розв'язати ці проблеми. Для цього необхідно передбачити застосування податковими органами комплексу заходів, спрямованих на упередження незаконних заяв на відшкодування ПДВ, посилення контролю за правомірністю заяв про відшкодування ПДВ та поліпшення контрольно-перевірочної роботи [2].

Наступним за значимістю та розміром надходжень до Зведеного бюджету України серед податків на споживання є акцизний податок, справляння якого регламентується Розділом VI ПКУ [1].

Закон України «Про внесення змін до ПКУ та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» вніс чимало новацій до податкового законодавства [3]. Однак, головною новацією року можна вважати запровадження системи електронного адміністрування акцизного податку.

Даним законом було збільшено коло платників акцизного податку, до яких належать суб'єкти господарювання, що реалізують пальне. Такі суб'єкти підлягають обов'язковій реєстрації як платники податку ДПС України за місцезнаходженням юридичних осіб і місцем проживання фізичних осіб-підприємців до початку здійснення реалізації пального.

З цієї причини діючий порядок акцизного оподаткування потребує суттєвого вдосконалення, що повинно включати, з одного боку, унеможливлення тіньового обігу підакцизних товарів, а з іншого – забезпечення виконання цим платежем не лише фіскальної, а й регулюючої функції.

Крім того, для удосконалення оподаткування підакцизних товарів з метою збільшення наповнення дохідної частини Зведеного бюджету України потрібно вжити заходи з виведення виробництва підакцизних товарів із неофіційного сектору економіки.

Отже, ключові недоліки чинної системи оподаткування споживання можна звести до таких як:

- перекладання податків на споживання на кінцевого споживача;
- стримування розвитку виробництва та стимулювання інфляції;
- вимивання оборотних коштів підприємства;
- надмірна роль податків на споживання у формуванні доходів

Державного бюджету;

- можливість ухилення від сплати податків.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Мараховська Т.М. Шляхи удосконалення справляння податку на додану вартість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/844.pdf>
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24 грудня 2015 р. №909-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-19#Text>

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК БАЗИС РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Халіцький Д.О., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

На сьогодні ефективний розвиток сільського господарства неможливий без вирішення ключових питань, а саме зміцнення конкурентоспроможності галузі на світовому рівні. Фінансова безпека розвитку сільського господарства має бути орієнтованою на створення конкурентоспроможної національної економіки, першочерговим завданням якої є забезпечення продовольчої безпеки країни. Тому механізм забезпечення фінансової безпеки сільського господарства повинен враховувати джерела формування фінансових ресурсів і мінімізації фінансових ризиків [1].

Господарювання в умовах зростання динамічності ринку, глобалізації економіки, підвищення активності конкурентної боротьби ставить перед вітчизняними підприємствами вимоги щодо оперативного захисту своїх економічних інтересів. Система економічної безпеки підприємства повинна бути одним із головних елементів стратегічного управління підприємством. Зважаючи на це, керівництву підприємств необхідно потурбуватися про інформаційно-аналітичне, інноваційне та стратегічне забезпечення належного рівня їх економічної безпеки не лише у поточному періоді, а й у наступних. Проведення зваженої обґрунтованої політики в області економічної безпеки підприємства є надзвичайно актуальним завданням на сучасному етапі трансформації української економічної системи [2].

Варто зазначити, що особливістю сільськогосподарської діяльності є високий рівень ризикованості відносно інших напрямів діяльності, що викликано характерними виробничими рисами і спонукає до максимізації його фінансової безпеки. Зростання ризикованості господарюючих суб'єктів галузі, поєднане із необхідністю формування ефективної моделі фінансової безпеки сільського

господарства, зумовлене перш за все негативною тенденцією розвитку політико-економічних процесів країни, погіршенням стану економічної системи, дисбалансом системи державних фінансів та фінансів господарських суб'єктів, у тому числі й галузевих, зниження їх кредитоспроможності, що посилено кризою банківської системи та фондового ринку [3].

Важливу роль у розвитку даної галузі відіграє перш за все інноваційний вектор. Інноваційний розвиток сільського господарства у контексті забезпечення його фінансової безпеки має важливе значення та залежить від оптимізації виробництва, підвищення рівня конкурентоздатності продукції та ефективного використання ресурсів. Серед визначальних факторів, які формують інноваційний розвиток галузі та сприяють забезпеченню її фінансової безпеки, називають: диспаритет цін на сільськогосподарську та промислову продукцію; різноманітність форм власності та форм господарювання; скорочення державного фінансування науково-технічних програм; посилення конкуренції; неконтрольована лібералізація цін, інфляція, спад економіки; зосередження розпорядження об'єктами в руках виробників сільськогосподарської продукції; введення податкової та кредитної політики, що не відповідає умовам сільськогосподарського виробництва; дезінтеграція виробничої, соціальної та ринкової інфраструктури сільського господарства; зміцнення економічної мотивації, встановлення пріоритету високоефективного виробництва [4].

Отже, фінансова безпека є досить складною та багаторівневою системою, яка складається із низки підсистем. Тому система економічної безпеки регіону повинна бути орієнтована на забезпечення економічної незалежності, стабільності і стійкості, здатності до саморозвитку і прогресу. Її основними принципами мають стати комплексність і системність, гнучкість, порівнянність витрат щодо забезпечення безпеки та майбутніх збитків від загроз. Запровадження системного підходу в управлінні економічною безпекою регіону дозволить сформувати гнучку організаційну структуру, поєднати в єдиному управлінському циклі сукупність дій, необхідних для досягнення цілей комплексної програми економічної безпеки регіону, надаючи можливість

враховувати зміни та забезпечувати адаптивне реагування. Взаємодія регіональних органів управління та господарюючих суб'єктів у системі програмно-цільового управління економічною безпекою повинна будуватися на основі застосування сукупності економічних регуляторів господарської діяльності, пов'язаних із економічними інтересами суб'єктів господарювання регіону.

Список використаних джерел

1. Концепція економічної безпеки України / Ін-т економічного прогнозування, кер. проекту Геець В.М. – К. : Логос, 1999. – 56 с.
2. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы / Н. Капустин // Бизнес Информ. – 1999. – № 11-12.
3. Лысенко Ю.Г., Спиридонов А.А. Механизмы управления экономической безопасностью / Ю.Г. Лысенко, С.Г. Мищенко, Р.А. Руденский, А.А. Спиридонов. – Донецк : ДонНУ, 2002. – 178 с.
4. Мунтіян В.І. Економічна безпека України / В.І. Мунтіян. – К., 1999. – 462с.

УДК 336:33.025.12

АНТИКРИЗОВИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Циліорик М.І., магістр

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Розвиток ринкових відносин в Україні обумовлює особливості діяльності підприємств, умов їх функціонування на ринку. Тому підприємствам для того, щоб вижити, необхідно правильно визначати свою стратегічну і тактичну поведінки на ринку та систематично проводити аналіз діяльності підприємства з метою підвищення ефективності діяльності та отримання прибутку. Складовою управління фінансами на підприємстві є фінансовий контролінг, який представляє собою безперервний процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності.

Метою роботи є обґрунтування необхідності впровадження фінансового контролінгу на підприємствах у системі антикризового управління. Необхідність оволодіння основами антикризового фінансового управління зумовлена тим, що в умовах ринкової економіки підприємства здійснюють свою фінансово-господарську діяльність знаходячись під постійним впливом несприятливих внутрішніх та зовнішніх чинників, які можуть призвести до фінансової кризи та банкрутства[3].

Антикризовий фінансовий контролінг має бути спрямований на функціональну підтримку антикризового фінансового менеджменту. Особливістю антикризового фінансового контролінгу є те, що він повинен забезпечити підтримку прийняття рішень, планування та контроль за екстремальних умов діяльності підприємства. В разі фінансової кризи або її загрози рішення приймають за умов конфлікту інтересів, дефіциту часових, фінансових та матеріальних ресурсів.

До основних специфічних методів контролінгу належать бенчмаркінг, вартісний аналіз, аналіз точки беззбитковості, портфельний аналіз, опитування (анкетування); SWOT - аналіз (аналіз сильних і слабких місць); нуль-базис бюджетування; ABC - аналіз; XYZ-аналіз [1].

Результати аналізу довели, що вибір того чи іншого методу визначається фінансовим станом суб'єкта господарювання та концепцією його діяльності. Дійовим інструментом фінансового контролінгу, без якого неможливо запровадити ефективне антикризове управління підприємством, є система раннього попередження та реагування (СРПР). Ця система виявляє та аналізує інформацію про приховані обставини, настання яких може призвести до виникнення загрози для підприємства чи до втрати потенційних шансів. Одним з головних завдань СРПР є виявлення загрози банкрутства — прогнозування банкрутства. Основне значення прогнозування банкрутства полягає у своєчасній розробці контрзаходів, спрямованих на подолання на підприємстві негативних тенденцій [2], тобто в антикризовому управлінні.

Запровадження системи контролінгу на підприємствах дасть змогу покращити його фінансовий стан, зокрема, підвищити рівень його ліквідності, ділової активності, прибутковості, фінансової стійкості, збільшити ефективність використання всіх видів ресурсів, поліпшити оперативність та якість прийняття управлінських рішень, а отже, і отримати значні конкурентні переваги.

Список використаних джерел

1. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : Монографія / О.О. Терещенко, Г. М. Пухтаєвич. – 2-ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 268 с.
2. Полтіна О.П. Концептуальні основи використання контролінгу в управлінні фінансовою безпекою підприємства / О.П. Полтіна // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - № 7 (121). - С - 139-145.
3. Бабіна Н.О. Антикризовий фінансовий контролінг як фактор забезпечення економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Бабіна Н.О. - Режим доступу: <http://er.knutd.com.ua/bitstream/123456789/224/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>. – 2014.;

УДК 336.434

СУТНІСТЬ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Чередніченко А.Ю., студент

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів та природокористування України

У сучасних умовах становлення економіки України розвиток вітчизняного бізнесу набуває особливої динамічності. Це пояснюється наявністю досить жорсткої конкуренції як з боку українських, так і зарубіжних підприємств, підвищенням вимог споживачів до товарів та послуг, що пропонуються на ринку. З іншого боку, підприємства є також споживачами різних видів ресурсів. У процесі своєї господарської діяльності вони вступають у взаємодію з багатьма контрагентами (постачальниками, кредиторами, споживачами тощо). Тому, щоб посісти своє місце на ринку й успішно працювати, кожне підприємство має враховувати багато чинників, що впливають на його діяльність, планувати й

прогнозувати власні кроки. Звичайно, досить важливе значення має професійна робота маркетингової та інших служб підприємства. Однак, як слушно зазначає В.В. Костецький, на сучасному етапі розвитку дедалі вагомішого значення набуває саме управління фінансами підприємства з метою фінансового забезпечення його діяльності, оскільки фінансові ресурси є базисним ресурсом, без якого неможливе функціонування й розвиток підприємства [1].

В науковій літературі відсутня єдина думка щодо трактування поняття «фінансові ресурси», але обґрунтовані наукові підходи до різних точок зору дозволили зробити наступні узагальнення: під фінансовим ресурсами підприємств слід розуміти кошти, які належать підприємству або перебувають у його розпорядженні з метою забезпечення процесу простого чи розширеного відтворення або для задоволення соціальних потреб колективу. Фінансові ресурси трансформуються у діловий оборот через відповідні джерела. Вони можуть бути розглянуті з двох точок зору: як сукупність інструментів, що використовуються для залучення фінансових ресурсів, необхідних для обслуговування виробничих та інших витрат організації; і як сукупність способів фінансового забезпечення діяльності організації, потенційно доступних і фактично використаних в процесі створення, становлення і розвитку організації, що забезпечують певну величину фінансових ресурсів. Загалом під терміном «ресурс» розуміють засоби, які, після певних перетворень і застосування, дозволяють отримати бажаний результат. Широко «фінансові ресурси» – це кошти, які можуть бути спрямовані на виконання визначених завдань відповідно до певного плану, і дозволяють отримати бажаний економічний результат. Фінансові ресурси підприємств за своєю сутністю – це складна економічна категорія, тому погляди українських вчених, які досліджували їх економічну сутність, досить різняться між собою. Найпоширенішою точкою зору є розуміння фінансових ресурсів як грошових коштів (фондів, доходів, накопичень), що мають цільове спрямування. Має місце й інший підхід, де науковці під фінансовими ресурсами розуміють не лише грошові кошти, а й кошти, авансовані в основні й оборотні засоби [2].

Прихильники даного підходу розуміють фінансові ресурси більш широко за рахунок тієї їх частини, яка матеріалізована в активах підприємства. Отже, синтезувавши всі наведені вище визначення, можна представити загальне бачення цього поняття. Фінансові ресурси підприємств – це частина грошових коштів підприємства, що формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу, які акумулюються за рахунок власних, позичених та залучених коштів та перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і необхідні для виконання ним фінансових зобов'язань, здійснення витрат з метою забезпечення процесу розширеного відтворення, а також з метою одержання прибутку від здійснення виробничо-господарської діяльності.

Фінансові ресурси підприємства мають виконувати наступні функції:

- забезпечення процесу виникнення підприємства;
- формування його стартового капіталу;
- формування ресурсного потенціалу;
- забезпечення безперервності і відтворення торговельного процесу;
- виконання фінансових зобов'язань;
- забезпечення його фінансової стійкості, платоспроможності, конкурентоспроможності і ефективності господарської діяльності.

Специфіка фінансово-економічного механізму управління підприємством визначається:

- формуванням статутного капіталу, поділеного на певну кількість акцій рівної номінальної вартості, і індивідуалізації корпоративної власності за допомогою акцій;
- емісією акцій як найважливішого джерела поповнення капіталу;
- дивідендною політикою підприємства;
- формуванням ринкової ціни акцій;
- диференціацією механізму використання акцій у відкритих і закритих акціонерних товариствах [3].

Специфічний зміст фінансових ресурсів досить повно визначається наявністю певних ознак. По-перше, це фонди коштів акумуляційного характеру, що утворюються в результаті виробництва, розподілу і перерозподілу сукупного суспільного продукту і національного доходу. По-друге, це кінцеві прибутки, тобто кошти, призначені для обміну на товари. По-третє, це прибутки після реалізації товарів.

Фінансовим ресурсам підприємств притаманні такі властивості:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають відношення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;
- від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів.

Склад та структура фінансових ресурсів, їхні обсяги залежать від виду та розміру підприємства, роду його діяльності, обсягів виробництва. При цьому обсяг фінансових ресурсів тісно пов'язаний з обсягом виробництва, ефективною роботою підприємства. Чим більший обсяг виробництва і вища ефективність роботи підприємства, тим більше обсяг власних фінансових ресурсів, і навпаки. Наявність у достатньому обсязі фінансових ресурсів, їхнє ефективне використання визначають добрий фінансовий стан підприємства: платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність. У цьому зв'язку найважливішим завданням підприємств є пошук резервів збільшення власних фінансових ресурсів і найефективніше їх використання з метою підвищення ефективності роботи підприємства загалом. Формування з різних джерел фінансових ресурсів дає можливість підприємству вчасно інвестувати кошти в нове виробництво, забезпечувати розширення й технічне переозброєння діючих основних засобів, фінансувати наукові дослідження, розробки та їхнє впровадження та ін.

Список використаних джерел

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: [навч. посіб. для самост. вивч. дисципліни] / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – 3-тє вид., виправ. і доповн. – К.: Знання-Прес, 2009. – 300 с.
2. Безус Р. М. Управління фінансовими ресурсами відкритих акціонерних товариств елеваторної промисловості [Текст]: дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Безус Роман Миколайович. – Д., 2008. – 211 с.
3. Бердар М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства / М. М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №5. – С. 133-138.

УДК 658.14.011.1

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Шнайдер А.В., магістр

*Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

На сьогоднішній день питання підвищення прибутковості підприємств є досить актуальним. Прибуток являється потужним важелем розвитку, основним джерелом примноження власних фінансових ресурсів, тому питання розробки ефективної політики управління розподілом прибутку є головним завданням для кожного підприємства.

Під час розподілу прибутку підприємства потрібно визначити його пріоритетні напрями, враховуючи обмеженість фінансових та виробничих ресурсів. Також потрібно визначити стратегічні цілі підприємства, для досягнення яких потрібно мобілізувати наявні ресурси. Пріоритетними та стратегічними цілями підприємства, на які потрібно першочергово проводити розподіл прибутку є: стимулювання додаткового розвитку підприємства; забезпечення стабільної прибутковості діяльності підприємства; забезпечення ефективної діяльності суб'єкта господарювання за основними напрямками діяльності; створення нових напрямів діяльності компанії та розвиток існуючих;

розширення можливостей та виробничих потужностей; забезпечення розвитку суб'єкта господарювання за різних обставин [3].

Для забезпечення розвитку суб'єкта господарювання та ефективної діяльності необхідно постійно перебувати у пошуку шляхів підвищення його прибутковості. Знаходження та кількісне вимірювання впливу різних чинників на прибутковість підприємства, пошук можливих резервів зростання рентабельності є важливими у діяльності підприємства.

Для підвищення рівня прибутковості доцільно проводити усі заходи в такій послідовності: організаційні (диверсифікація та реструктуризація виробництва, вдосконалення виробничої та організаційної структури тощо); технічні (оновлення технологічної бази, вдосконалення продукції, яка виготовляється); економічні стимули (вдосконалення тарифної системи, впровадження нових систем оплати праці тощо). Неправильний порядок проведення змін не буде достатньо ефективним, тому важливо притримуватись саме даного порядку заходів щодо підвищення рівня прибутковості на підприємстві [2].

Зростання прибутку та прибутковості підприємства може бути досягнута за певних кількісних і якісних умов. Детальний аналіз умов зростання прибутковості та прибутку підприємства наведений у табл.1

Таблиця 1

Умови максимізації прибутку та прибутковості підприємства [1]

<i>Напрям</i>	<i>Сутність</i>	<i>Вимоги до реалізації</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
I. Кількісні умови		
Зростання об'ємів випуску та реалізації продукції	Збільшення обсягів реалізації приведе до максимізації прибутку за рахунок зменшення частини постійних витрат, що припадають на одиницю продукції	Зростання обсягів виробництва за рахунок покращення використання трудових ресурсів, основних фондів, матеріалів та сировини.
Зменшення витрат на виробництво та реалізацію	Сума прибутку буде зростати зі зниженням виробничих витрат.	Зниження собівартості шляхом ефективнішого використання ресурсів, підвищення технічного рівня виробництва та вдосконалення організації виробництва

Продовження табл. 1

1	2	3
Впровадження економічно обґрунтованих норм	Для зниження витрат виробництва потрібно використовувати економічно та технічно обґрунтовані нормативи	Розробка норм запасів сировини, матеріалів та інших оборотних коштів.
Цінова політика	Потрібно застосовувати правильну та збалансовану цінову політику на підприємстві, оскільки збільшення цін може призвести до певного скорочення обсягу продажів, але і постійне застосування політики низьких цін може негативно вплинути на суму прибутку.	Розроблення стратегії ціноутворення; застосування певних оптових знижок, встановлення цін, відповідно до ринкових; акцій для постійних клієнтів.
II. Якісні умови		
Впровадження досягнень науково-технічного прогресу	Застосування у виробництві оновленої техніки та нових технологій приведе до скорочення витрат на одиницю продукції	Впровадження автоматизованих систем, використання методів модернізації техніки та технологій.
Підвищення якості продукції	За рахунок підвищення якості виробленої продукції можливе скорочення витрат на виправлення браку та втрат від бракованої продукції, що не підлягають переробці.	Контроль над якістю продукції, контроль персоналу для скорочення кількості бракованих товарів.
Зростання продуктивності праці	За рахунок зростання продуктивності праці відбувається зниження витрат праці а тому, зменшується і питома вага заробітної плати у структурі собівартості.	Мотивація персоналу та впровадження різних стимулів для ефективнішої праці.
Диференціація продукції	Створення нових видів продукції дозволить привабити нових клієнтів, що приведе до зростання суми прибутку	Розробка нового асортименту продукції, спираючись на платоспроможний попит населення.
Маркетингова кампанія	Ефективна розробка маркетингової політики дозволить збільшити обсяги реалізації продукції, що безпосередньо впливає на прибутковість підприємства.	Розроблення та впровадження ефективної маркетингової стратегії, яка направлена на пошук «свого» споживача та «свого» сегменту ринку.

Отже, прибуток забезпечує підприємство власними коштами для майбутнього розширення виробничих засобів, стимулює зростання ефективності виробничого процесу та формування грошового фонду. Саме прибуток являється джерелом матеріального заохочення працівників підприємства, акціонерів та власників підприємств. Тому розробка ефективних та обґрунтованих заходів та напрямів збільшення прибутку повинно займати чільне місце в діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Мелень О.В., Гаріб'ян Т.А. Актуальність питань розробки напрямів підвищення прибутковості підприємства. Науковий вісник Харківського державного університету. – 2014. – № 8. – С.56-61
2. Мелень О.І., Холондач Ю.Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва», 2015. – № 25. – С. 123-126.
3. Гаватюк Л.С. Шляхи підвищення рівня прибутковості вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання. // Економіка та суспільство 2017. – № 9. – С. 364-369.

УДК 336

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Шохіна Ю.С. студентка

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Економіка України переважну частину ХХ ст. розвивалась як економічна система центрально-планового типу. Починаючи з 1990-х рр.. вона трансформується в напрямі ринкової економіки. В умовах формування ринкової економіки кардинально змінюється роль держави в економічних відносинах, підвищується необхідність здійснення державного регулювання на всіх стадіях розширеного відтворення. Державне регулювання за допомогою фінансово-економічних методів має стати запорукою економічного зростання усієї країни. Використовуючи інструменти фінансової політики, держава справляє вплив на обсяг і структуру валового внутрішнього продукту, стан платіжного балансу й державних фінансів, рівень зайнятості, інфляції тощо. Тож як бачимо фінансовій політиці належить важлива роль у забезпеченні економічного розвитку країни. В широкому значенні фінансова політика – це управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів з метою вирішення поставлених задач. Фінансова політика проводиться на різних рівнях: держави,

підприємств і установ, об'єднань, домогосподарств, міжнародних організацій та ін.

Агропромисловий комплекс України – це один із вагомих та життєво важливих секторів економіки. Виходячи із вказаного економічному суспільству та органам державної влади необхідно зайнятися активним пошуком інвестиційних ресурсів для відродження та подальшого розвитку його організацій та формування вітчизняної продовольчої системи, відповідаючи соціально-економічним потребам. Продовольча безпека є найважливішою умовою гарантовано-стійкого існування, функціонування, розвитку соціума та складовою частиною економічної безпеки, а в її структурі – і ядром національної безпеки держави. Необхідно відмітити, що тільки в системі забезпечення продовольчої безпеки складаються умови та формуються механізми протидії економічним загрозам, розвитку виробничих процесів у сільському господарстві, як бази виробництва і як наслідок цього, підвищення рівня самозабезпечення країни продуктами харчування. На долю аграрного виробництва припадає 7,9 % валового внутрішнього продукту, більш ніж 50 галузей економіки пов'язані з ним, 31,2 % населення живе в сільській місцевості”. Підвищення ефективності розвитку сільського господарства та здійснення зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств України є стратегічним завданням державної політики в контексті інтеграції національної економіки в світову економічну систему. Підписання політичної частини Угоди про всеохоплюючу зону вільної торгівлі з Європейським Союзом, ліквідація мит на продукцію на визначений термін в односторонньому порядку, напружені політичні та економічні стосунки з Росією зумовлюють необхідність в оцінці перспектив та загроз розвитку вітчизняного аграрного сектора в нових умовах.

Український уряд розуміє, що аграрна сфера одна з най важливіших економічних секторів нашої держави, їй потрібна не аби яка підтримка у фінансуванні. На 2020 рік було запропоноване таке фінансування:

Наприкінці лютого уряд розподілив 4 млрд грн держпідтримки АПК на 2020 рік за 5-ма програмами:

- здешевлення кредитів (1,5 млрд грн);
- підтримка галузі тваринництва (1 млрд грн);
- здешевлення компенсації техніки та обладнання вітчизняного виробництва (1 млрд грн);
- програма розвитку фермерства та кооперативів (400 млн грн);
- підтримка садівництва, виноградарства та хмелярства (400 млн грн).

У відомстві додали, що у 2020 році збережено державну підтримку АПК для подальшого стимулювання галузі та досягнення соціально-економічного ефекту. Зокрема, у бюджеті закладено видатки на суму у 4 млрд грн за ключовими напрямками: тваринництво, фермерство, садівництво, компенсація вартості с/г техніки та компенсація відсотків кредитів. Таке рішення прийняте сьогодні, 13 квітня, на позачерговому засіданні Верховної Ради України. За внесення відповідних змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» проголосували 249 народних депутатів. ак, на підтримку шляхом здешевлення кредитів закладено суму у розмірі 1,2 млрд грн. Це надасть доступ с/г виробникам до пільгових кредитів та зменшить їх вартість до 5%. Очікується, що сукупний обсяг залучених кредитних ресурсів складе 16,4 млрд грн.

На підтримку галузі тваринництва виділено 1 млрд грн. За результатами програми очікується введення в експлуатацію понад 100 тваринницьких ферм та комплексів, створення 1 700 додаткових робочих місць.

1 млрд грн залишився на компенсації по закупівлі техніки та обладнання вітчизняного виробництва. Це збільшить обсяги реалізації вітчизняної техніки щонайменше на 15 % у 2020 році. Очікувані надходження податків і зборів у 2020 році від учасників програми та суміжних виробництв становитимуть близько 2 342,3 млн грн, з яких більше 550 млн грн – це податки на фонд оплати праці.

На програму розвитку фермерства та кооперативів заплановано спрямувати 400 млн грн. Підтримка за цим напрямом спрямована на збільшення кількості об'єктів місцевої переробки сільськогосподарської продукції, збільшенню рівня зайнятості сільського населення, підвищення рівня знань та вмінь сільського населення у провадженні сільськогосподарської діяльності.

На підтримку галузі садівництва, виноградарства та хмелярства – 400 млн грн. Очікується збільшення нових насаджень інтенсивного типу на площі понад 4,0 тис. га, збільшення продукції з високою доданою вартістю за рахунок будівництва об'єктів зі зберігання та переробки, нарощування експортного потенціалу, скорочення обсягів імпорту та створення нових робочих місць.

Отже, для вирішення проблеми фінансового забезпечення аграрного сектора потрібно включити застосування інструментів, прийомів та методів, які дозволять ефективно задіяти локальні фінансові механізми: самоокупності; фінансової відповідальності; самофінансування; змішаного фінансування; державної фінансової підтримки, мета якої повинна бути створення умов для доступного і своєчасного забезпечення потреб сільськогосподарських товаровиробників в кредитних ресурсах; створення фондів підтримки кредитування сільського господарства; розробка механізмів пільгового кредитування, розвиток іпотечного кредитування під заставу сільськогосподарських земель, розвиток кредитних спілок, розвиток фінансового лізингу, пільгового оподаткування; ціноутворення, управління ризиком, страхування. Треба переглянути ряд програм для підтримки аграрних підприємств та обрати економічно обґрунтовані програми, які будуть задовольняти кожне окреме сільськогосподарське підприємство. Це все стане запорукою приросту фінансових ресурсів у сільське господарство в наступні роки.

Список використаних джерел

1. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / О.Є. Гудзь. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 578 с.
2. Стецюк П.А. Методологія та механізми фінансового забезпечення розширеного відтворення аграрного виробництва / Стецюк П.А. // Вісник Сумського аграрного університету. – 2010. – № 2. – С. 132-138.
3. Інформація Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Матеріали офіційного сайту Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>

ЗАВДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Щегельська Д.Р., студентка

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Державна фінансова політика як форма реалізації функцій фінансів спрямована на досягнення цілей держави з мінімальними витратами й достатньою ефективністю.

Фінансова політика – динамічне явище. Автори поділяють думку, що фінансова політика потребує наукового підходу до її розробки, відповідності закономірностям суспільного розвитку, врахування надбань економічної й фінансової теорії. Тобто фінансова політика має базуватися на науково обґрунтованій концепції економічного розвитку суспільства та давати реальні поточні (макроекономічна збалансованість, бездефіцитність бюджету, оптимальний обсяг державного боргу тощо) і стратегічні (стійкий економічний розвиток країни, зростання ВВП, інвестицій, добробуту населення, платоспроможності країни) результати, а також базуватися на адекватних концепціях економічного розвитку та фінансових механізмах їх реалізації [2, 3].

Сьогодні фінансово-економічна ситуація в Україні є складною, суперечливою і неоднозначною. Об'єктивно самим процесом розвитку ситуації в центр економічної політики нині поставлено питання про збільшення реального економічного зростання. Останнє можливе за наявності грошової, фінансової і виробничої стабілізації.

В процесі своєї діяльності держава вирішує досить суперечливі завдання, і тому, відповідно фінансова політика повинна бути балансуючою. Основними напрямками фінансової політики в сучасних умовах є:

1) проведення заходів щодо остаточного переведення підприємств, і особливо державних, до ринкових відносин;

2) оздоровлення грошово-кредитної системи та повний вихід з кризового стану фінансів держави;

3) комплекс заходів по соціальному захисту населення [4, 5].

Міністерство фінансів України відповідно до покладених на нього завдань формує та проводить у межах повноважень, передбачених законом, єдину державну фінансову політику щодо розвитку ринку фінансових послуг, розвитку державних банків, державної іпотечної установи та інших фінансових установ.

Завданнями фінансової політики держави є:

- забезпечення умов для максимальної мобілізації фінансових ресурсів за рахунок різних джерел;
- встановлення раціонального (найтефективнішого, який дозволяв би забезпечити інтереси усіх суб'єктів фінансових відносин) розподілу та використання фінансових ресурсів;
- організація фінансового регулювання (стимулювання чи стримування) та фінансового забезпечення економічного і соціального розвитку;
- ефективного використання усіх форм та методів фінансового механізму відповідно до основних завдань стратегії і тактики фінансової політики, що постійно змінюються;
- створення ефективної та дієвої системи управління державними фінансами [1, 6].

Фінансова політика є категорією надбудови щодо фінансів як базису. В основі фінансової політики лежать фінансові відносини. Фінансова політика має усі ознаки суб'єктивізму, тобто є формою свідомої діяльності певних осіб, наділених повноваженнями провадити дії та заходи у сфері розподільчих і перерозподільчих процесів в країні.

Список використаних джерел

1. Косодій Р.П. Соціально-економічні виміри трансформації глобальної фінансової системи / Р.П. Косодій // Облік і фінанси АПК. – 2009. – №1. – С.37 – 42.
2. Науменков С.В. Зарубіжний досвід організації систем регулювання й нагляду за діяльністю фінансових установ / С.В. Науменков // Фінанси України. – 2009. – №12. – С. 23 – 34.

3. Стукало Н.В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України / Н.В. Стукало // Фінанси України. – 2005. – №5. – С. 29 – 35. 4. Череп А.В. Особливості розвитку сучасної фінансової системи в ринкових умовах / А.В. Череп // Економіка та держава. – 2006. – №6. – С.28 – 30.

4. Василик О. Д. Теорія фінансів. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 480 с.

5. Державна фінансова політика та прогнозування доходів бюджету України: Монографія / М. Я. Азаров, Ф. О. Ярошенко, Т. І. Єфименко та ін.; За ред. М. Я. Азарова. – К.: НДФІ, 2004. – 712 с.

6. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. – Львів: Центр Європи, 1997. – 576 с.

УДК 658.141

РОЛЬ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Ямчинська Л.В., студентка

Євенко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В умовах ринкової економіки фінанси виконують контролюючу і стимулюючу роль: вони спрямовуються на формування ефективної структури виробництва, стимулювання науково-технічного прогресу, ресурсозбереження та підвищення ефективності праці. Сучасна економічна ситуація в Україні викликає необхідність ринкової трансформації. Трансформаційний процес в Україні досить складний і різноманітний, він передбачає не лише економічну реформу, а й пов'язаний із широким спектром перетворень – проведенням адміністративної реформи, інституційними змінами у фінансовій системі, трансформацією структури виробництва, реорганізацією невиробничої сфери і системи соціального забезпечення.

На фінансове регулювання аграрного сектору економіки впливають ряд факторів, серед них: низька ефективність сільськогосподарського виробництва; недостатній стимулюючий вплив системи оподаткування аграрних підприємств; недосконалість механізмів кредитного забезпечення галузі; недостатнє

стимулювання впровадження інвестицій в аграрне виробництво; зниження забезпеченості сільськогосподарською технікою та критична зношеність основних виробничих фондів; недосконалість інфраструктури та механізмів регулювання кон'юнктури аграрних ринків; загострення соціальних проблем в сільській місцевості.

Класична модель становлення ринкової системи характеризується в основному збігом історичного і логічного. Історичний розвиток ринкових форм як еволюційного природного процесу проходив через послідовні етапи свого визрівання і зумовлював економічний і соціальний прогрес людства: виникнення ринкових відносин здійснювалося через перехід від дрібнотоварного виробництва і приватної власності до концентрації і централізації виробництва та капіталу, акціонерної і корпоративної власності, монополій і антимонопольного законодавства, від стихійного до регульованого ринку. Основним регулятором цих процесів у країнах із розвинутою ринковою економікою була і є фінансово-банківська система.

Особливості перехідних форм полягають у тому, що суспільство за своєю ментальністю і інституційною неготовністю ще не може користуватися класичними ринковими важелями. Тому на цьому етапі важливо знайти ефективні форми поєднання державного і ринкового регулювання, які б відповідали конкретним етапам трансформації суспільства до ринку і розвивалися синхронно з ними. Складність реформування економіки у тому, що старі інструменти адміністративно-командного механізму управління в основному вже демонтовано, а нові, відповідні перехідній економіці, ще далеко не задіяні.

Головною та стратегічною метою трансформації фінансової системи України має стати формування фондового ринку, який повинен функціонувати як ефективний механізм залучення та перерозподілу капіталів в українській економіці та стимулювати внутрішню інвестиційну активність і зміцнювати позиції країни на світовому ринку капіталу.

Також необхідно забезпечити інтегрування ринків облігацій як частини фондового ринку. Ринок облігацій має виступити тим механізмом, який допоможе здійснити перехід коштів міжнародними ринками країн світу.

У перехідній економіці розробка макрофінансової програми ускладнюється значною кількістю невизначеностей у характері динамічних зв'язків між складовими економічного і фінансового обігу. В цілому методи фінансового регулювання з метою досягнення економічної безпеки і незалежності держави спрямовуються на збільшення обсягу виробництва і скорочення внутрішніх видатків.

У більшості розвинених країн світу ефективність фінансового регулювання розвитку аграрного сектора має складну, комплексну основу, в якій інститут приватної власності на землю має функціональне, але не пануюче значення. Сьогодні система державного регулювання сільського господарства і суміжних з ним галузей в країнах з розвинутою ринковою економікою - це високорозвинута система, що охоплює в комплексі всі економічні і соціальні аспекти сільського господарства. Головними напрямками державного регулювання сільськогосподарського виробництва є: бюджетне фінансування, податкове регулювання, кредитування, регулювання експорту до імпорту, регулювання цін і фермерських доходів, стабілізація ринку сільськогосподарських продуктів, регулювання земельних відносин, підтримка науково-технічного прогресу, соціальна підтримка фермерів.

Щоб запрацювали ринкові регулятори, необхідно створити ринковий простір (ринок товару, ринок капіталу, ринок робочої сили), адекватну йому ринкову інфраструктуру і адміністративну систему.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20>.
2. Податковий кодекс України (редакція від 14.10.2020). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-17>

3. Шило В.П., Ільїна С.Б., Барабанова В.В., Криштопа І.І. //Фінанси підприємств: Теоретично-методичний посібник. – К.: Кондор, 2011. – 429с.

4. Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації / В.Р. Сіденко, М.І. Скрипниченко, В.С. Пономаренко, І.Я. Чугунов та ін.; за ред. В.Р. Сіденка. – К.:Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2017. –648с.

УДК 336

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Коваленко Д.О., Кабашико М.С., студенти

Шевченко Н.Ю., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Упродовж століть Україна ніколи не мала своєї незалежної фінансової системи, власного державного бюджету і фінансової політики. Аж до проголошення незалежності фінанси і бюджет України були похідними від розмірів, що встановлювалися союзним центром, адміністративною вершиною централізованої держави. З моменту проголошення незалежності України поста-ла необхідність створення власної фінансової системи. Систему треба було створювати в кризових умовах. Свідченням цієї кризи став величезний дефіцит бюджету, наростаюча емісія грошей і супроводжуюча її інфляція; зростання внутрішнього і зовнішнього боргу країни; наявність великої кількості збиткових підприємств; платіжна криза в народному господарстві; значні суми непродуктивних витрат і втрат; зростання обсягів незавершеного будівництва; криза платіжних відносин держави в зовнішньоекономічній сфері, падіння рівня життя населення. І все це за умов, коли значна частина національного багатства, що належала Україні, залишилася за її кордонами і була взята під юрисдикцію інших країн.

Відмова від монополії державної власності, неможливість управління фінансами в недержавному секторі економіки адміністративними методами призвели до необхідності перегляду основних принципів фінансової політики, її

основа - визнання свободи підприємництва, введення різноманітних форм господарювання, приватизація державної власності, перехід до ринкової економіки, яка базується на поєднанні інтересів приватних і державних суб'єктів господарювання. Таким чином, створення власної фінансової системи в таких умовах необхідно проводити в два етапи: перший - охоплює проблеми, пов'язані зі зміцненням перших досягнень незалежності, другий - вирішує питання стабільного розвитку [1].

Із 1991 року почала проводитися принципово нова фінансова політика. На першому етапі вона була спрямована на вихід із глибокої кризи. Це потребувало збалансування виробництва, нарощування його обсягів і значного зростання національного доходу, створення науково обґрунтованих взаємин у розрахунках із закордонними партнерами, формування й ефективного використання валютних ресурсів. У галузі бюджетної політики необхідною була збалансованість державного бюджету і бюджетів місцевого самоврядування, створення фондів стабілізації, дотацій для ефективного впливу на стан розвитку матеріальної і нематеріальної сфер, забезпечення потреб держави в проведенні ефективної соціально-економічної політики.

На другому етапі, через декілька років, фінансова політика повинна була концентруватися на досягненні макроекономічної стабільності, а також на ефективності розподілу фінансових ресурсів. Фінанси, що відіграють контролюючу і стимулюючу роль, спрямовані на формування ефективної структури виробництва, стимулювання науково-технічного прогресу, ресурсозбереження і підвищення ефективності праці. При цьому бюджетна політика органічно пов'язана з функціонуванням інших інструментів і відіграє роль їхнього координатора на загальнодержавному рівні. Бюджетний дефіцит не фінансується за рахунок інфляційного податку, не перевищує очікуваного рівня реального зростання, й економічні суб'єкти повинні бути впевнені в стабільності податкової системи. Таким чином, в умовах формування ринкової економіки фінансова політика являє собою сукупність заходів держави щодо мобілізації і

розподілу фінансових ресурсів для досягнення зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) і подолання економічних проблем розвитку [2].

Фінансова політика України має враховувати реальні фінансові ресурси, основним джерелом яких є валовий внутрішній продукт. Значне місце у ньому посідають прибуток, платежі й Відрахування, що відносяться на собівартість продукції. Тому важливим є поєднання державної підтримки галузей економіки з вимогами ринку. Держава має зробити економічно доцільний вибір пріоритетних галузей, які в основному формують дохідну частину державного бюджету. Пріоритетним є визначення критеріїв фінансової допомоги суб'єктам господарювання з огляду на соціально-економічні особливості окремих регіонів. Також варто враховувати, що успіх фінансової політики залежить і від планування, яке не може бути припинене й в умовах наявності різних форм власності. Планування потрібно використовувати в тісному взаємозв'язку з вимогами об'єктивних економічних законів. Фінансова політика має враховувати стан української економіки, її потенційні можливості, реальні джерела фінансування.

Держава через фіскальну, податкову, грошово-кредитну політику здійснює управління економікою, забезпечує фінансову стабільність. Кабінет Міністрів, як найвищий орган виконавчої влади, формує бюджет, основні макроекономічні показники економічного і соціального розвитку і проводить фінансову політику. Міністерство фінансів України відповідно до Бюджетного кодексу України визначає параметри державного бюджету, надає обґрунтування і роз'яснення щодо пропонованих обсягів витрат. Верховна Рада щорічно розробляє Бюджетну резолюцію, що визначає головні напрями бюджетної політики. Національний банк України, як Центральний банк, розробляє основні засади грошово-кредитної політики, а також здійснює контроль. НБУ послідовно проводить політику забезпечення стабільності гривні. А стабільні гроші - це фундамент розвитку будь-якої країни. Необхідно наголосити, що при цьому вкрай важливо володіти реальною фінансовою ситуацією в країні. Тому існує потреба для

України у підвищенні кваліфікаційного рівня, зацікавленості в кінцевих результатах праці з боку відповідальних працівників [3].

Фінансова політика є вагомим інструментом забезпечення соціально-економічного розвитку України. Сьогодні бюджетна, податкова, грошова, кредитна й валютна політики, що в сукупності формують державну фінансову політику, проводяться в умовах нестабільного й суперечливого законодавства та вузьковідомчого підходу до їх реалізації. В Україні практично жоден державний орган постійно не координує фінансову політику в цілому. За таких обставин досягти поставлених цілей як щодо економічного розвитку, так і в соціальній сфері досить складно. Для покращення ситуації в Україні потрібно запровадити заходи щодо оздоровлення фінансової ситуації в Україні, зокрема фінансів базової ланки економіки – фінансів підприємств та організацій, ефективного стимулювання ділової активності та підприємництва, продукуючого процесу, які можуть дати позитивні результати та зупинити негативні процеси в економіці: падіння рівня виробництва, знецінення грошей, дефіцит держбюджету та забезпечити передумови для подальшого економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Юхименко П.І. Сучасні тенденції і стратегія фінансової політики України. *Фінанси України*, 2005. – № 10. – С. 101–110.
2. Василик О. Д., Павлюк К. В. // *Державні фінанси України*. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
3. Танклевська Н. Основні підходи щодо удосконалення фінансової політики. *Вісник Львівського національного аграрного університету*. // *Економіка АПК*. 2009. № 16(1). С. 40–44. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Visnyk-Lvivskogo-Nats-agraruniver/Zem/2009/files/09tnsfpi.pdf>

ОПОДАТКУВАННЯ МАЙНА

Десятник Н.О., студент

Лабенко О.М., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В сьогоденіх умовах загострення кризових явищ в економіці України особливого значення набуває проблема ефективності податкової системи. Якщо розглядати бюджет України який вказує саме на те, що загалом у нашій державі створено сучасну податкову систему, яка наближається до індустріального європейського типу. Це вказує на те що основна сума доходів створилася у формі прямих і непрямих податків, внесків у фонди, надходжень від зовнішньоекономічної діяльності та інших джерел.

Виділяють шість груп надходження податків до державного бюджету:

- віднесені податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості
- відносяться податки на власність
- об'єднують збори за спеціальне використання природних
- віднесені внутрішні податки на товари та послуги
- об'єднує податки на міжнародну торгівлю та зовнішні
- об'єднує інші податки такі як місцеві податки і збори, фіксований сільськогосподарський податок, єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва, збір на розвиток) [1].

Варто зауважити що розглядаючи доходи державного прибутку можемо чітко визначити що на період 2020 р. найбільше було податкових надходжень 75%.

Відповідно до статті 142 Конституції України матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної

власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, що цілком фінансує державний бюджет рис.1.

Рис.1. Структура бюджету місцевого самоврядування

Після ряду таких особливих змін, внесених у систему функціонування податку на майно, не варто очікувати значного підвищення його фіскальної дієвості. Це створено такими важливими проблемами:

Низька фіскальна вага. Україна порівняно з країнами які мають розвинену економіку податок на майно є одним з головних джерел доходів місцевих бюджетів, та дієвим елементом реалізації принципу суспільної урівноваженості. На превеликий жаль, в Україні податок на майно не у повному обсязі виконує дані функції.

Не стійким є питання щодо оподаткування нерухомості, розташованої на території АР Крим, Луганської та Донецької області. Таке оподаткування майна виконується виключно ст. 4 Закону України від 20.10.2014 р.

Дуже важливою проблемою є база для нарахування податку. На жаль, зміни, які вносилися у порядок оподаткування нерухомого майна, залишили цю норму без змін, базою для нарахування податку залишається площа об'єкту нерухомого майна, що ставить у нерівні умови платників податків, які володіють новою нерухомістю, або об'єктами, які розташовані у престижних регіонах.

Список використаних джерел

1. Управління державним бюджетом України: підручник / колектив авторів [За заг. редакцією, М.Я. Азарова]. – К.: Зовнішня торгівля, 2010. – 816 с.

УДК 336.14

СКЛАДОВІ ТА ІНДИКАТОРИ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Кульнач Х.М., студентка

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Бюджетна безпека України є основною складовою фінансової безпеки, яка безпосередньо відображає відносини між суб'єктами господарювання та державою з приводу формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів країни та створює необхідні фінансові умови для забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку та фінансової системи в цілому. Бюджетна безпека як важливий фактор соціально-економічного розвитку держави виступає своєрідним індикатором і критерієм ефективності її бюджетної політики та організації бюджетного процесу.

Бюджетна безпека - це спроможність бюджетної системи забезпечити платоспроможність держави під час збалансування доходів і видатків та ефективне використання бюджетних коштів у процесі виконання функцій державного регулювання економічного розвитку, реалізації соціальної політики, а також утримання органів державного управління, забезпечення національної безпеки й оборони.

Досліджуючи питання бюджетної безпеки слід відмітити що дана категорія нерозривно пов'язана з:

- бюджетною політикою в частині забезпечення платоспроможності держави з урахуванням балансу доходів і видатків державного та місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів.

- можливістю бюджетної системи забезпечити фінансову самостійність держави та ефективне використання нею бюджетних коштів в процесі виконання функцій соціального захисту; державного управління та міжнародної діяльності; фінансування науки, освіти, культури та охорони здоров'я; забезпечення національної безпеки і оборони, реалізації інвестиційної та екологічної політики [2].

Розглядаючи сутність бюджетної безпеки в даному контексті, можна виокремити такі ключові аспекти:

- бюджетна безпека є складовою бюджетної політики держави спрямована на забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів.

- управління бюджетною безпекою держави здійснюється органами державної влади в межах їх повноважень;

- бюджетна безпека держави є складовою фінансової безпеки спрямована на забезпечення стійкості до фінансових шоків та дисбалансів в фінансовій системі в цілому.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо оцінки рівня економічної безпеки України стан бюджетної безпеки оцінюється за чотирма індикаторами. Коротко охарактеризуємо кожний індикатор бюджетної безпеки.

Таблиця 1

Індикатори бюджетної безпеки країни

№ п/п	Назва індикатора	Порядок розрахунку
1	Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, відсотків	Дефіцит державного бюджету, млн грн / ВВП, млн грн x 100
2	Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектора загальнодержавного управління, відсотків до ВВП.	Дефіцит сектора загальнодержавного управління, млн грн – дефіцит зведеного бюджету, млн грн) / ВВП x 100
3	Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, відсотків	Доходи зведеного бюджету, млн грн / ВВП, млн грн x 100
4	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, відсотків	Обслуговування державного боргу, млн грн + погашення державного боргу, млн грн) / Доходи державного бюджету, млн грн x 100

Користуючись Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня бюджетної безпеки України, а також статичною інформацією Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України та Міністерства фінансів України, проведемо розрахунки індикаторів бюджетної безпеки України за 2019 р. Результати розрахунків узагальнимо у табл. 2.

Таблиця 2

Оцінка індикаторів бюджетної безпеки України за 2019 р.

№ п/п	Назва індикатора	Значення індикатора	Стан індикатора
1	Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	-1,66	оптимальний
2	Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектора загальнодержавного управління, відсотків до ВВП	-0,21	оптимальний
3	Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	33,28	незадовільний
4	Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %	50,28	критичний

За результатами розрахунків 2 показники перебувають в оптимальному стані, інші 2 показники – свідчать про загрози бюджетній безпеці України, причому 1 показник (відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету) перебуває у дуже критичному стані, адже за нашими розрахунками значення цього показника становить 50,28%, що в три рази перевищує максимально допустимий поріг. Загальний рівень бюджетної безпеки України у 2019 році, визначений з урахуванням вагових коефіцієнтів, становить 63,24%, що характеризується як незадовільний рівень.

Отже, забезпечення бюджетної безпеки має на меті забезпечення платоспроможності держави, добробуту суспільства та створення економіки, яка б ефективно функціонувала в умовах глобалізації. Для подолання загроз та зміцнення бюджетної безпеки України бюджетна політика держави має бути спрямована на забезпечення соціально-економічного та фінансового розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Зверук Л.А. Фінансова безпека — основа стабільного розвитку України // Бізнес Інформ. — 2016. — № 7. — С. 131–135
2. Бутенко В.В. Роль бюджетної політики в системі забезпечення фінансової безпеки України. Вісник соціально-економічних досліджень. 2017. № 1 (62). С. 170-179.